

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ
ΔΥΤΙΚΗΣ
ΕΛΛΑΔΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ/ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ

Πτυχιακή εργασία

Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΩΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΝΤΟΤΗΤΑ

**Μαχαίρας Σωτήριος
Παπαγιαννοπούλου Σοφία**

Μεσολόγγι 2018

ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ / ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ

Πτυχιακή εργασία

**Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΩΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΝΤΟΤΗΤΑ (ΙΣΤΟΡΙΚΗ
ΕΞΕΛΙΞΗ, ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ Η ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ & ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ
ΜΕΛΛΟΝ)**

Μαχαίρας Σωτήριος
Παπαγιαννοπούλου Σοφία

Επιβλέπων καθηγητής ή καθηγήτρια
Θεοφάνης Μαυριδάκης

Μεσολόγι 2018

Η έγκριση της πτυχιακής εργασίας από το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων/Μεσολογίου του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

“Θα έλθει μια μέρα που όλα τα έθνη αυτής της ηπείρου, χωρίς να χάσουν τον ιδιαίτερο χαρακτήρα τους ή την ένδοξη ατομικότητά τους, θα συνενωθούν σε μια ανώτερη οντότητα και θα συναποτελέσουν την ευρωπαϊκή αδελφότητα. Θα έλθει μια μέρα που δεν θα υπάρχουν πια άλλα πεδία μαχών εκτός από τα πεδία των ιδεών. Θα έλθει μια μέρα που οι σφαίρες και οι βόμβες θα αντικατασταθούν από τις ψήφους. Θα έλθει μια μέρα όπου θα δούμε τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και τις Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης πρόσωπο με πρόσωπο, να απλώνουν το χέρι τους η μια προς την άλλη κατά πλάτος της θάλασσας” — Βίκτωρ Ουγκώ, σε δήλωση του το 1849.

Η ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης σηματοδότησε την αρχή μιας νέας εποχής στην ευρωπαϊκή ήπειρο στην οποία οι χώρες λύνουν τα προβλήματά τους με το διάλογο και όχι με τον πόλεμο.

Τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης απολαμβάνουν πλούσια πλεονεκτήματα, μια ελεύθερη αγορά με ένα νόμισμα (19 από 28 χώρες), που διευκολύνει και καθιστά αποτελεσματικότερες τις εμπορικές συναλλαγές, τη δημιουργία εκατομμυρίων θέσεων εργασίας, τη βελτίωση των δικαιωμάτων των εργαζομένων, την ελεύθερη κυκλοφορία των ανθρώπων (Ευρωπαϊκή Ιθαγένεια) και ένα καθαρότερο περιβάλλον.

Οι βασικότεροι στόχοι της παρούσας εργασίας είναι:

- Η ιστορική εξέλιξη της Ευρωπαϊκής Ένωση.
- Η παρουσίαση και ανάλυση των θεσμικών οργάνων της.
- Η οικονομία της Ευρωπαϊκής ένωσης.
- Η πολιτική που ασκεί.
- Η ανάλυση της εξωτερικής πολιτικής που εφαρμόζει
- Η προοπτική της για το μέλλον.

Οι στόχοι της παρούσας εργασίας υλοποιούνται μέσα από την παρουσίαση των παρακάτω κεφαλαίων. Το πρώτο επικεντρώνεται σε μια εισαγωγή γύρω από την ιστορική εξέλιξη και έννοια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στη συνέχεια γίνεται μια αναλυτική παρουσίαση των αρμοδιοτήτων των θεσμικών οργάνων της, καθώς και της οικονομία της. Στο επόμενο κεφάλαιο δίνεται βάση στην εσωτερική και εξωτερική πολιτική που ασκεί και τέλος γίνεται αναφορά στη Λευκή Βίβλο που παρουσιάζει την προοπτική για το μέλλον της.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ.....	11
1.1	Εισαγωγή	11
1.2	Ιστορία	12
1.3	Κράτη – Μέλη.....	15
2	Θεσμικά Όργανα	16
2.1	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο	17
2.2	Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.....	19
2.3	Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	20
2.4	Ευρωπαϊκή Επιτροπή	21
2.5	Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης	24
2.6	Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα	26
2.7	Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο	28
2.8	Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης.....	29
2.9	Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή	31
2.10	Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών	32
2.11	Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων	33
2.12	Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής.....	35
2.13	Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων	36
3	Οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	38
3.1	Οικονομία	38
3.2	Ενιαία Ευρωπαϊκή Αγορά.....	38
3.3	Δίκαιο ανταγωνισμού.....	41
3.4	Νομισματική ένωση (Ευρωζώνη).....	41
3.5	Το ευρώ.....	48

3.5.1	Νομισματική συνεργασία στην ΕΕ.....	48
3.5.2	Σκοπιμότητα του ευρώ.....	49
3.5.3	Διαχείριση του ευρώ.....	49
3.6	Πώς χρηματοδοτείται η ΕΕ;.....	49
3.7	Κρίση.....	50
3.8	Η αντιμετώπιση της κρίσης στην Ευρώπη.....	50
4	Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	53
4.1	Εσωτερική Πολιτική.....	53
4.2	Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας.....	70
4.2.1	Οι στόχοι της ΚΕΠΠΑ.....	72
4.2.2	Η λήψη αποφάσεων σε θέματα ΚΕΠΠΑ.....	72
5	Προοπτική για το Μέλλον.....	75
5.1	Σενάριο 1: Συνεχίζουμε κανονικά.....	80
5.2	Σενάριο 2: Τίποτα περισσότερο από την ενιαία αγορά.....	83
5.3	Σενάριο 3: Αυτοί που θέλουν περισσότερα κάνουν περισσότερα.....	85
5.4	Σενάριο 4: Κάνουμε λιγότερα με πιο αποδοτικό τρόπο.....	88
5.5	Σενάριο 5: Κάνουμε μαζί πολύ περισσότερα.....	92
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	96

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Παρουσιάζονται συνοπτικά όλες οι σημαντικές συντομογραφίες που έχουν χρησιμοποιηθεί στο κείμενο της πτυχιακής π.χ.:

ΤΕΙ:	Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
ΕΕ:	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΑΕΠ:	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΕΟΚ:	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
ΔΕΕ:	Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΕΚΤ:	Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
ΕΕΣ:	Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο
ΕΥΕΔ:	Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης
ΕΟΚΕ:	Ευρωπαϊκή Οικονομική & Κοινωνική Επιτροπή
ΕΤΕ:	Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων
ΕΕΠΔ:	Ευρωπαϊκός Επόπτης Προστασίας Δεδομένων
ΚΕΠΠΑ:	Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας
ΓΔ:	Γενικές Διευθύνσεις
ΕΚΤ:	Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
ΕΛΚ:	Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα
ΕΣΚ:	Ευρωπαϊκό Σοσιαλιστικό Κόμμα
ΕΣ:	Ομάδα Ευρωπαϊκής Συμμαχίας
ΕΣΜ:	Ευρωπαίοι Συντηρητικοί & Μεταρρυθμιστές
ΕΥΔ:	Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Διαστήματος

ECOFIN: Economic and Financial Affairs Council
ALDE: Alliance of Liberals and Democrats for Europe
EGNOS: European Geostationary Navigation Overlay Service
NATO: North Atlantic Treaty Organisation

ΑΠΟΔΟΣΗ ΟΡΩΝ

Στην περίπτωση χρήσης ορολογίας από ξενόγλωσσα βιβλιογραφία, η οποία δεν έχει αποδοθεί επισήμως στην ελληνική γλώσσα, μπορεί να αναφερθεί σε αυτήν την ενότητα η απόδοση στην ελληνική που θεωρείται περισσότερο δόκιμη. π.χ.:

Data:	Δεδομένα
Metadata:	Μεταδεδομένα
Ecofin:	Συμβούλιο Οικονομικών και Δημοσιονομικών Υποθέσεων
ALDE:	Συμμαχία Φιλελευθέρων & Δημοκρατών για την Ευρώπη
EGNOS:	Σύστημα Δορυφορικής Πλοήγησης
NATO:	Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου
Eurogroup:	Ευρωομάδα
OCAF:	Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης
Hedge Fund:	Αντισταθμιστικό Κεφάλαιο
Credit Default Swaps:	Ασφάλιστρα Κινδύνου

1 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

1.1 Εισαγωγή

Η **Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.)** αποτελεί μια οικονομική και πολιτική οντότητα είκοσι οκτώ ευρωπαϊκών κρατών.

Ιδρύθηκε την 1η Νοεμβρίου 1993 όταν άρχισε να ισχύει η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση η οποία είχε υπογραφεί στις 7 Φεβρουαρίου του 1992, γνωστότερης ως *Συνθήκη του Μάαστριχτ*, βασίστηκε στις τότε Ευρωπαϊκές Κοινότητες (Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα, Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα, Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας) τις οποίες και αντικατέστησε. Το 1993, η Ένωση αριθμούσε 12 μέλη. Από τότε μέχρι και σήμερα νέες συνθήκες έχουν τροποποιηθεί και επεκτείνει τις αρμοδιότητές της καθώς και σταδιακές διευρύνσεις έχουν αυξήσει τον αριθμό των κρατών-μελών της. Στην εποχή μας μπορεί να θεωρηθεί ως η ισχυρότερη ένωση κρατών στην παγκόσμια ιστορία, με επιδιώξεις που αφορούν τον οικονομικό, πολιτικό, κοινωνικό και πολιτιστικό τομέα. Η ΕΕ αποτελεί το τρέχον στάδιο μιας ανοιχτής διαδικασίας ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες οικονομικές και πολιτικές οντότητες, οι κάτοικοι αριθμούν περίπου τα 500 εκατομμύρια ή αλλιώς 7,4% του παγκόσμιου πληθυσμού και συνδυασμένο ονομαστικό ΑΕΠ περίπου 16,06 τρισεκατομμύρια ευρώ το 2014. Με την πάροδο του χρόνου η Ευρωπαϊκή Ένωση δημιούργησε μια εσωτερική αγορά με ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων, προσώπων, υπηρεσιών και κεφαλαίων, διαθέτει κοινή αγροτική και αλιευτική πολιτική καθώς και κοινή εμπορική πολιτική προς τις τρίτες χώρες, όπως επίσης και περιφερειακή πολιτική για την υποστήριξη των φτωχότερων περιφερειών της. Σκοπός της είναι να αποτελεί ένα *Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης*, στον οποίο τα κράτη μέλη της έχουν στενές συνεργασίες, σχετικά με τις γενικές πολιτικές, τους ελέγχους στα σύνορα (εσωτερικά και εξωτερικά), το άσυλο, τη μετανάστευση, τη δικαστική συνεργασία σε αστικές και ποινικές υποθέσεις και την αστυνομική συνεργασία, προωθεί μια κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας, που μέχρι στιγμής είναι μόνο σε διακυβερνητικό επίπεδο. Όσον αφορά την Οικονομική και Νομισματική Ένωση το 2001 εισήγαγε ενιαίο νόμισμα, το ευρώ, που έχει υιοθετηθεί από δεκαεννέα κράτη μέλη μέχρι σήμερα.

Όταν η Ευρωπαϊκή Ένωση ιδρύθηκε, ιδρύθηκε μαζί της και η Ευρωπαϊκή Ιθαγένεια. Με την ευρωπαϊκή ιθαγένεια κάθε πολίτης αντιμετωπίζεται πολίτης του κράτους μέλους και παράλληλα πολίτης της Ένωσης, δηλαδή έχει την δυνατότητα μεταξύ άλλων, να κυκλοφορεί και να διαμένει ελεύθερος στο έδαφος των κρατών μελών και να εκλέγει ή/και να εκλέγεται μια φορά κάθε πέντε χρόνια στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (όπως και στις εθνικές εκλογές της χώρας του). Αξίζει να σημειωθεί πως οι έλεγχοι διαβατηρίων στα εσωτερικά της σύνορα έχουν καταργηθεί με τη Συμφωνία του Σένγκεν (Schengen). Επίσης η Ε.Ε. είναι βραβευμένη με Νόμπελ ειρήνης από το 2012.

1.2 Ιστορία

Μια ειρηνική Ευρώπη: η αρχή της συνεργασίας (1945 – 1959)

Η Ευρωπαϊκή Ένωση συστάθηκε με σκοπό να πάψουν οι συχνές και αιματηρές συγκρούσεις μεταξύ γειτόνων, οι οποίες κορυφώθηκαν κατά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Από το 1950, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα αρχίζει να ενώνει οικονομικά και πολιτικά τις ευρωπαϊκές χώρες, με στόχο την εξασφάλιση διαρκούς ειρήνης. Τα έξι ιδρυτικά κράτη μέλη είναι το Βέλγιο, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο και οι Κάτω Χώρες. Τη δεκαετία του 1950 κυριαρχεί ο ψυχρός πόλεμος μεταξύ Ανατολής και Δύσης. Οι διαδηλώσεις που γίνονται στην Ουγγαρία κατά του κομμουνιστικού καθεστώτος καταστέλλονται από τα σοβιετικά τανκς το 1956. Το 1957, με τη Συνθήκη της Ρώμης ιδρύεται η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) ή «Κοινή Αγορά».

Μια περίοδος οικονομικής ανάπτυξης (1960 – 1969)

Η δεκαετία του 1960 είναι μια καλή περίοδος για την οικονομία. Σ' αυτό συμβάλλει το ότι οι χώρες της ΕΕ παύουν να επιβάλλουν δασμούς στις μεταξύ τους εμπορικές συναλλαγές. Επίσης συμφωνούν να ελέγχουν από κοινού την παραγωγή τροφίμων, έτσι ώστε να υπάρχουν αρκετά τρόφιμα για όλους - σύντομα μάλιστα δημιουργείται πλεόνασμα αγροτικών προϊόντων. Ο Μάιος του 1968 γίνεται γνωστός για την εξέγερση των φοιτητών στο Παρίσι, και πολλές αλλαγές στην κοινωνία και στη συμπεριφορά των ανθρώπων συνδέονται με τη λεγόμενη «γενιά του '68».

Μια κοινότητα σε συνεχή εξέλιξη - Η πρώτη διεύρυνση (1970 – 1979)

Η Δανία, η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο προσχώρησαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση την 1η Ιανουαρίου 1973, αυξάνοντας τον αριθμό των κρατών μελών σε εννέα. Ο σύντομος, αλλά βάνουσος, αραβοϊσραηλινός πόλεμος τον Οκτώβριο του 1973 οδηγεί σε ενεργειακή κρίση και οικονομικά προβλήματα στην Ευρώπη. Τα τελευταία δεξιά δικτατορικά καθεστώτα στην Ευρώπη εξαλείφονται με την ανατροπή του Σαλαζάρ στην Πορτογαλία το 1974 και τον θάνατο του στρατηγού Φράνκο στην Ισπανία το 1975. Η περιφερειακή πολιτική της ΕΕ αρχίζει να μεταφέρει τεράστια ποσά για τη δημιουργία θέσεων εργασίας και υποδομών στις φτωχότερες περιφέρειες. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αυξάνει την επιρροή του στις υποθέσεις της ΕΕ και το 1979 όλοι οι πολίτες μπορούν, για πρώτη φορά, να εκλέξουν άμεσα τους εκπροσώπους τους. Τη δεκαετία του 1970 εντείνεται η καταπολέμηση της ρύπανσης. Η ΕΕ θεσπίζει κανόνες για την προστασία του περιβάλλοντος, εισάγοντας για πρώτη φορά την έννοια «ο ρυπαίνων πληρώνει».

Η Ευρώπη αλλάζει πρόσωπο - Η πτώση του Τείχους του Βερολίνου (1980 – 1989)

Η πολωνική συνδικαλιστική οργάνωση Solidarność (Αλληλεγγύη) και ο ηγέτης της Λεχ Βαλέσα γίνονται πασίγνωστα ονόματα σε όλη την Ευρώπη και τον κόσμο μετά τις απεργίες που διοργάνωσαν στα ναυπηγεία του Γκντανσκ το καλοκαίρι του 1980. Το 1981, η Ελλάδα γίνεται το 10ο μέλος της ΕΕ, ενώ η Ισπανία και η Πορτογαλία ακολουθούν πέντε χρόνια αργότερα. Το 1986 υπογράφεται η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη. Πρόκειται για μια Συνθήκη που παρέχει τη βάση για ένα τεράστιο εξαετές πρόγραμμα με στόχο την επίλυση των προβλημάτων που έχουν σχέση με την ελεύθερη ροή του εμπορίου διαμέσου των

συνόρων της ΕΕ και δημιουργεί την «ενιαία αγορά». Στις 9 Νοεμβρίου 1989 σημειώνεται μια σημαντική πολιτική ανατροπή καθώς «πέφτει» το Τείχος του Βερολίνου και ανοίγουν τα σύνορα μεταξύ Ανατολικής και Δυτικής Γερμανίας για πρώτη φορά τα τελευταία 28 χρόνια. Αυτό οδηγεί στην επανένωση της Γερμανίας, καθώς η Ανατολική και η Δυτική Γερμανία γίνονται ένα κράτος τον Οκτώβριο του 1990.

Μια Ευρώπη χωρίς σύνορα (1990 – 1999)

Με την κατάρρευση του κομμουνισμού στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη, οι Ευρωπαίοι αναπτύσσουν στενότερες σχέσεις γειννίας. Το 1993 η ενιαία αγορά ολοκληρώνεται με τις «τέσσερις ελευθερίες», δηλαδή την ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων, υπηρεσιών, προσώπων και κεφαλαίων. Τη δεκαετία του 1990 υπογράφονται επίσης δύο Συνθήκες: η Συνθήκη του Μάαστριχτ για την Ευρωπαϊκή Ένωση, το 1993, και η Συνθήκη του Άμστερνταμ, το 1999. Οι Ευρωπαίοι ενδιαφέρονται για την προστασία του περιβάλλοντος, καθώς και για τη θέσπιση κοινών μέτρων σχετικά με την ασφάλεια και την άμυνα. Το 1995 η ΕΕ υποδέχεται τρία ακόμη νέα μέλη: την Αυστρία, τη Φινλανδία και τη Σουηδία. Ένα μικρό χωριό του Λουξεμβούργου δίνει το όνομά του στις συμφωνίες του Σένγκεν, οι οποίες επιτρέπουν σταδιακά στους πολίτες να ταξιδεύουν χωρίς έλεγχο διαβατηρίων στα σύνορα. Εκατομμύρια νέοι σπουδάζουν σε άλλες χώρες με τη στήριξη της ΕΕ. Η επικοινωνία γίνεται ευκολότερη, καθώς όλο και περισσότεροι άνθρωποι αρχίζουν να χρησιμοποιούν τα κινητά τηλέφωνα και το διαδίκτυο.

Περαιτέρω επέκταση (2000 – 2009)

Το ευρώ είναι πλέον το νέο νόμισμα για πολλούς Ευρωπαίους. Αυτή τη δεκαετία ολοένα και περισσότερα κράτη υιοθετούν το ευρώ. Η 11η Σεπτεμβρίου 2001 ταυτίζεται με τον «πόλεμο κατά της τρομοκρατίας»: αεροσκάφη στα οποία έχει γίνει αεροπειρατεία προσκρούουν σε κτίρια της Νέας Υόρκης και της Ουάσιγκτον. Οι χώρες της ΕΕ αρχίζουν να συνεργάζονται στενότερα για την καταπολέμηση του εγκλήματος. Οι πολιτικές αντιπαραθέσεις μεταξύ Ανατολικής και Δυτικής Ευρώπης εξαλείφονται τελικά με την προσχώρηση 10 νέων χωρών στην ΕΕ. Ακολουθούν, το 2007, η Βουλγαρία και η Ρουμανία. Τον Σεπτέμβριο του 2008 η παγκόσμια οικονομία πλήττεται από χρηματοπιστωτική κρίση. Η Συνθήκη της Λισαβόνας κυρώνεται από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ και τίθεται σε ισχύ το 2009. Παρέχει στην ΕΕ σύγχρονα θεσμικά όργανα και πιο αποτελεσματικές μεθόδους εργασίας.

Μια δεκαετία προκλήσεων (2010 - σήμερα)

Η παγκόσμια οικονομική κρίση πλήττει σκληρά την Ευρώπη. Η ΕΕ βοηθά ορισμένες χώρες να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες και θεσπίζει μια «τραπεζική ένωση» με σκοπό ένα ασφαλέστερο και πιο αξιόπιστο τραπεζικό τομέα. Τον Δεκέμβριο του 2012 απονέμεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση το Νόμπελ Ειρήνης. Η Κροατία γίνεται το 28ο μέλος της ΕΕ το 2013. Η κλιματική αλλαγή παραμένει στην κορυφή της ημερήσιας διάταξης και οι ηγέτες συμφωνούν στη μείωση των επιβλαβών εκπομπών. Το 2014 διεξάγονται οι εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και εκλέγονται περισσότεροι ευρωσκεπτικιστές. Αποφασίζεται μια νέα πολιτική ασφαλείας μετά την προσάρτηση της Κριμαίας από τη Ρωσία. Ο θρησκευτικός εξτρεμισμός εντείνεται στη Μέση Ανατολή και σε διάφορες χώρες και περιοχές σε όλο τον κόσμο. Οδηγεί σε κοινωνική αναταραχή και πολέμους, που αναγκάζουν πολλούς ανθρώπους να

εγκαταλείπουν τις εστίες τους και να αναζητούν καταφύγιο στην Ευρώπη. Η ΕΕ δεν αντιμετωπίζει μόνο το πρόβλημα της φροντίδας των προσφύγων, αλλά γίνεται και στόχος πολλών τρομοκρατικών επιθέσεων.

1.3 Κράτη – Μέλη

Τα Κράτη – Μέλη της ΕΕ είναι 28 και μαζί αποτελούν μια μοναδική οικονομική και πολιτική ένωση. Μετά το δημοψήφισμα που έκανε το Ηνωμένο Βασίλειο το 2016 αποφάσισε την αποχώρησή του από την ΕΕ και έτσι τα μέλη της θα μειωθούν κατά 1 στο μέλλον.

Μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο όπου και δημιουργήθηκε η Ένωση είχε στόχο την οικονομική ενίσχυση στο πλαίσιο της συνεργασίας των κρατών-μελών. Με το σκεπτικό αυτό οι εμπορικές συναλλαγές μεταξύ των χωρών δημιούργησαν οικονομική αλληλεξάρτηση, κάτι που ελαχιστοποίησε το ενδεχόμενο συγκρούσεων.

Υπό αυτές τις συνθήκες το 1958 δημιουργήθηκε η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) που στην αρχή είχε στόχο την οικονομική συνεργασία ανάμεσα σε χώρες, οι οποίες ήταν: το Βέλγιο, η Γερμανία, η Γαλλία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο και οι Κάτω Χώρες. Στη συνέχεια αυτού είναι η μεγάλη ενιαία αγορά, η οποία εξακολουθεί να ισχύει και να αναπτύσσεται μέχρι και σήμερα δυναμικά.

Αναλυτικά τα Κράτη Μέλη είναι:

Έτος	Ιστορία της Διεύρυνσης
1952/1958	 Βέλγιο Γερμανία Γαλλία Ιταλία Λουξεμβούργο Ολλανδία
1973	 Δανία Ιρλανδία Ηνωμένο Βασίλειο *
1981	 Ελλάδα
1986	 Ισπανία Πορτογαλία
1995	 Αυστρία Φινλανδία Σουηδία
2004	 Τσεχία Εσθονία Κύπρος Λετονία Λιθουανία Ουγγαρία Μάλτα Πολωνία Σλοβενία Σλοβακία
2007	 Βουλγαρία Ρουμανία
2013	 Κροατία

2 Θεσμικά Όργανα

Μέσα στις διάφορες συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ορίζεται μια πλειάδα οργάνων που αποκαλούνται θεσμοί και έχουν ως αποστολή την υλοποίηση και προώθηση των σκοπών της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ είναι:

- ✚ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
- ✚ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο
- ✚ Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- ✚ Ευρωπαϊκή Επιτροπή
- ✚ Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ)
- ✚ Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ)
- ✚ Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο (ΕΕΣ)
- ✚ Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ)
- ✚ Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ)
- ✚ Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών
- ✚ Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕ)
- ✚ Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής
- ✚ Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων (ΕΕΠΔ)

2.1 Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

- ✚ **Ρόλος:** Άμεσα εκλεγόμενο σώμα της ΕΕ με νομοθετική, εποπτική και δημοσιονομική αρμοδιότητα
- ✚ **Μέλη:** 751 βουλευτές (Μέλη Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου)
- ✚ **Πρόεδρος:** Antonio Tajani
- ✚ **Έτος ίδρυσης:** 1952, ως Κοινή Συνέλευση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα, 1962 ως Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, πρώτες άμεσες εκλογές το 1979
- ✚ **Τόπος:** Στρασβούργο (Γαλλία), Βρυξέλλες (Βέλγιο), Λουξεμβούργο

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι το εκλεγόμενο όργανο που αντιπροσωπεύει τους πολίτες της ΕΕ και συμμετέχει στη νομοθετική διαδικασία. Από το 1979 τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (ΜΕΚ) εκλέγονται απευθείας με καθολική ψηφοφορία, κάθε πέντε έτη.

Αρμοδιότητες και διαδικασίες

Το Κοινοβούλιο έχει 3 κύριες αρμοδιότητες

Νομοθετικές

- Εγκρίνει νομοθετικές πράξεις της ΕΕ, μαζί με το Συμβούλιο της ΕΕ, με βάση προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
- Αποφασίζει για διεθνείς Συμφωνίες
- Αποφασίζει για θέματα διεύρυνσης
- Εξετάζει το πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής και της ζητά να υποβάλλει νομοθετικές προτάσεις

Εποπτικές

- Ασκήει δημοκρατικό έλεγχο σε όλα τα όργανα της ΕΕ
- Εκλέγει τον πρόεδρο της Επιτροπής και εγκρίνει την Επιτροπή ως σώμα. Έχει τη δυνατότητα να καταθέσει «πρόταση μομφής», υποχρεώνοντας την Επιτροπή σε παραίτηση
- Χορηγεί απαλλαγή, δηλαδή τελική έγκριση για τον τρόπο με τον οποίο εκτελέστηκε ο προϋπολογισμός της ΕΕ
- Εξετάζει **αναφορές** πολιτών και συγκροτεί **εξεταστικές επιτροπές**
- Συζητά τη νομισματική πολιτική με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
- Υποβάλλει ερωτήσεις στην Επιτροπή και το Συμβούλιο
- Εκτελεί χρέη παρατηρητή σε εκλογικές διαδικασίες

Δημοσιονομικές

- Καταρτίζει τον προϋπολογισμό της ΕΕ, μαζί με το Συμβούλιο
- Εγκρίνει τον μακροπρόθεσμο προϋπολογισμό της ΕΕ, δηλαδή το «Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο»

Νομοθετικές Αρμοδιότητες

Διαδικασία Διαβούλευσης

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορεί να εγκρίνει ή να απορρίψει νομοθετική πρόταση, ή να ζητήσει τροποποιήσεις. Το Συμβούλιο δεν δεσμεύεται νομικά να λάβει υπόψη τη γνώμη του Κοινοβουλίου αλλά, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, δεν μπορεί να αποφασίσει χωρίς να έχει λάβει τη γνώμη αυτή.

Αρχικά, η Συνθήκη της Ρώμης, του 1957, ανέθετε στο Κοινοβούλιο συμβουλευτικό ρόλο στη νομοθετική διαδικασία, η Επιτροπή πρότεινε και το Συμβούλιο ενέκρινε τις νομοθετικές πράξεις.

Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (1986) και, στη συνέχεια, οι Συνθήκες του Μάαστριχτ, του Άμστερνταμ, της Νίκαιας και της Λισαβόνας διεύρυναν διαδοχικά τις αρμοδιότητες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Το Κοινοβούλιο μπορεί τώρα να συν-νομοθετεί ισότιμα με το Συμβούλιο στη μεγάλη πλειονότητα των τομέων, ενώ η διαβούλευση έγινε ειδική νομοθετική (ή και μη νομοθετική) που χρησιμοποιείται σε περιορισμένο αριθμό περιπτώσεων.

Η διαδικασία αυτή εφαρμόζεται τώρα σε περιορισμένο αριθμό νομοθετικών τομέων, όπως οι εξαιρέσεις της εσωτερικής αγοράς και το δίκαιο του ανταγωνισμού. Η διαβούλευση με το Κοινοβούλιο είναι επίσης απαραίτητη ως μη νομοθετική διαδικασία σε περίπτωση που εγκρίνονται διεθνείς συμβάσεις στο πλαίσιο της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ).

Έγκριση

Η διαδικασία αυτή, που ήταν παλαιότερα γνωστή ως διαδικασία σύμφωνης γνώμης, εισήχθη με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη του 1986 σε δύο τομείς: τις συμφωνίες σύνδεσης και τις συμφωνίες προσχώρησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το πεδίο εφαρμογής της διαδικασίας αυτής επεκτάθηκε με όλες τις μεταγενέστερες τροποποιήσεις των Συνθηκών.

Ως μη νομοθετική διαδικασία, συνήθως εφαρμόζεται στην κύρωση ορισμένων συμφωνιών τις οποίες διαπραγματεύεται η Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ εφαρμόζεται επίσης σε περίπτωση σοβαρών παραβιάσεων των θεμελιωδών δικαιωμάτων δυνάμει του άρθρου 7 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) καθώς και όσον αφορά την προσχώρηση νέων κρατών μελών στην ΕΕ ή τις διευθετήσεις για αποχώρηση από την ΕΕ.

Ως νομοθετική διαδικασία, χρησιμοποιείται επίσης για την έκδοση νέας νομοθεσίας καταπολέμησης των διακρίσεων, ενώ παρέχει τώρα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δικαίωμα αρνησικυρίας όταν εφαρμόζεται η επικουρική γενική νομική βάση σύμφωνα με το άρθρο 352 ΣΛΕΕ.

2.2 Ευρωπαϊκό Συμβούλιο

- ✚ **Ρόλος:** καθορίζει τις γενικές πολιτικές κατευθύνσεις και προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- ✚ **Μέλη:** οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων των χωρών της ΕΕ, ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο Υπάτος Εκπρόσωπος για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας
- ✚ **Πρόεδρος:** Ντόναλντ Τουσκ
- ✚ **Έτος ίδρυσης:** 1974 (ανεπίσημο φόρουμ), 1992 (επίσημο καθεστώς), 2009 (επίσημο θεσμικό όργανο της ΕΕ)
- ✚ **Τόπος:** Βρυξέλλες (Βέλγιο)

Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμμετέχουν οι πρόεδροι ή οι πρωθυπουργοί όλων των χωρών της ΕΕ και δημιουργήθηκε με την πρακτική που καθιέρωσαν οι πολιτικοί ηγέτες της ΕΕ (οι "αρχηγοί κρατών ή κυβερνήσεων") μετά το 1974 να συναντιούνται σε τακτά διαστήματα με τη συμμετοχή και του Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η πρακτική αυτή επισημοποιήθηκε με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (1987). Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συνέρχεται πλέον τέσσερις φορές τον χρόνο. Στις συνόδους του προεδρεύει ο πρόεδρος ή πρωθυπουργός της χώρας η οποία ασκεί την προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ανακηρύχθηκε επίσημα σε όργανο που χαράζει τις βασικές πολιτικές της Ένωσης και ανατέθηκε σε αυτό.

Σύνθεση

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο απαρτίζεται από τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων όλων των χωρών της ΕΕ, τον πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τον Υπάτο Εκπρόσωπο για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας. Συνέρχεται κατόπιν πρωτοβουλίας του προέδρου του, ο οποίος εκλέγεται από το ίδιο το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για μια **θητεία δύομισι ετών**, ανανεώσιμη μόνο μία φορά. Ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου εκπροσωπεί την ΕΕ στον **έξω κόσμο**.

Πώς λειτουργεί το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο

Συνήθως συνεδριάζει **4 φορές τον χρόνο** – όμως ο πρόεδρος μπορεί να συγκαλεί έκτακτες συνεδριάσεις για την επίλυση επειγόντων θεμάτων.

Οι αποφάσεις του λαμβάνονται γενικώς με **συναίνεση** – σε ορισμένες περιπτώσεις όμως λαμβάνονται με ομοφωνία ή με ειδική πλειοψηφία. Δικαίωμα ψήφου έχουν μόνον οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων.

2.3 Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- ✚ **Ρόλος:** η φωνή των κρατών μελών της ΕΕ, θεσπίζει τη νομοθεσία της και συντονίζει τις πολιτικές της
- ✚ **Μέλη:** υπουργοί από κάθε χώρα της ΕΕ, ανάλογα με τον προς συζήτηση τομέα πολιτικής
- ✚ **Πρόεδρος:** κάθε χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ασκεί εκ περιτροπής την προεδρία για έξι μήνες
- ✚ **Έτος ίδρυσης:** το 1958 (ως Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας)
- ✚ **Τόπος:** Βρυξέλλες (Βέλγιο)

Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι το κύριο θεσμικό όργανο της ΕΕ που λαμβάνει αποφάσεις. Κάθε χώρα της ΕΕ ασκεί εκ περιτροπής την προεδρία του Συμβουλίου για ένα εξάμηνο. Σε κάθε σύνοδο του Συμβουλίου συμμετέχει ένας υπουργός από κάθε κράτος μέλος. Το ποιοι υπουργοί συμμετέχουν σε μια συνεδρίαση εξαρτάται από το θέμα της ημερήσιας διάταξης: εξωτερική πολιτική, γεωργία, βιομηχανία, μεταφορές, περιβάλλον κλπ. Υπάρχουν εννέα διαφορετικές "συνθέσεις" του Συμβουλίου που καλύπτουν όλους αυτούς τους τομείς πολιτικής. Οι εργασίες του Συμβουλίου συνολικά προγραμματίζονται και συντονίζονται από το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων και Εξωτερικών Σχέσεων.

Οι προπαρασκευαστικές εργασίες για τις συνόδους του Συμβουλίου πραγματοποιούνται από την Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων (Coreper), στην οποία συμμετέχουν οι πρέσβεις των κρατών μελών στην ΕΕ. Το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατέχουν από κοινού την νομοθετική εξουσία και την ευθύνη για τον προϋπολογισμό. Το Συμβούλιο συνάπτει, επίσης, διεθνείς συμφωνίες, τις οποίες έχει διαπραγματευθεί η Επιτροπή. Σύμφωνα με τις Συνθήκες, το Συμβούλιο λαμβάνει τις αποφάσεις του ή με ομοφωνία ή με πλειοψηφία ή με "ειδική πλειοψηφία".

Ποιος προεδρεύει στις συνόδους

Το Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων έχει μόνιμο πρόεδρο, τον Ύπατο Εκπρόσωπο για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας της. Σε όλες τις άλλες συνόδους του Συμβουλίου προεδρεύει ο αρμόδιος υπουργός της χώρας που ασκεί την εκ περιτροπής προεδρία της ΕΕ.

Για παράδειγμα, όταν την προεδρία ασκεί η Εσθονία, σε όλα τα Συμβούλια Περιβάλλοντος προεδρεύει ο Εσθονός υπουργός Περιβάλλοντος.

Η γενικότερη συνοχή διασφαλίζεται από το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων - το οποίο επικουρείται από την Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων. Η επιτροπή αυτή απαρτίζεται από τους Μόνιμους Αντιπροσώπους των κρατών μελών στην ΕΕ, οι οποίοι είναι στην ουσία οι εθνικοί της πρέσβεις.

Χώρες της Ευρωζώνης

Οι χώρες της Ευρωζώνης συντονίζουν τις **οικονομικές πολιτικές** τους μέσω της Ευρωομάδας (Eurogroup), που απαρτίζεται από τους υπουργούς Οικονομίας και Οικονομικών. Η Ευρωομάδα συνεδριάζει την παραμονή του Συμβουλίου Οικονομικών και Δημοσιονομικών Υποθέσεων. Οι συμφωνίες που επιτυγχάνονται στις συνεδριάσεις της Ευρωομάδας εγκρίνονται επίσημα από το Συμβούλιο την επόμενη ημέρα. Δικαίωμα ψήφου γι' αυτά τα θέματα έχουν μόνον οι υπουργοί των χωρών της Ευρωζώνης.

Πώς λειτουργεί το Συμβούλιο

- Όλες οι **συζητήσεις και οι ψηφοφορίες** διεξάγονται δημοσίως.
- Για τη λήψη αποφάσεων απαιτείται συνήθως **ειδική πλειοψηφία** :
 - ✓ το 55% των χωρών (δηλαδή, με τα 28 επί του παρόντος κράτη μέλη, **16 χώρες**)
 - ✓ που αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 65% του συνολικού πληθυσμού της ΕΕ.

Για να **αποτραπεί η λήψη μιας απόφασης**, απαιτούνται τουλάχιστον 4 **χώρες** (που να αντιπροσωπεύουν το 35% τουλάχιστον του συνολικού πληθυσμού της ΕΕ).

- **Εξαίρεση** - ευαίσθητα θέματα, όπως η εξωτερική πολιτική και η φορολογία, απαιτούν **ομοφωνία** (όλες οι χώρες να ψηφίζουν υπέρ).
- **Απλή πλειοψηφία** απαιτείται για όλα τα διαδικαστικά και διοικητικά θέματα

2.4 Ευρωπαϊκή Επιτροπή

- ✚ **Ρόλος:** προάγει το γενικό συμφέρον της ΕΕ προτείνοντας και επιβάλλοντας νομοθεσία, καθώς και εφαρμόζοντας πολιτικές και τον προϋπολογισμό της ΕΕ
- ✚ **Μέλη:** ομάδα ή «Σώμα» επιτρόπων, 1 από κάθε κράτος μέλος της ΕΕ
- ✚ **Πρόεδρος:** Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ
- ✚ **Έτος ίδρυσης:** 1958
- ✚ **Τόπος:** Βρυξέλλες (Βέλγιο)

Η Επιτροπή είναι ένα από τα βασικά θεσμικά όργανα της ΕΕ. Μέχρι την 1η Μαΐου 2004 είχε 20 μέλη (δύο μέλη από τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιταλία, την Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο και ένα μέλος όλες οι άλλες χώρες) που διορίζονταν για περίοδο πέντε ετών από τα κράτη μέλη και εγκρίνονταν από το Κοινοβούλιο. Την 1η Μαΐου 2004, όταν τα 10 νέα μέλη ενσωματώθηκαν στην ΕΕ, ο αριθμός των Επιτροπών αυξήθηκε κατά 10. Από την 1η Νοεμβρίου 2004, η νέα Επιτροπή έχει μόνο 25 μέλη – έναν ανά χώρα.

Τι κάνει η Επιτροπή

Προτείνει νέους νόμους

Η Επιτροπή είναι το μόνο όργανο της ΕΕ το οποίο υποβάλλει νομοθετικές προτάσεις για έγκριση από το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, και το οποίο:

- προστατεύει τα συμφέροντα της ΕΕ και των πολιτών της σε ζητήματα που δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά σε εθνικό επίπεδο·
- αποσαφηνίζει τεχνικές λεπτομέρειες, αφού συμβουλευτεί εμπειρογνώμονες και το κοινό.

Διαχειρίζεται τις πολιτικές της ΕΕ και κατανέμει τους χρηματοδοτικούς πόρους της ΕΕ

- Καθορίζει τις προτεραιότητες δαπανών της, από κοινού με το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο.
- Καταρτίζει τους ετήσιους προϋπολογισμούς και τους υποβάλλει προς έγκριση στο Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο.
- Εποπτεύει το πώς δαπανώνται τα χρήματα της, μέσω εξονυχιστικού ελέγχου που πραγματοποιεί το Ελεγκτικό Συνέδριο.

Επιβάλλει την εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ

- Μαζί με το Δικαστήριο, διασφαλίζει ότι το δίκαιο της εφαρμόζεται ορθά σε όλα τα κράτη μέλη.

Εκπροσωπεί την ΕΕ στη διεθνή σκηνή

- Ομιλεί εξ ονόματος όλων των χωρών της ΕΕ σε διεθνείς οργανισμούς, ειδικότερα στους τομείς της εμπορικής πολιτικής και της ανθρωπιστικής βοήθειας.
- Διαπραγματεύεται διεθνείς συμφωνίες εξ ονόματος της.

Σύνθεση

Η **πολιτική ηγεσία** ασκείται από το Σώμα των 28 επιτρόπων (ένας από κάθε χώρα της ΕΕ) – υπό τον πρόεδρο της Επιτροπής, ο οποίος αποφασίζει το ποιος είναι αρμόδιος για κάθε τομέα πολιτικής.

Το Σώμα των επιτρόπων **απαρτίζεται** από τον πρόεδρο της Επιτροπής, τους επτά αντιπροέδρους, μεταξύ άλλων, του πρώτου αντιπροέδρου και του Υπατου Εκπροσώπου της Ένωσης για την Εξωτερική Πολιτική και την Πολιτική Ασφαλείας, και τους 20 επιτρόπους στους οποίους έχουν ανατεθεί διάφορα χαρτοφυλάκια.

Η **καθημερινή λειτουργία** της Επιτροπής εξασφαλίζεται από το προσωπικό της (νομικοί, οικονομολόγοι, κ.λπ.), οι οποίοι είναι οργανωμένοι σε υπηρεσίες γνωστές ως Γενικές Διευθύνσεις (ΓΔ), η κάθε μια από τις οποίες είναι αρμόδια για ένα **συγκεκριμένο τομέα πολιτικής**.

Εκλογή του προέδρου της Επιτροπής

Οι υποψήφιοι προτείνονται από τους αρχηγούς των κρατών μελών στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, αφού ληφθεί υπόψη το αποτέλεσμα των εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Για να εκλεγεί πρόεδρος, ένας υποψήφιος πρέπει να στηριχθεί από την πλειοψηφία των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Επιλογή των επιτρόπων

Ο υποψήφιος για τη θέση του προέδρου επιλέγει τους αντιπροέδρους και τους επιτρόπους βασιζόμενος στις υποδείξεις των κρατών μελών. Ο κατάλογος των υποψηφίων πρέπει να εγκριθεί από τους εθνικούς ηγέτες στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

Κάθε υποψήφιος εμφανίζεται ενώπιον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για να παρουσιάσει τις θέσεις του και να απαντήσει σε ερωτήσεις. Στη συνέχεια, το Κοινοβούλιο ψηφίζει για την έγκριση ή όχι των υποψηφίων ως σύνολο. Τέλος, οι επίτροποι ορίζονται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο με ειδική πλειοψηφία.

Η θητεία της παρούσας Επιτροπής λήγει στις 31 Οκτωβρίου 2019.

Πώς λειτουργεί η Επιτροπή

Στρατηγικός σχεδιασμός

Ο πρόεδρος χαράσσει τις πολιτικές κατευθύνσεις της Επιτροπής, γεγονός που επιτρέπει στους επιτρόπους να αποφασίζουν μαζί τους στρατηγικούς στόχους και να εκπονούν το ετήσιο πρόγραμμα εργασίας.

Συλλογική λήψη αποφάσεων

Οι αποφάσεις λαμβάνονται με βάση τη συλλογική ευθύνη. Όλοι οι επίτροποι συμμετέχουν ισότιμα στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και είναι εξίσου υπόλογοι γι'αυτές τις αποφάσεις. Οι επίτροποι δεν διαθέτουν μεμονωμένη εξουσία λήψης αποφάσεων, εκτός αν εξουσιοδοτούνται σχετικά σε συγκεκριμένες περιπτώσεις.

Οι αντιπρόεδροι ενεργούν εξ'ονόματος του προέδρου και συντονίζουν τις εργασίες στον τομέα αρμοδιότητάς τους, μαζί με άλλους επιτρόπους. Για να διασφαλιστεί η στενή συνεργασία και η ευελιξία του Σώματος των επιτρόπων, καθορίζονται έργα προτεραιότητας.

Οι επίτροποι στηρίζουν τους αντιπροέδρους στην υποβολή προτάσεων στο Σώμα. Γενικά, οι αποφάσεις λαμβάνονται συναινετικά, αλλά μπορεί να διενεργηθεί και ψηφοφορία. Στην περίπτωση αυτή, οι αποφάσεις λαμβάνονται με απλή πλειοψηφία, και κάθε επίτροπος διαθέτει μία μόνο ψήφο.

Στη συνέχεια, η αρμόδια Γενική Διεύθυνση (υπό τον γενικό διευθυντή ο οποίος λογοδοτεί στον αρμόδιο επίτροπο) αναλαμβάνει την υπόθεση. Αυτό συνήθως γίνεται με την εκπόνηση σχεδίου νομοθετικής πρότασης.

Τα νομοσχέδια αυτά υποβάλλονται ξανά στους επιτρόπους για έγκριση στην εβδομαδιαία συνεδρίασή τους, και στη συνέχεια λαμβάνουν καθεστώς επίσημης πρότασης που υποβάλλεται στο Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο για το επόμενο στάδιο της νομοθετικής διαδικασίας της ΕΕ.

2.5 Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- ✚ **Ρόλος:** μεριμνά για την ομοιόμορφη ερμηνεία και εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ σε όλα τα κράτη μέλη· εξασφαλίζει ότι τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα της συμμορφώνονται με το δίκαιο της.
- ✚ **Μέλη:** Δικαστήριο: 1 δικαστής από κάθε κράτος μέλος της ΕΕ, συν 11 γενικοί εισαγγελείς. Γενικό Δικαστήριο: 47 δικαστές. Το 2019 ο αριθμός των δικαστών θα αυξηθεί σε 56 (2 δικαστές από κάθε κράτος μέλος της ΕΕ).
- ✚ **Έτος ίδρυσης:** 1952
- ✚ **Έδρα:** Λουξεμβούργο

Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, με έδρα το Λουξεμβούργο, αποτελείται από ένα Δικαστή από κάθε χώρα της ΕΕ και επικουρείται από οκτώ γενικούς εισαγγελείς. Τα μέλη του διορίζονται με κοινή συμφωνία των κυβερνήσεων των κρατών μελών. Κάθε δικαστής διορίζεται για θητεία έξι ετών, η οποία είναι δυνατό να ανανεωθεί για μία ή δύο ακόμη περιόδους τριών ετών. Τα μέλη του

Τι κάνει το ΔΕΕ

Το ΔΕΕ εκδίδει αποφάσεις για υποθέσεις που του υποβάλλονται. Οι συνηθέστεροι τύποι υποθέσεων αφορούν:

- **Ερμηνεία του δικαίου** (προδικαστικές αποφάσεις): τα εθνικά δικαστήρια των κρατών μελών της ΕΕ οφείλουν να μεριμνούν για τη σωστή εφαρμογή του ευρωπαϊκού δικαίου, το οποίο όμως μπορεί να ερμηνεύουν με διαφορετικό τρόπο. Αν ένα εθνικό δικαστήριο έχει κάποια αμφιβολία σχετικά με την ερμηνεία ή την ισχύ κάποιου ευρωπαϊκού νόμου, έχει τη δυνατότητα να ζητήσει διευκρινίσεις από αυτό. Η ίδια διαδικασία μπορεί επίσης να ακολουθηθεί για να προσδιοριστεί κατά πόσον ένας εθνικός νόμος ή μια εθνική πρακτική συνάδουν με το δίκαιο της ΕΕ.
- **Επιβολή του δικαίου** (διαδικασίες επί παραβάσει): πρόκειται για διαδικασίες κατά των κρατών μελών για μη συμμόρφωση με το ευρωπαϊκό δίκαιο. Τις διαδικασίες αυτές μπορεί να κινεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή άλλο κράτος μέλος. Το κράτος μέλος το οποίο διαπιστώνεται ότι έχει παραβεί τις υποχρεώσεις του, οφείλει να προβεί αμέσως σε διορθωτικές ενέργειες, ειδάλλως κινδυνεύει να ασκηθεί εναντίον του δεύτερη προσφυγή, που μπορεί να οδηγήσει στην επιβολή προστίμου.
- **Ακύρωση νομικών πράξεων της ΕΕ** (προσφυγές ακύρωσης): εάν μια νομική πράξη της θεωρείται ότι παραβιάζει τις Συνθήκες της ΕΕ ή τα θεμελιώδη δικαιώματα των πολιτών, τα κράτη μέλη, το Συμβούλιο της ΕΕ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή (σε ορισμένες περιπτώσεις) το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορούν να ζητήσουν από το Δικαστήριο να την ακυρώσει. Οι ιδιώτες μπορούν επίσης να ζητήσουν από το Δικαστήριο να ακυρώσει μια πράξη της ΕΕ που τους αφορά άμεσα.
- **Διασφάλιση της ανάληψης δράσης από την ΕΕ** (προσφυγή λόγω παράλειψης): το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή οφείλουν υπό ορισμένες συνθήκες να λαμβάνουν ορισμένες αποφάσεις. Αν δεν το πράξουν, τα κράτη μέλη της ΕΕ, άλλα όργανα της και (υπό ορισμένες προϋποθέσεις) ιδιώτες ή επιχειρήσεις μπορούν να υποβάλουν καταγγελία στο Δικαστήριο.

- **Επιβολή κυρώσεων σε όργανα της ΕΕ** (αγωγές αποζημίωσης): κάθε πρόσωπο ή επιχείρηση που υπέστη ζημία εξαιτίας δράσης ή παράλειψης της ΕΕ ή του προσωπικού της μπορεί να προσφύγει στο Δικαστήριο.

Σύνθεση

Το ΔΕΕ αποτελείται από **2 σώματα**:

- Το Δικαστήριο, το οποίο ασχολείται με αιτήματα των εθνικών δικαστηρίων για έκδοση προδικαστικών αποφάσεων, με ορισμένες προσφυγές ακύρωσης και εφέσεις.
- Το Γενικό Δικαστήριο, το οποίο εκδικάζει όλες τις προσφυγές ακύρωσης που ασκούνται από ιδιώτες, εταιρείες και, σε ορισμένες περιπτώσεις, από κράτη μέλη της ΕΕ. Στην πράξη, αυτό σημαίνει ότι το εν λόγω Δικαστήριο ασχολείται κυρίως με το δίκαιο του ανταγωνισμού, τις κρατικές ενισχύσεις, το εμπόριο, τη γεωργία και τα εμπορικά σήματα.

Κάθε δικαστής και γενικός εισαγγελέας διορίζεται για βετή ανανεώσιμη θητεία με κοινή απόφαση των εθνικών κυβερνήσεων. Σε κάθε Δικαστήριο, οι δικαστές επιλέγουν έναν **πρόεδρο** με ανανεώσιμη 3ετή θητεία.

Πώς λειτουργεί το ΔΕΕ

Στο δικαστήριο, κάθε υπόθεση ανατίθεται σε έναν δικαστή (τον «εισηγητή δικαστή») και σε έναν γενικό εισαγγελέα. Οι υποθέσεις διεκπεραιώνονται σε **2 στάδια**:

- **Έγγραφο στάδιο**
 - Τα μέρη παρέχουν γραπτές δηλώσεις στο Δικαστήριο - παρατηρήσεις μπορούν επίσης να υποβληθούν από εθνικές αρχές, όργανα της ΕΕ και, σε ορισμένες περιπτώσεις, από ιδιώτες.
 - Όλα αυτά συνοψίζονται από τον εισηγητή δικαστή και, στη συνέχεια, εξετάζονται κατά τη γενική συνεδρίαση του Δικαστηρίου, στην οποία αποφασίζεται: πόσοι δικαστές θα ασχοληθούν με την υπόθεση: 3, 5 ή 15 δικαστές (ολόκληρο το Δικαστήριο), ανάλογα με τη σημασία και την πολυπλοκότητα της υπόθεσης). Οι περισσότερες υποθέσεις εξετάζονται από 5 δικαστές· είναι πολύ σπάνιο ολόκληρο το Δικαστήριο να εκδικάζει μια υπόθεση.
 - αν είναι απαραίτητο να πραγματοποιηθεί ακρόαση (προφορικό στάδιο) και κατά πόσον είναι αναγκαία η επίσημη γνώμη του γενικού εισαγγελέα.
- **Προφορικό στάδιο – δημόσια ακρόαση**
 - Οι δικηγόροι των διαδίκων μπορούν να εκθέσουν τα επιχειρήματά τους ενώπιον των δικαστών και του γενικού εισαγγελέα, οι οποίοι μπορούν να τους υποβάλουν ερωτήσεις.
 - Εάν το Δικαστήριο αποφασίσει ότι είναι απαραίτητη η γνώμη του γενικού εισαγγελέα, η γνώμη αυτή εκδίδεται μερικές εβδομάδες μετά την ακροαματική διαδικασία.

- Οι δικαστές διασκέπτονται και εκδίδουν την απόφασή τους.
- Παρόμοια διαδικασία ακολουθείται στο Γενικό Δικαστήριο, με εξαίρεση το γεγονός ότι οι υποθέσεις εκδικάζονται από 3 δικαστές και δεν υπάρχουν γενικοί εισαγγελείς.

2.6 Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

- ✚ **Ρόλος:** Διαχείριση του ευρώ, διατήρηση της σταθερότητας των τιμών και άσκηση της οικονομικής και νομισματικής πολιτικής της ΕΕ
- ✚ **Πρόεδρος:** Μάριο Ντράγκι
- ✚ **Μέλη:** ο πρόεδρος και ο αντιπρόεδρος της ΕΚΤ και οι διοικητές των κεντρικών τραπεζών όλων των κρατών μελών της ΕΕ
- ✚ **Έτος ίδρυσης:** 1998
- ✚ **Τόπος:** Φρανκφούρτη, Γερμανία

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), που έχει έδρα τη Φρανκφούρτη, είναι υπεύθυνη για τη διαχείριση του ευρώ και της νομισματικής πολιτικής της ΕΕ. Βασικός της στόχος είναι να **διατηρεί σταθερές τις τιμές**, στηρίζοντας έτσι την οικονομική ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας.

Τι κάνει η ΕΚΤ

- Καθορίζει τα επιτόκια με τα οποία **δανείζει τις εμπορικές τράπεζες** στην Ευρωζώνη (γνωστή επίσης ως ζώνη του ευρώ), ελέγχοντας έτσι την προσφορά χρήματος και τον πληθωρισμό
- Διαχειρίζεται τα **συναλλαγματικά αποθέματα** της Ευρωζώνης και την αγορά ή πώληση νομισμάτων, ώστε να διατηρείται η ισοτιμία των συναλλαγματικών ισοτιμιών
- Διασφαλίζει την κατάλληλη εποπτεία των **χρηματοπιστωτικών αγορών και ιδρυμάτων** από τις εθνικές αρχές, καθώς και την ομαλή λειτουργία των συστημάτων πληρωμών
- Μεριμνά για την ασφάλεια και την ευρωστία του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος
- Εξουσιοδοτεί τις χώρες της Ευρωζώνης να **εκδίδουν χαρτονομίσματα ευρώ**
- Παρακολουθεί τις **τάσεις των τιμών** και αξιολογεί τους κινδύνους που προκύπτουν για τη **σταθερότητα των τιμών**.

Σύνθεση

Ο πρόεδρος της ΕΚΤ την εκπροσωπεί σε υψηλού επιπέδου ευρωπαϊκές οι διεθνείς συνεδριάσεις. Η ΕΚΤ διαθέτει τα ακόλουθα τρία **όργανα λήψης αποφάσεων**:

- το Διοικητικό Συμβούλιο – το **κύριο όργανο λήψης αποφάσεων**. Απαρτίζεται από την Εκτελεστική Επιτροπή και από τους διοικητές των κεντρικών τραπεζών των χωρών της Ευρωζώνης.

- την Εκτελεστική Επιτροπή – ασχολείται με την **καθημερινή λειτουργία** της ΕΚΤ. Απαρτίζεται από τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο της ΕΚΤ και τέσσερα άλλα μέλη που διορίζονται για 8 χρόνια από τους ηγέτες των χωρών της Ευρωζώνης.
- το Γενικό Συμβούλιο – έχει περισσότερο έναν **συμβουλευτικό και συντονιστικό ρόλο**. Απαρτίζεται από τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο της ΕΚΤ και τους διοικητές των κεντρικών τραπεζών όλων των κρατών μελών της ΕΕ.

Πώς λειτουργεί η ΕΚΤ

Η ΕΚΤ συνεργάζεται με τις κεντρικές τράπεζες όλων των χωρών της ΕΕ. Μαζί αποτελούν το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών. Ηγείται της συνεργασίας μεταξύ των κεντρικών τραπεζών στην Ευρωζώνη. Η συνεργασία αυτή αποκαλείται Ευρωσύστημα.

Οι αρμοδιότητες των διοικητικών οργάνων

- **Διοικητικό Συμβούλιο:** αξιολογεί τις οικονομικές και νομισματικές εξελίξεις, διαμορφώνει τη νομισματική πολιτική της Ευρωζώνης και καθορίζει τα επιτόκια δανεισμού που επιβάλλει η Κεντρική Τράπεζα στις εμπορικές τράπεζες.
- **Εκτελεστική Επιτροπή:** εφαρμόζει τη νομισματική πολιτική, διαχειρίζεται τις τρέχουσες υποθέσεις, προετοιμάζει τις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου και ασκεί εξουσίες που της έχει αναθέσει το Διοικητικό Συμβούλιο.
- **Γενικό Συμβούλιο:** συμμετέχει στο συμβουλευτικό και συντονιστικό έργο και βοηθά στην προετοιμασία της προσχώρησης νέων χωρών στην Ευρωζώνη.

2.7 Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο

- ✚ **Ρόλος:** να ελέγχει αν τα κονδύλια της ΕΕ συλλέγονται και χρησιμοποιούνται σωστά, και να συμβάλλει στη βελτίωση της δημοσιονομικής διαχείρισης της
- ✚ **Πρόεδρος:** Κλάους-Χάινερ Λένε
- ✚ **Μέλη:** ένα από κάθε χώρα της ΕΕ
- ✚ **Έτος ίδρυσης:** 1977
- ✚ **Τόπος:** Λουξεμβούργο

Το Ελεγκτικό Συνέδριο, που θεσπίστηκε το 1977, αποτελείται από ένα μέλος από κάθε χώρα της ΕΕ, που διορίζεται για διάστημα έξι ετών με συμφωνία μεταξύ των κρατών μελών μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Το Ελεγκτικό Συνέδριο ελέγχει αν όλα τα έσοδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν εισπραχθεί και όλες οι δαπάνες της έχουν πραγματοποιηθεί με νόμιμο και κανονικό τρόπο και αν η διαχείριση του προϋπολογισμού της ΕΕ είναι σωστή. Έχει δικαίωμα να ελέγχει τους λογαριασμούς κάθε οργανισμού ο οποίος διαχειρίζεται κεφάλαια της ΕΕ και, ενδεχομένως, να παραπέμψει ορισμένα θέματα στο Δικαστήριο.

Τι κάνει το ΕΕΣ

- Ελέγχει τα έσοδα και τις δαπάνες της ΕΕ για να εξακριβώσει αν οι πόροι της συλλέγονται και δαπανώνται σωστά, και αν αξιοποιούνται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο και με την απαιτούμενη λογοδοσία.
- Ελέγχει κάθε πρόσωπο ή φορέα που διαχειρίζεται ευρωπαϊκά κονδύλια – π.χ. με επιτόπιους ελέγχους στα όργανα της ΕΕ (ιδίως στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή), στις χώρες της και τις χώρες που λαμβάνουν τη βοήθεια της.
- Στο πλαίσιο των εκθέσεων ελέγχου, διατυπώνει πορίσματα και συστάσεις που απευθύνονται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τις κυβερνήσεις των κρατών μελών.
- Αναφέρει κάθε υπόνοια σχετική με απάτη, διαφθορά ή άλλη παράνομη δραστηριότητα στην Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF)
- Συντάσσει ετήσια έκθεση για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της ΕΕ, την οποία το ΕΚ εξετάζει προτού αποφασίσει αν θα εγκρίνει τη διαχείριση του προϋπολογισμού της ΕΕ από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- Διαβιβάζει τις γνωμοδοτήσεις των εμπειρογνομόνων του στους πολιτικούς ιθύνοντες της ΕΕ, ώστε να τους βοηθά να διαχειρίζονται καλύτερα τα κονδύλια της και να λογοδοτούν στους πολίτες της.

Δημοσιεύει επίσης γνώμες για τις προπαρασκευαστικές νομοθετικές πράξεις που έχουν αντίκτυπο στη δημοσιονομική διαχείριση της ΕΕ, καθώς και έγγραφα θέσεων, αναλύσεις και άλλες δημοσιεύσεις για τα δημόσια οικονομικά της.

Για να είναι αποτελεσματικό, το Ελεγκτικό Συνέδριο πρέπει να είναι ανεξάρτητο από τα όργανα και τους οργανισμούς που ελέγχει. Συνεπώς, είναι ελεύθερο να αποφασίζει:

- τι θα ελέγξει

- πώς θα το ελέγξει
- πώς και πότε θα υποβάλει τα πορίσματά του

Οι έλεγχοι του Ελεγκτικού Συνεδρίου στοχεύουν κυρίως την Ευρωπαϊκή Επιτροπή - το κύριο όργανο που είναι αρμόδιο για την εκτέλεση του προϋπολογισμού της ΕΕ. Παράλληλα όμως συνεργάζεται στενά με τις εθνικές αρχές, δεδομένου ότι η Επιτροπή διαχειρίζεται τα περισσότερα κονδύλια της ΕΕ (περίπου το 80%) από κοινού με τις αρχές αυτές.

Σύνθεση

Τα μέλη του Ελεγκτικού Συνεδρίου **διορίζονται από το Συμβούλιο**, μετά από διαβούλευση με το Κοινοβούλιο, για **εξαετή θητεία** η οποία είναι ανανεώσιμη. Από τα μέλη αυτά επιλέγεται πρόεδρος για τριετή θητεία, επίσης ανανεώσιμη.

Πώς λειτουργεί το ΕΕΣ

Το ΕΕΣ διενεργεί 3 είδη ελέγχου:

- **Δημοσιονομικό έλεγχο** - ελέγχει κατά πόσον οι λογαριασμοί δείχνουν επακριβώς τη χρηματοοικονομική κατάσταση, τα αποτελέσματα και την ταμειακή ροή του οικονομικού έτους.
- **Έλεγχο συμμόρφωσης** - ελέγχει κατά πόσον οι οικονομικές συναλλαγές γίνονται σύμφωνα με τους κανόνες.
- **Έλεγχο απόδοσης** - ελέγχει κατά πόσον τα ευρωπαϊκά ταμεία επιτυγχάνουν τους στόχους τους με τους λιγότερους δυνατούς πόρους και τον πιο οικονομικό τρόπο.

Το Ελεγκτικό Συνέδριο περιλαμβάνει **ομάδες ελέγχου**, τα λεγόμενα «τμήματα». Οι ομάδες αυτές προετοιμάζουν **τις εκθέσεις και τις γνωμοδοτήσεις**, τις οποίες εγκρίνουν τα μέλη του Ελεγκτικού Συνεδρίου ώστε να γίνουν επίσημες.

2.8 Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης

- **Ρόλος:** Διαχειρίζεται τις διπλωματικές σχέσεις της ΕΕ με τρίτες χώρες και ασκεί την εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας της ΕΕ
- **Ύπατη Εκπρόσωπος για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας:** Φεντερίκα Μογκερίνι
- **Έτος ίδρυσης:** 2011
- **Τόπος:** Βρυξέλλες (Βέλγιο)

Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ) είναι η **διπλωματική υπηρεσία** της ΕΕ. Στοχεύει στη συνεκτικότερη και αποτελεσματικότερη άσκηση της εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ, ώστε να ενισχυθεί η θέση της Ευρώπης στην παγκόσμια σκηνή.

Τι κάνει η ΕΥΕΔ

- Στηρίζει την Ύπατη Εκπρόσωπο της ΕΕ κατά την άσκηση της εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφαλείας της
- Διαχειρίζεται **τις διπλωματικές σχέσεις και τις στρατηγικές συμπράξεις** με χώρες εκτός ΕΕ
- Συνεργάζεται με τις εθνικές διπλωματικές υπηρεσίες των **χωρών της ΕΕ, με τα Ηνωμένα Έθνη και άλλες ηγέτιδες δυνάμεις.**

Σύνθεση

Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης διοικείται από την επικεφαλής των εξωτερικών υποθέσεων της ΕΕ – γνωστή και ως **Ύπατη Εκπρόσωπο της ΕΕ για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας**. Αποτελείται:

- **στις Βρυξέλλες** – από εξειδικευμένο προσωπικό που προέρχονται από το Συμβούλιο της ΕΕ, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τις διπλωματικές υπηρεσίες των χωρών της
- **στον κόσμο** – από ένα δίκτυο "πρεσβειών" της ΕΕ (αντιπροσωπείες)

Πώς λειτουργεί η ΕΥΕΔ

Η Ύπατη Εκπρόσωπος είναι επίσης αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Εκπροσωπεί την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφαλείας της ΕΕ σε όλον τον κόσμο, συντονίζει τις εργασίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε θέματα εξωτερικών σχέσεων και προεδρεύει των συνεδριάσεων των υπουργών Εξωτερικών, Άμυνας και Ανάπτυξης της ΕΕ. Η Ύπατη Εκπρόσωπος/αντιπρόεδρος εφαρμόζει την **εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας της ΕΕ** από κοινού με τις χώρες της, χρησιμοποιώντας εθνικούς και ενωσιακούς πόρους. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται συνέπεια στην άσκηση της ευρωπαϊκής εξωτερικής πολιτικής.

Εκτός των συνόρων της, η Ευρωπαϊκή Ένωση αντιπροσωπεύεται από **γραφεία στις διάφορες χώρες** – τις λεγόμενες αντιπροσωπείες της ΕΕ – των οποίων ο ρόλος μοιάζει με αυτόν των πρεσβειών.

2.9 Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

- ✚ **Ρόλος:** συμβουλευτικό όργανο που εκπροσωπεί τις οργανώσεις εργαζομένων και εργοδοτών και άλλες ομάδες συμφερόντων
- ✚ **Πρόεδρος:** Γιώργος Ντάσης
- ✚ **Μέλη:** 350 από όλες τις χώρες της ΕΕ
- ✚ **Έτος ίδρυσης:** 1957
- ✚ **Τόπος:** Βρυξέλλες (Βέλγιο)

Όταν λαμβάνουν αποφάσεις για πολιτικές που εμπίπτουν στις Συνθήκες ΕΚ και Ευρατόμ, το Συμβούλιο και η Επιτροπή ζητούν τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (ΕΟΚΕ). Τα μέλη της αντιπροσωπεύουν τις διάφορες ομάδες συμφερόντων, που όλες μαζί αποτελούν την "οργανωμένη κοινωνία των πολιτών", και διορίζονται από το Συμβούλιο για τετραετή θητεία.

Τι κάνει η ΟΚΕ

Δίνει στις ομάδες συμφερόντων τη δυνατότητα να εκφράζουν τις απόψεις τους σχετικά με τις νομοθετικές προτάσεις της ΕΕ. Έχει 3 **βασικές αποστολές:**

- να μεριμνά ώστε η πολιτική και η νομοθεσία της να συνάδουν με τις εκάστοτε **οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες, επιδιώκοντας** συναίνεση για το κοινό όφελος
- να ενθαρρύνει την **ανάπτυξη μιας συμμετοχικής ΕΕ** δίνοντας τη δυνατότητα στις οργανώσεις εργαζομένων και εργοδοτών και άλλες ομάδες συμφερόντων να εκφράζουν τις απόψεις τους, και εξασφαλίζοντας έναν διάλογο μαζί τους
- να προωθεί τις **αξίες της ευρωπαϊκής ενοποίησης**, τη συμμετοχική δημοκρατία και τον ρόλο των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

Σύνθεση

Τα μέλη της ΕΟΚΕ εκπροσωπούν **τις οργανώσεις εργοδοτών και εργαζομένων** καθώς και τις **ομάδες κοινωνικών συμφερόντων** της Ευρώπης. Ορίζονται από τις εθνικές κυβερνήσεις και διορίζονται από το Συμβούλιο της ΕΕ για ανανεώσιμη 5ετή θητεία. Ο αριθμός των μελών ανά χώρα εξαρτάται από το μέγεθος του πληθυσμού της εκάστοτε χώρας.

Η ΕΟΚΕ εκλέγει πρόεδρο και 2 αντιπροέδρους για μια θητεία διάρκειας δύο ετών. Τα μέλη της ανήκουν σε μία από τις ακόλουθες 3 ομάδες:

- εργοδότες
- εργαζόμενοι
- άλλες ομάδες συμφερόντων (π.χ. αγρότες, καταναλωτές).

Πώς λειτουργεί η ΕΟΚΕ

Η ΕΟΚΕ καλείται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο της ΕΕ και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να γνωμοδοτήσει για διάφορα θέματα. Μπορεί επίσης να **γνωμοδοτεί** με δική της πρωτοβουλία.

Τα μέλη της εργάζονται **για την ΕΕ**, ανεξάρτητα από τις κυβερνήσεις τους. Συνεδριάζουν 9 φορές τον χρόνο. Οι γνωμοδοτήσεις εγκρίνονται με απλή πλειοψηφία.

Η προετοιμασία των συνεδριάσεων γίνεται από τα ειδικά τμήματα και τη Συμβουλευτική Επιτροπή Βιομηχανικών Μεταλλαγών της ΕΟΚΕ. Οι ομάδες εμπειρογνομών της ΕΟΚΕ (γνωστές ως «παρατηρητήρια και η συντονιστική επιτροπή «Ευρώπη 2020» παρακολουθούν την πρόοδο υλοποίησης των στρατηγικών της ΕΕ.

Η ΕΟΚΕ βρίσκεται σε συνεχή επαφή με τα **περιφερειακά και εθνικά οικονομικά και κοινωνικά συμβούλια** σε όλη την ΕΕ - κυρίως για να ανταλλάσσει πληροφορίες και να συζητά ειδικά θέματα.

2.10 Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών

- **Ρόλος:** Συμβουλευτικό όργανο που εκπροσωπεί τις περιφερειακές και τοπικές αρχές της Ευρώπης
- **Πρόεδρος:** Markku Markkula, δημοτικός σύμβουλος της πόλης Έσποο στη Φινλανδία
- **Μέλη:** 350 από όλες τις χώρες της ΕΕ
- **Έτος ίδρυσης:** 1994
- **Έδρα:** Βρυξέλλες (Βέλγιο)

Η Επιτροπή των Περιφερειών (ΕτΠ), που ιδρύθηκε με τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, αποτελείται από αντιπροσώπους περιφερειακής και τοπικής διακυβέρνησης, οι οποίοι προτείνονται από τα κράτη μέλη και διορίζονται από το Συμβούλιο για τετραετή θητεία. Βάσει της Συνθήκης, το Συμβούλιο και η Επιτροπή οφείλουν να ζητούν τη γνώμη της ΕτΠ για θέματα που αφορούν τις περιφέρειες και η Επιτροπή των Περιφερειών μπορεί επίσης να εκδίδει γνωμοδοτήσεις με δική της πρωτοβουλία.

Τι κάνει η ΕτΠ

Η ΕτΠ δίνει στις περιφέρειες και τις πόλεις τη δυνατότητα να διατυπώνουν επίσημα τη γνώμη τους κατά τη νομοθετική διαδικασία της ΕΕ, μεριμνώντας ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις και οι ανάγκες των περιφερειακών και τοπικών αρχών.

- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Συμβούλιο της ΕΕ και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο οφείλουν να ζητούν τη γνώμη της ΕτΠ κατά την κατάρτιση νομοθεσίας για θέματα που αφορούν την **τοπική και περιφερειακή αυτοδιοίκηση**, όπως η υγεία, η εκπαίδευση, η απασχόληση, η κοινωνική πολιτική, η οικονομική και κοινωνική συνοχή, οι μεταφορές, η ενέργεια και η κλιματική αλλαγή.
- Σε περίπτωση που αυτό δεν γίνει, η ΕτΠ μπορεί να προσφύγει στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο.
- Μόλις η ΕτΠ λάβει μια **νομοθετική πρόταση**, τη διαβιβάζει στα αρμόδια όργανα της ΕΕ.
- Η ΕτΠ εκδίδει επίσης **γνωμοδοτήσεις με δική της πρωτοβουλία**.

Σύνθεση

Τα μέλη της ΕτΠ είναι **εκλεγμένοι εκπρόσωποι τοπικών ή περιφερειακών αρχών**. Κάθε χώρα ορίζει μέλη της επιλογής της, τα οποία διορίζονται για ανανεώσιμη θητεία πέντε ετών από το Συμβούλιο της ΕΕ. Ο αριθμός των μελών ανά χώρα εξαρτάται από το μέγεθος του πληθυσμού της χώρας.

Τα μέλη από μια χώρα απαρτίζουν την εθνική αντιπροσωπεία η οποία αντικατοπτρίζει τις πολιτικές, γεωγραφικές, περιφερειακές και τοπικές ισορροπίες αυτής της χώρας.

Κάθε μέλος μπορεί επίσης να επιλέξει να ανήκει σε μια πολιτική ομάδα της ΕτΠ. Σήμερα υπάρχουν πέντε πολιτικές ομάδες που εκφράζουν διάφορες πολιτικές πεποιθήσεις: το Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα (ΕΛΚ), το Ευρωπαϊκό Σοσιαλιστικό Κόμμα (ΕΣΚ), η Συμμαχία των Φιλελεύθερων και Δημοκρατών για την Ευρώπη (ALDE), η Ομάδα της Ευρωπαϊκής Συμμαχίας (ΕΣ) και η Ομάδα των Ευρωπαίων Συντηρητικών και Μεταρρυθμιστών (ΕΣΜ). Τα μέλη μπορούν επίσης, αν το επιθυμούν, να επιλέξουν να μην ανήκουν σε ένα πολιτικό κόμμα (αδέσμευτοι).

Η ΕτΠ διορίζει έναν πρόεδρο από τα μέλη της για **θητεία δύομισι ετών**.

Πώς λειτουργεί η ΕτΠ

Η ΕτΠ διορίζει έναν εισηγητή (μεταξύ των μελών της) ο οποίος διαβουλεύεται με τους ενδιαφερομένους και προετοιμάζει τη γνωμοδότηση. Το σχετικό κείμενο συζητείται και εγκρίνεται από την επιτροπή της ΕτΠ που είναι αρμόδια για τον συγκεκριμένο τομέα πολιτικής. Στη συνέχεια, η γνωμοδότηση υποβάλλεται σε όλα τα μέλη τα οποία ψηφίζουν για την τροποποίηση ή την έγκρισή της σε συνεδρίαση ολομέλειας. Τέλος, η γνωμοδότηση κοινοποιείται σε όλα τα αρμόδια όργανα της ΕΕ.

Κάθε χρόνο διεξάγονται έως και 6 συνεδριάσεις ολομέλειας, στις οποίες εγκρίνονται γνωμοδοτήσεις που καλύπτουν 50 έως 80 νομοσχέδια της ΕΕ.

2.11 Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων

- **Ρόλος:** χρηματοδότηση σχεδίων που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ, τόσο εντός όσο και εκτός της ΕΕ
- **Πρόεδρος:** Βέρνερ Χόγιερ

- **Συμβούλιο Διοικητών:** απαρτίζεται από ένα μέλος ανά χώρα της ΕΕ και έναν εκπρόσωπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
- **Έτος ίδρυσης:** 1958
- **Τόπος:** Λουξεμβούργο

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ), που έχει έδρα το Λουξεμβούργο, χρηματοδοτεί έργα για την ενίσχυση των λιγότερο αναπτυγμένων περιφερειών της ΕΕ και για να βοηθήσει τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις να γίνουν ανταγωνιστικότερες.

- τόνωση του δυναμικού της Ευρώπης σε **θέσεις εργασίας και ανάπτυξη**
- στήριξη δράσεων για την **καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής**
- προώθηση των **ευρωπαϊκών πολιτικών** και εκτός των συνόρων της Ένωσης.

Τι ακριβώς κάνει η ΕΤΕ

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων **δανείζεται χρήματα** από τις κεφαλαιαγορές και στη συνέχεια **τα διαθέτει με τη μορφή δανείων υπό ευνοϊκούς όρους** σε σχέδια που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ. Περίπου το **90%** των δανείων χορηγούνται **εντός της ΕΕ**. Κανένα μέρος των χρημάτων δεν προέρχεται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ.

Η ΕΤΕ παρέχει 3 κύρια είδη προϊόντων και υπηρεσιών:

- **Χορήγηση δανείων:** τουλάχιστον το 90% των συνολικών χρηματοοικονομικών δεσμεύσεών της. Η ΕΤΕ χορηγεί δάνεια σε πελάτες όλων των μεγεθών με στόχο την ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας, και η στήριξη αυτή συχνά συμβάλλει στην προσέλκυση άλλων επενδυτών.
- **«Συνδυαστική πόρων»:** επιτρέπει στους πελάτες της να συνδυάσουν τη χρηματοδότηση από την ΕΤΕ με άλλες επενδυτικές πηγές.
- **Παροχή συμβουλών και τεχνική υποστήριξη:** για τη μεγιστοποίηση της αποδοτικότητας των πόρων.

Η ίδια η ΕΤΕ χορηγεί δάνεια **άνω των 25 εκατ. ευρώ**. Όταν πρόκειται για **μικρότερα δάνεια**, ανοίγει **πιστωτικές γραμμές** για χρηματοπιστωτικά ιδρύματα τα οποία στη συνέχεια χορηγούν δάνεια σε πιστωτές.

Σύνθεση

Όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ είναι μέτοχοι της ΕΤΕ. Οι αποφάσεις λαμβάνονται από τα εξής όργανα:

- το Συμβούλιο Διοικητών, το οποίο αποτελείται από υπουργούς (συνήθως τους υπουργούς Οικονομικών) όλων των κρατών μελών. Ορίζει τις γενικές κατευθύνσεις της πιστωτικής πολιτικής.

- το Διοικητικό Συμβούλιο, με επικεφαλής των πρόεδρο της ΕΤΕ, αποτελείται από 28 μέλη τα οποία ορίζονται από τα κράτη μέλη της ΕΕ και ένα μέλος που ορίζεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Αποφασίζει για τον δανεισμό της Τράπεζας και τη χορήγηση δανείων σε τρίτους.
- η Διευθύνουσα Επιτροπή, το εκτελεστικό όργανο της Τράπεζας, η οποία διαχειρίζεται τις καθημερινές υποθέσεις.

Η Επιτροπή Ελέγχου εξετάζει κατά πόσο οι εργασίες της ΕΤΕ διεξάγονται κατά τον ενδεδειγμένο τρόπο.

Τα τμήματα της Τράπεζας εφαρμόζουν τις διοικητικές αποφάσεις.

Πώς λειτουργεί η ΕΤΕ

Λαμβάνει δανειοληπτικές και δανειοδοτικές αποφάσεις, με βάση τα πλεονεκτήματα κάθε σχεδίου και τις δυνατότητες που προσφέρουν οι χρηματοοικονομικές αγορές. Εντός της ΕΕ, έχει συγκεκριμένες δανειοδοτικές προτεραιότητες.

Ως ανεξάρτητο σώμα, η Τράπεζα λαμβάνει η ίδια τις αποφάσεις της για λήψη και χορήγηση δανείων. Συνεργάζεται με άλλα όργανα της ΕΕ, ιδίως την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, και το Συμβούλιο της ΕΕ.

2.12 Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής

- **Ρόλος:** Ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής διερευνά καταγγελίες κατά οργάνων, υπηρεσιών και οργανισμών της ΕΕ.
- **Διαμεσολαβητής:** Έμιλυ Ο Ράιλι
- **Έτος ίδρυσης:** 1995
- **Τόπος:** Στρασβούργο (Γαλλία)

Ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής διερευνά **καταγγελίες** για **κακοδιοίκηση** από πλευράς οργάνων ή άλλων υπηρεσιών της ΕΕ. Τις καταγγελίες αυτές μπορούν να υποβάλλουν **πολίτες** ή **μόνιμοι κάτοικοι** χωρών της ΕΕ, ή ακόμα ενώσεις ή επιχειρήσεις που έχουν την έδρα τους στην ΕΕ.

Τι κάνει ο Διαμεσολαβητής

Ο Διαμεσολαβητής διερευνά διάφορα είδη κακοδιοίκησης, όπως:

- αθέμιτες ενέργειες
- διακριτική μεταχείριση
- κατάχρηση εξουσίας
- απουσία ή άρνηση ενημέρωσης
- αδικαιολόγητες καθυστερήσεις

- παράτυπες διαδικασίες.

Πώς επιλέγεται ο Διαμεσολαβητής

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εκλέγει τον Διαμεσολαβητή για μια **5ετή θητεία** ανανεώσιμη. Αυτό είναι ένα από τα πρώτα καθήκοντα του ΕΚ μόλις εκλεγεί.

Πώς λειτουργεί ο Διαμεσολαβητής

Το γραφείο του Διαμεσολαβητή **διενεργεί έρευνα** είτε μόλις λάβει καταγγελία είτε με δική του πρωτοβουλία. Ως **αμερόληπτη** υπηρεσία, δεν λαμβάνει εντολές από καμία κυβέρνηση ή άλλον φορέα. Υποβάλλει δε ετήσια έκθεση δραστηριοτήτων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, ο Διαμεσολαβητής μπορεί να λύσει το πρόβλημά σας απλά **ενημερώνοντας το αρμόδιο όργανο**. Αν χρειαστούν περαιτέρω ενέργειες, καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια για την εξεύρεση **συναινετικής λύσης** που θα αποκαταστήσει τα πράγματα. Αν αυτό αποτύχει, ο Διαμεσολαβητής μπορεί να κάνει **συστάσεις** προς το συγκεκριμένο όργανο. Αν οι συστάσεις αυτές δεν γίνουν δεκτές, ο Διαμεσολαβητής μπορεί να συντάξει **ειδική αναφορά** προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το οποίο οφείλει να προβεί στη λήψη κατάλληλων μέτρων.

2.13 Ευρωπαϊός Επόπτης Προστασίας Δεδομένων

- ✚ **Ρόλος:** Διασφαλίζει ότι κατά την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, τα όργανα και οι οργανισμοί της ΕΕ σέβονται το δικαίωμα των πολιτών για προστασία της ιδιωτικής ζωής
- ✚ **Επόπτης:** Τζοβάνι Μπουταρέλι
- ✚ **Βοηθός επόπτη:** Βόζκιεχ Βιεβιόρσκι
- ✚ **Έτος ίδρυσης:** 2004
- ✚ **Τόπος:** Βρυξέλλες (Βέλγιο)

Ορισμένες φορές, τα όργανα και οργανισμοί της ΕΕ **επεξεργάζονται τα προσωπικά δεδομένα των πολιτών** - σε ηλεκτρονική, γραπτή ή οπτική μορφή - κατά τη διεκπεραίωση των εργασιών τους. Η επεξεργασία περιλαμβάνει τη συλλογή, την καταγραφή, την αποθήκευση, την ανάκτηση, την αποστολή, το κλείδωμα ή τη διαγραφή δεδομένων. Είναι καθήκον του Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων να τηρεί τους **αυστηρούς κανόνες περί προστασίας της ιδιωτικής ζωής** οι οποίοι διέπουν τις δραστηριότητες αυτές.

Τι κάνει ο ΕΕΠΔ

- **Εποπτεύει** την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων που πραγματοποιούν οι υπηρεσίες της ΕΕ, ώστε να διασφαλίζει τη συμμόρφωση με τους κανόνες περί προστασίας της ιδιωτικής ζωής

- **Συμβουλεύει** τα όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ για όλα τα θέματα επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων, των συναφών πολιτικών και της νομοθεσίας
- Διεκπεραιώνει **καταγγελίες** και διενεργεί έρευνες
- Συνεργάζεται με τις **εθνικές αρχές** των χωρών της ΕΕ με στόχο τη συνεπή προστασία των δεδομένων
- Παρακολουθεί **νέες τεχνολογίες** που θα μπορούσαν να έχουν επιπτώσεις στην προστασία των δεδομένων.

Πώς λειτουργεί ο ΕΕΠΔ

Ο **Επόπτης** και ο **Βοηθός επόπτη** διορίζονται για 5ετή ανανεώσιμη θητεία. Για την καθημερινή διαχείριση των υποθέσεων, ο ΕΕΠΔ λειτουργεί με **2 κύρια τμήματα**:

- Το τμήμα Εποπτείας και Επιβολής

αξιολογεί την εφαρμογή των κανόνων προστασίας δεδομένων από τα όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ καθώς και το τμήμα Πολιτικής και Διαβούλευσης, το οποίο **συμβουλεύει τους νομοθέτες της ΕΕ για θέματα προστασίας δεδομένων** που άπτονται τομέων πολιτικής και νέων νομοθετικών προτάσεων.

3 Οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Λειτουργώντας ως ενιαία αγορά σε διακρατικό επίπεδο, η ΕΕ αποτελεί μια σημαντικότερη εμπορική δύναμη σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η ΕΕ, μέσω της οικονομικής πολιτικής που ασκεί, επιδιώκει να διατηρήσει μια σταθερή οικονομική ανάπτυξη με επενδύσεις στις μεταφορές, την ενέργεια και την έρευνα, έχοντας σαν παράλληλη, όμως, προτεραιότητα ταυτόχρονα να διατηρήσει τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις στο ελάχιστο δυνατό ποσοστό. Η οικονομία της ΕΕ - από την προοπτική των παραγόμενων αγαθών και υπηρεσιών (ΑΕΠ) - είναι πλέον ισχυρότερη από την οικονομία των ΗΠΑ. Το ΑΕΠ της ΕΕ το 2015 διαμορφώθηκε σε: 14.600 δις. Ευρώ

3.1 Οικονομία

Η πρώτη μορφή της ΕΕ ήταν αυτή της οικονομικής ένωσης, με την ίδρυση, το 1958, της τότε ΕΟΚ. Παράλληλα, από τότε δημιουργήθηκε και διατηρείται μέχρι σήμερα η *Ενιαία Ευρωπαϊκή Αγορά*, η ύπαρξη της οποίας εξασφαλίζει την ελεύθερη κυκλοφορία και διακίνηση ανθρώπων, εμπορευμάτων, υπηρεσιών και κεφαλαίων. Η συνδυασμένη ενιαία αγορά της ΕΕ αποτελεί τη μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο. Η ΕΕ είναι ο μεγαλύτερος εξαγωγικός παράγων στον κόσμο, ο δεύτερος μεγαλύτερος εισαγωγέας, ενώ αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους εμπορικούς εταίρους σε χώρες όπως η Κίνα και η Ινδία. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις Ελβετικών ιδρυμάτων, η ΕΕ διατηρεί το 30% του παγκόσμιου καθαρού πλούτου (ο οποίος εκτιμάται στα 223 τρις. δολάρια για το 2012).

Σύμφωνα με τη ετήσια λίστα του επιχειρηματικού περιοδικού Fortune, περίπου οι 161 από τις 500 μεγαλύτερες επιχειρήσεις στον πλανήτη έχουν την έδρα τους εντός της ΕΕ. Μάλιστα, 4 από αυτές βρίσκονται μέσα στις 10 πρώτες. Τα επίπεδα της ανεργίας στην ΕΕ των 28, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία (Eurostat), κυμάνθηκαν κατά μέσο όρο γύρω στο 10% για το 2014, με την Ελλάδα και την Ισπανία να έχουν τις πρώτες θέσεις στους αρνητικούς δείκτες (25.8% και 23.8% αντίστοιχα).

Το μέσο κατά κεφαλήν εισόδημα ανά κάτοικο, εμφανίζει πάρα πολύ μεγάλες αποκλίσεις ανάμεσα στα άκρα της ΕΕ. Οι πλουσιότεροι κάτοικοι με βάση το μέσο ετήσιο κατά κεφαλήν εισόδημα εντοπίζονται στο κέντρο του Λονδίνου (78.000 €/κάτοικο), το Λουξεμβούργο (62.500 €/κάτοικο) και τις Βρυξέλλες (52.500 €/κάτοικο) ενώ οι φτωχότεροι στις βορειοανατολικές επαρχίες της Ρουμανίας (6.900 €/κάτοικο) και στις βορειοανατολικές και νότιες επαρχίες της Βουλγαρίας (6.900-7.200 €/κάτοικο).

Για αυτό το λόγο, τα ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής προσπαθούν να υλοποιήσουν και να στηρίξουν την οικονομική ανάπτυξη των υποανάπτυκτων περιοχών της Ένωσης όπως επίσης και τη γενικότερη ανάπτυξη των υποδομών στο σύνολο της επικράτειάς της. Επίσης, μια σειρά από ειδικά ταμεία τα οποία παρέχουν επείγουσα βοήθεια στα κράτη-μέλη που βρίσκονται σε ανάγκη κάλυψης δημοσιονομικών κενών, καθώς και υποστήριξη για τα υποψήφια προς ένταξη κράτη ώστε να μπορέσουν να προσαρμοστούν και να ανταποκριθούν τελικά στις απαραίτητες για την ένταξή τους προϋποθέσεις.

3.2 Ενιαία Ευρωπαϊκή Αγορά

Ο θετικός αντίκτυπος μιας τελωνειακής ένωσης, είχε ως φυσικό επακόλουθο την πορεία προς μια κοινή αγορά, που θα εξασφάλιζε ακόμα μεγαλύτερες διευκολύνσεις για τα κράτη μέλη. Η περίοδος από το 1968

έως και τα μέσα της δεκαετίας του 1980, όπου και ετέθη το χρονοδιάγραμμα για την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς, θα μπορούσε να χαρακτηριστεί και ως μεταβατική. Κατά την διάρκεια αυτού του διαστήματος, θεσπίστηκε προοδευτικά και μια τελωνειακή νομοθεσία, επιπλέον της απαιτούμενης για τη δασμολογική ένωση, ώστε να διασφαλιστεί ότι τα εισαγόμενα στην Κοινότητα εμπορεύματα, δεν θα υποβάλλονται μόνο σε εννιαίους δασμολογικούς κανόνες, αλλά και στις ίδιες τελωνειακές διατάξεις ώστε να διασφαλίζεται η ομοιόμορφη εφαρμογή των δασμών. Εκπονήθηκαν κοινοί κανόνες καταγωγής, διαδικασίες αποταμίευσης και όλα τα υπόλοιπα μέσα.

Απορία μπορεί να προκαλέσει το γεγονός ότι ενώ οι δασμοί είχαν καταργηθεί στο εσωτερικό της ΕΟΚ ήδη από τον Ιούνιο του 1968, μάλιστα 18 μήνες νωρίτερα από ότι προέβλεπε το χρονοδιάγραμμα, υπήρξαν στη συνέχεια καθυστερήσεις και χρειάστηκε σχεδόν μια εικοσαετία έως ότου αποφασίσουν τα κράτη να προχωρήσουν στη σύσταση μίας ενιαίας αγοράς. Αυτό θα μπορούσε να ερμηνευθεί ποικιλοτρόπως. Αφενός, οι δασμοί είναι κάτι που μπορεί ευκολότερα να ενσωματωθούν σε μια διακρατική εμπορική πραγματικότητα από το ότι μια γενική, καθολική φορολογία. Αφετέρου, σημαντικός παράγοντας ήταν και η ποικιλομορφία των επαγγελματικών κανόνων στο εσωτερικό της κάθε χώρας. Επιπλέον, η οικονομική ύφεση που επήλθε με τις δύο πετρελαϊκές κρίσεις το 1973 και το 1979 είχε άμεση συνέπεια πολλαπλά πλήγματα στις εθνικές οικονομίες των κρατών-μελών τα οποία έλαβαν μια σειρά προστατευτικών μέτρων για να προφυλάξουν τις αγορές τους από την πίεση που αντιμετώπιζαν λόγω του παγκόσμιου ανταγωνισμού. Έτσι, στις αρχές της δεκαετίας του '80, ένας συνδυασμός κρυπτοφανούς προστατευτισμού και μιας πληθώρας νέων τεχνολογικών προδιαγραφών οδήγησαν σε ακόμα μεγαλύτερο διαχωρισμό των εθνικών αγορών. Τέλος, η κατάρρευση του συστήματος του Bretton Woods, που μέχρι τότε παρείχε την απαραίτητη νομισματική σταθερότητα οδήγησε τα κράτη σε μια επιφυλακτικότητα να επαναδιαπραγματευτούν κάποιες θέσεις τους. Η βούληση για την προώθηση της οικονομικής ενοποίησης εξασθένησε. Τα μακροπρόθεσμα οφέλη αναγνωρίζονταν από όλους, κανείς δεν ήταν διατεθειμένος να αντιμετωπίσει τις βραχυπρόθεσμες δυσκολίες που θα ενέκυπταν ειδικά μια τόσο αποσταθεροποιημένη περίοδο, προκειμένου να καρπωθούν αργότερα τα όποια πλεονεκτήματα. Τα κράτη μέλη δεν ήταν έτοιμα να κάνουν το επόμενο αποφασιστικό βήμα πριν από τις αρχές της επόμενης δεκαετίας.

Το βήμα αυτό ήταν η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, που προετοίμασε την ευρωπαϊκή ενιαία αγορά. Υπεγράφη στις αρχές του 1986 και ως βασικό στόχο είχε να εξαιρεθούν έως το τέλος του 1992 όλοι οι φραγμοί που ακόμα εμπόδιζαν τις εμπορικές σχέσεις.

Συγκεκριμένα, το 1985, η Επιτροπή, με πρόεδρο τον Ζακ Ντελόρ, δημοσίευσε μια Λευκή Βίβλο. Επεσήμανε ότι η διευρυνόμενη Κοινότητα είχε τη δυνατότητα να γίνει μια ενιαία αγορά με περισσότερα από 300 εκατομμύρια καταναλωτές. Αλλά έδειξε και με μεγάλη σαφήνεια την πληθώρα των δυσκολιών που θα ήταν τροχοπέδη στην πραγμάτωση ενός τέτοιου οράματος.

Η Λευκή Βίβλος ήταν το έναυσμα για να προχωρήσουν σε διαρθρωτικές αλλαγές τα 12 κράτη μέλη. Το Φεβρουάριο του 1986 υπέγραψαν την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, η οποία καθόριζε χρονοδιάγραμμα για τη λήψη 270 περίπου μέτρων που ήταν απαραίτητα για να ολοκληρωθεί η ενιαία αγορά μέχρι το 1993. Το πιο καίριο σημείο της κοινής αγοράς είναι η έμφαση στην ελευθερία: η δημιουργία μιας κοινής αγοράς δεν συνεπάγεται μόνο την απελευθέρωση του εμπορίου αλλά και την ελεύθερη κυκλοφορία των συντελεστών παραγωγής: εργασίας, κεφαλαίου και υπηρεσιών. Επιπλέον απαιτεί την ελεύθερη εγκατάσταση των προσώπων και των εταιριών στο έδαφος των κρατών μελών για την άσκηση των επαγγελματικών δραστηριοτήτων τους.

Μετά την ΕΕΠ, η πρόοδος ήταν ταχεία. Όλες οι επιχειρήσεις, οι επαγγελματικές και εμπορικές ενώσεις προχώρησαν με δυναμικό ρυθμό, προσαρμόζοντας τις στρατηγικές τους στους νέους κανόνες. Οι ωφέλειες επηρέασαν την καθημερινή ζωή όλων, εφόσον προσφερόταν όλο και μεγαλύτερη ποικιλία αγαθών και υπηρεσιών και οι πολίτες είχαν τη δυνατότητα να μετακινούνται ελεύθερα στην Ευρώπη, είτε για εργασία είτε για αναψυχή. Οι φυσικοί, φορολογικοί και τεχνολογικοί φραγμοί σταδιακά υποχώρησαν, παρότι δεν εξαλείφθηκαν εντελώς, ιδιαίτερα για κάποια πιο ευαίσθητα ζητήματα, όπως η εναρμόνιση της

φορολόγησης των καταθέσεων.

Με την εξασφάλιση μιας γενικής ελευθερίας στην κυκλοφορία αγαθών, υπηρεσιών, προσώπων και κεφαλαίων στο εσωτερικό μιας ενιαίας αγοράς, ο ανταγωνισμός θα πρέπει να διατηρείται δίκαιος και υγιής μέσω κάποιων κανόνων. Οι κανόνες αυτοί ορίζονται στη Συνθήκη ΕΚ. Παραδείγματος χάρη, η Συνθήκη απαγορεύει τις συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων "που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς" (Άρθρο 81). Η Συνθήκη επίσης απαγορεύει "κάθε καταχρηστική εκμετάλλευση από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις της δεσπόζουσας θέσης τους εντός της κοινής αγοράς".

Η αποστολή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής έχει ως μεγάλη προτεραιότητα την εξασφάλιση της τήρησης αυτών των κανόνων. Η Επιτροπή μπορεί να επιβάλλει χρηματικές ποινές σε οποιαδήποτε επιχείρηση ή χώρα της ΕΕ που τους παραβιάζει. Έχει τόσο μεγάλη εξουσία σε αυτό τον τομέα που έχει την αρμοδιότητα πρακτικά να απαγορεύσει μια επιχειρηματική πρωτοβουλία η οποία συμφωνείται μεταξύ εταιρειών εκτός της ΕΕ, αν η πράξη αυτή θα μπορούσε να θίξει την ενιαία αγορά. Η Επιτροπή παρακολουθεί επίσης τις "κρατικές ενισχύσεις" (δηλαδή τη βοήθεια που παρέχουν οι κυβερνήσεις των χωρών της ΕΕ σε εταιρείες).

Η ενιαία αγορά εξασφαλίζει οπωσδήποτε διευκολύνσεις και πλεονεκτήματα για τα κράτη μέλη. Οι εθνικές αγορές δημοσίων συμβάσεων έχουν ενισχυθεί χάρη στους αυστηρότερους κανόνες που απαιτούν διαφανείς διαδικασίες και σωστούς ελέγχους για την ανάθεση συμβάσεων δημοσίων προμηθειών και έργων, έχουν εξαλειφθεί οι ανισότητες ανάμεσα στα εθνικά φορολογικά συστήματα με τη θέσπιση ορισμένων κοινών διατάξεων για την έμμεση φορολογία, τον φόρο προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) και τους ειδικούς δασμούς κατανάλωσης, έχουν ελευθερωθεί οι χρηματαγορές και οι αγορές χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, έχουν ληφθεί μέτρα για την εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών που αφορούν την ασφάλεια και τη ρύπανση, έχουν αρθεί τα εμπόδια της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων (έχουν καταργηθεί οι έλεγχοι διαβατηρίων στα περισσότερα εσωτερικά σύνορα της ΕΕ και οι επαγγελματικές ειδικότητες αναγνωρίζονται αμοιβαία από τις χώρες της ΕΕ), και τέλος, το εταιρικό δίκαιο έχει εναρμονισθεί στην ΕΕ και τα κράτη μέλη έχουν ευθυγραμμίσει τις εθνικές νομοθεσίες τους για τα δικαιώματα πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας (εμπορικά σήματα και διπλώματα ευρεσιτεχνίας). Αυτό έχει συμβάλει στη σημαντική βελτίωση του κλίματος βιομηχανικής συνεργασίας.

Εντούτοις, δεν μπορούμε σε καμία περίπτωση να ισχυρισθούμε ότι η ελεύθερη κυκλοφορία έχει ολοκληρωθεί. Εξακολουθούν να υπάρχουν πολλά εμπόδια σχετικά με την μετεγκατάσταση πολιτών από τη μια χώρα της ΕΕ σε μια άλλη ή την άσκηση ορισμένων επαγγελματιών. Η Επιτροπή, βέβαια, έχει λάβει μέτρα για να βελτιωθεί η κινητικότητα των εργαζομένων, παραδείγματος χάρη να εξασφαλίσει ότι όλες οι χώρες αναγνωρίζουν τα εκπαιδευτικά διπλώματα και τις επαγγελματικές ειδικότητες που αποκτώνται σε μια χώρα της ΕΕ.

Επιπλέον, σε πολλούς τομείς οι διαδικασίες απελευθέρωσης βρίσκονται σε εξέλιξη, αν και η ελευθέρωση ορισμένων κλάδων είναι ταχύτερη σε σχέση με άλλους. Η ελευθέρωση του τομέα των τηλεπικοινωνιών έχει ήδη συμβάλει στη σημαντική μείωση των τιμών. Έχουν ληφθεί μέτρα για τη δημιουργία μιας πραγματικής ενιαίας αγοράς φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας, αλλά το όλο ζήτημα των πωλήσεων ενέργειας είναι λεπτό. Το Νοέμβριο του 2000, η Επιτροπή δημοσίευσε έγγραφο εργασίας (μια "Πράσινη Βίβλο") που ορίζει κατευθυντήριες γραμμές για μια ενιαία ενεργειακή πολιτική σε ευρωπαϊκή κλίμακα. Η πολιτική στοχεύει στην ύπαρξη εναλλακτικών πηγών ενέργειας ως βασική ενεργειακή προμήθεια και να εγγυάται την ασφάλεια του εφοδιασμού. Εάν η ΕΕ δεν λάβει διεκπεραιωτικά μέτρα σε αυτό τον τομέα, σε 20 έως 30 χρόνια θα είναι αναγκασμένη να εισάγει το 70% των ενεργειακών της πόρων, σε αντίθεση με το σημερινό 50%. Εξαρτάται ήδη από τη Μέση Ανατολή κατά το 45% των εισαγωγών της πετρελαίου και από τη Ρωσία κατά το 40% των εισαγωγών της φυσικού αερίου.

Επιπλέον, οι χώρες της ΕΕ εξαρτώνται η μία από την άλλη για ενεργειακό εφοδιασμό και έχουν αναλάβει κοινή δέσμευση να μειώσουν τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Ένας από τους στόχους της ΕΕ είναι η ανάπτυξη νέων και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας

(περιλαμβανομένων των βιοκαυσίμων) έτσι ώστε, μέχρι το έτος 2010, η κατανάλωση αυτών των "καθαρών" πηγών ενέργειας σε σχέση με το συνολικό ενεργειακό εφοδιασμό της ΕΕ να διπλασιαστεί από 6% σε 12%.

Ένα σημαντικό μέσο για την εξοικονόμηση ενέργειας στην ΕΕ, με σημαντικό περιβαλλοντικό πρόσημο, είναι η πολιτική μεταφορών. Η ΕΕ έχει ανάγκη από μια πολιτική μεταφορών που να εξασφαλίζει τη μεγαλύτερη δυνατή κινητικότητα και των προσώπων και των εμπορευμάτων σε ολόκληρη την χωρίς σύνορα ελεύθερη αγορά της. Για το λόγο αυτό, πρέπει να απελευθερωθούν πλήρως οι σιδηροδρομικές μεταφορές στην Ευρώπη καθώς και να βελτιωθούν οι εναέριες μεταφορές. Υπό την πίεση της Επιτροπής και του Κοινοβουλίου, οι ταχυδρομικές υπηρεσίες της ΕΕ είναι πλέον ανοικτές στον ανταγωνισμό. Η προσπάθεια για την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς εστιάζεται πλέον σε τομείς υπηρεσιών οι οποίες, σε ορισμένες χώρες, παρέχονταν ανέκαθεν από δημόσιους φορείς. Το άνοιγμα αυτών των υπηρεσιών στον ανταγωνισμό θα συμβάλει στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στην ενίσχυση της οικονομίας της Ευρώπης.

3.3 Δίκαιο ανταγωνισμού

Η ΕΕ εξασφαλίζει τον δίκαιο και υγιή ανταγωνισμό εντός της ενιαίας της αγοράς. Η Κομισιόν, ως ρυθμιστική αρχή του δίκαιου του ανταγωνισμού, εργάζεται για την φιλελευθεροποίηση της αγοράς και την πάταξη των οικονομικών καρτέλ ενώ επίσης είναι υπεύθυνη για την επιβολή κυρώσεων σε περιπτώσεις μονοπωλιακής συμπεριφοράς και την έγκριση συγχωνεύσεων. Έχουν υπάρξει διάφορες περιπτώσεις, μεγάλης δημοσιότητας, όπου ο Επίτροπος ανταγωνισμού έχει επιβάλει πρόστιμα ή έχει απορρίψει συγχωνεύσεις εταιρειών κολοσσών. Μια από αυτές ήταν η επιβολή προστίμου στη Microsoft, το 2007, συνολικού ύψους 777 εκατομμυρίων ευρώ για την κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης της στην αγορά και την επιβολή αθέμιτων πρακτικών αδειοδότησης των προϊόντων της. Ένα ακόμα πιο βαρύ και πρωτοφανές πρόστιμο επιβλήθηκε στην ίδια εταιρεία το 2013, ύψους 561 εκατομμυρίων ευρώ, για την μη τήρηση εθελοντικού συμφώνου.

3.4 Νομισματική ένωση (Ευρωζώνη)

Μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, οι οικονομίες της αγοράς υιοθέτησαν το σύστημα του Bretton Woods, που εγγυείτο τη νομισματική σταθερότητα σε διεθνές επίπεδο και καθιέρωνε την υπεροχή του δολαρίου. Βασιζόμενοι στην υπόθεση ότι η σταθερότητα αυτή θα αποτελούσε τον κανόνα, οι συντάκτες της Συνθήκης της Ρώμης δεν έκριναν σκόπιμο να προβλέψουν μία πραγματική νομισματική συνεργασία. Καθιερώθηκε απλώς μία ορισμένη συνεννόηση σε θέματα οικονομικής πολιτικής.

Παρόλα αυτά, το σύστημα άρχισε να εκπέμπει σήματα αδυναμίας ήδη από τα τέλη της δεκαετίας του 1950, ενώ την περίοδο 1968-69 σημειώθηκαν σημαντικές αναταραχές στις αγορές. Ως αντίδοτο στις δυσμενείς αυτές συνθήκες προτάθηκε από την έκθεση Barre του Φεβρουαρίου 1969, ο αυξημένος συντονισμός των οικονομικών πολιτικών και η εντατικοποίηση της νομισματικής συνεργασίας. Στη διάσκεψη κορυφής της Χάγης του Δεκεμβρίου 1969, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων αποφάσισαν ότι η Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ) αποτελεί επίσημο στόχο της ευρωπαϊκής οικοδόμησης και ανέθεσαν σε μια ομάδα υψηλού επιπέδου, υπό την προεδρία του Pierre Werner, πρωθυπουργού του Λουξεμβούργου, να συντάξει μια έκθεση για τα μέσα που έπρεπε να χρησιμοποιηθούν προκειμένου να επιτευχθεί αυτός ο στόχος πριν από το 1980.

Στην έκθεση Werner προβλεπόταν η καθιέρωση μέσα σε έναν ορίζοντα δεκαετίας, σύμφωνα με ένα σχέδιο τριών σταδίων, πλήρους Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης. Τελικός στόχος ήταν η πλήρης ελευθέρωση των κινήσεων κεφαλαίων και ο αμετάκλητος καθορισμός των ισοτιμιών, ακόμη και η αντικατάσταση των εθνικών νομισμάτων από ένα ενιαίο νόμισμα. Τον Μάρτιο του 1971, παρά τις διαφωνίες τους για ορισμένες βασικές συστάσεις της έκθεσης, οι έξι συμφώνησαν κατ' αρχήν για τη θέσπιση ΟΝΕ σε τρία στάδια. Η έναρξη του πρώτου σταδίου, η οποία αντιστοιχούσε στη μείωση των περιθωρίων νομισματικής διακύμανσης, επρόκειτο να πραγματοποιηθεί σε πειραματική βάση, χωρίς να συνεπάγεται καμία δέσμευση ως προς τη συνέχεια της πορείας.

Η κατάρρευση του συστήματος Bretton Woods και η αμερικανική απόφαση για ελεύθερη διακύμανση του δολαρίου τον Αύγουστο του 1971 προκάλεσαν ένα κύμα αστάθειας στις αγορές συναλλάγματος, το οποίο επανέφερε με έντονο τρόπο το θέμα των ισοτιμιών μεταξύ των ευρωπαϊκών νομισμάτων. Η εξέλιξη αυτή αποτέλεσε σοβαρή τροχοπέδη για την περαιτέρω πορεία της ΟΝΕ.

Τον Μάρτιο του 1972, οι Έξι προσπάθησαν εκ νέου να προωθήσουν τη νομισματική ολοκλήρωση δημιουργώντας το "φίδι μέσα στο τούνελ": επρόκειτο για ένα μηχανισμό συντονισμένης διακύμανσης των νομισμάτων (το λεγόμενο "νομισματικό φίδι") εντός στενών περιθωρίων διακύμανσης σε σχέση με το δολάριο (το λεγόμενο "τούνελ"). Αποσταθεροποιημένο από τις πετρελαϊκές κρίσεις, την αδυναμία του δολαρίου και τις αποκλίσεις μεταξύ των οικονομικών πολιτικών, το "φίδι" έχασε σε λιγότερο από δύο έτη τα περισσότερα μέλη του για να συρρικνωθεί τελικά σε μία ζώνη "μάρκου" που περιλάμβανε τη Γερμανία, τις χώρες της Benelux και τη Δανία.

Οι προσπάθειες για δημιουργία ζώνης νομισματικής σταθερότητας επαναλαμβάνονται τον Μάρτιο του 1979 με πρωτοβουλία της Γαλλίας και της Γερμανίας, μέσω της θέσπισης του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος (ΕΝΣ), το οποίο βασίζεται στις σταθερές, αλλά προσαρμόσιμες, συναλλαγματικές ισοτιμίες⁵. Στο μηχανισμό συναλλάγματος συμμετέχουν τα νομίσματα όλων των κρατών μελών με εξαίρεση το Ηνωμένο Βασίλειο.

Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη αποσκοπούσε στη σύγκλιση των ευρωπαϊκών οικονομιών και στον περιορισμό των διακυμάνσεων των συναλλαγματικών ισοτιμιών μεταξύ των νομισμάτων. Πώς ήταν δυνατό μια ενιαία αγορά, που βασιζόταν στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, των αγαθών και των κεφαλαίων, να λειτουργεί σωστά, εάν υπήρχε δυνατότητα υποτίμησης των νομισμάτων της; Η υποτίμηση ενός νομίσματος θα του παρείχε αθέμιτο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και θα προκαλούσε στρεβλώσεις του εμπορίου. Εξάλλου, πολυάριθμοι οικονομολόγοι καταγγέλλουν αυτό το οποίο ονομάζουν "το αδύνατο τρίγωνο": η ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων, η σταθερότητα των συναλλαγματικών ισοτιμιών και η άσκηση ανεξάρτητων νομισματικών πολιτικών δεν συμβιβάζονται μακροπρόθεσμα.

Τον Ιούνιο του 1988, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ανόβερο σύστησε μία "επιτροπή για τη μελέτη της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης", υπό την προεδρία του τότε προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Jacques Delors. Τα άλλα μέλη της επιτροπής είναι οι διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών, πράγμα το οποίο εξασφαλίζει την ενεργό συμμετοχή τους στην επεξεργασία των προτάσεων. Στην έκθεση, η οποία υποβλήθηκε τον Απρίλιο του 1989, προτείνεται η υλοποίηση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης σε τρία στάδια. Υπογραμμίζεται η τριπλή αναγκαιότητα για μεγαλύτερο συντονισμό των οικονομικών πολιτικών, για θέσπιση κανόνων όσον αφορά το μέγεθος και τη χρηματοδότηση των εθνικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων και η καθιέρωση ενός νέου θεσμικού οργάνου, εντελώς ανεξάρτητου, της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, στην οποία θα ανατεθεί η νομισματική πολιτική της Ένωσης (ΕΚΤ).

Το σχέδιο αυτό ενσωματώθηκε αργότερα στη Συνθήκη του Μάαστριχτ (ΣΕΚ) το Φεβρουάριο του 1992. Η συνθήκη προέβλεπε την καθιέρωση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης πριν από το τέλος του αιώνα σε τρία διαδοχικά στάδια και σύμφωνα με ένα ακριβές χρονοδιάγραμμα:

Το πρώτο στάδιο άρχισε την 1η Ιουλίου 1990 και στόχευε να δώσει στο Συμβούλιο τη δυνατότητα να αξιολογήσει την πρόοδο που έχει επιτευχθεί όσον αφορά την οικονομική και νομισματική σύγκλιση, και στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα ώστε να συμμορφωθούν με ορισμένες απαγορεύσεις που προέβλεπε η συνθήκη.

Η μετάβαση στο δεύτερο στάδιο πραγματοποιήθηκε την 1η Ιανουαρίου 1994. Στόχος αυτού του σταδίου ήταν η σύγκλιση των οικονομικών πολιτικών: θεσπίστηκαν συγκεκριμένοι, αλλά όχι αναγκαστικού χαρακτήρα, κανόνες για τη χρηματοδότηση των κρατών, και ένα νέο είδος εποπτείας, που αφορούσε στα δημόσια οικονομικά, θεσπίστηκε και ασκείται από την Επιτροπή. Ο συντονισμός των νομισματικών πολιτικών θεσμοθετήθηκε με τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος (ENI), το οποίο είναι επιφορτισμένο με την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών κεντρικών τραπεζών και την πραγματοποίηση των απαραίτητων προπαρασκευαστικών εργασιών για την καθιέρωση ενιαίου νομίσματος.

Δεδομένου ότι σήμαινε την έναρξη της ΟΝΕ, η επιτυχής μετάβαση στο τρίτο στάδιο εξαρτάτο από την επίτευξη υψηλού βαθμού σταθερής σύγκλισης, η οποία μετράται από ορισμένα αντικειμενικά κριτήρια που καθορίζονται στη συνθήκη. Κατά τη διάρκεια του σταδίου αυτού, οι προαναφερθέντες δημοσιονομικοί κανόνες καθίστανται υποχρεωτικοί και το κράτος μέλος που δεν συμμορφώνεται ενδέχεται να υποστεί κυρώσεις. Η νομισματική πολιτική ενοποιείται και ανατίθεται στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ), το οποίο απαρτίζεται από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), η οποία διαδέχεται το ΕΝΙ. Η συνθήκη προέβλεπε ότι μετάβαση στο τρίτο στάδιο της ΟΝΕ θα πραγματοποιείτο το 1997, εάν η πλειοψηφία των κρατών μελών πληρούσε τα κριτήρια σύγκλισης. Εάν, στο τέλος αυτού του έτους, δεν είχε καθοριστεί ακόμη η αρχή του τρίτου σταδίου, στην περίπτωση αυτή το τρίτο στάδιο έπρεπε να αρχίσει την 1η Ιανουαρίου 1999 με τα κράτη μέλη που είχαν επιτύχει τον βαθμό σύγκλισης που προβλέπει η συνθήκη. Η συνθήκη διευκρινίζει ότι όλες οι συναλλαγές μεταξύ των εθνικών νομισμάτων και του ενιαίου νομίσματος καθορίζονται την πρώτη ημέρα του τρίτου σταδίου.

Τα πέντε κριτήρια με τα οποία θα προσδιοριζόταν αν ένα κράτος μέλος είναι έτοιμο να εισέλθει στο τρίτο στάδιο της ΟΝΕ και να υιοθετήσει το κοινό νόμισμα (γνωστά και ως κριτήρια του Μάαστριχτ) αφορούν στα εξής:

Τη σταθερότητα των τιμών: το ποσοστό πληθωρισμού κάθε κράτους μέλους δεν πρέπει να υπερβαίνει κατά περισσότερο από 1,5 ποσοστιαία μονάδα εκείνο των τριών κρατών μελών με τα χαμηλότερα ποσοστά πληθωρισμού τον προηγούμενο χρόνο·

Το δημοσιονομικό έλλειμμα (διαφορά μεταξύ δημοσίων εσόδων και δαπανών): δεν πρέπει γενικά να υπερβαίνει το 3 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕγχΠ)·

Το δημόσιο χρέος: το ανώτατο όριο καθορίστηκε στο 60 % του ΑΕγχΠ, αλλά μια χώρα με υψηλότερο λόγο δημοσίου χρέους προς το ΑΕγχΠ μπορεί να υιοθετήσει το ευρώ αν το επίπεδο του δημοσίου χρέους της μειώνεται σταθερά·

Τα μακροπρόθεσμα επιτόκια: δεν πρέπει να υπερβαίνουν κατά περισσότερο από 2 ποσοστιαίες μονάδες τα επιτόκια των τριών κρατών μελών με τα χαμηλότερα ποσοστά πληθωρισμού τον προηγούμενο χρόνο·

Τη σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας: η συναλλαγματική ισοτιμία πρέπει να παραμείνει για δύο χρόνια εντός προκαθορισμένων περιθωρίων διακύμανσης. Τα περιθώρια αυτά είναι εκείνα του ευρωπαϊκού μηχανισμού συναλλαγματικών ισοτιμιών, ένα σύστημα στο οποίο συμμετέχουν προαιρετικά τα κράτη μέλη που επιθυμούν να συνδέσουν το νόμισμά τους με το ευρώ.

Η συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση περιορίζεται στο να καθορίσει τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα ως στόχο χωρίς να προσδιορίζει τις σχετικές πρακτικές

λεπτομέρειες. Οι διατάξεις αυτές και οι ενέργειες για την καθιέρωση των κερμάτων και των χαρτονομισμάτων καθορίζονται από το Συμβούλιο.

Κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων, το Ηνωμένο Βασίλειο έλαβε ρήτρα απαλλαγής (« opt-out ») από το τρίτο στάδιο της ΟΝΕ, με τη μορφή πρωτοκόλλου προσαρτημένου στη συνθήκη, το οποίο προβλέπει ότι το Ηνωμένο Βασίλειο δεν υποχρεούται να καθιερώσει το ενιαίο νόμισμα, έστω και αν πληροί τα κριτήρια σύγκλισης. Η Δανία απέρριψε τη συνθήκη με το δημοψήφισμα που διενεργήθηκε τον Ιούνιο 1992. Στη συνέχεια, η Δανία έτυχε ρητρών απαλλαγής σχετικά με αρκετές διατάξεις της συνθήκης, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται η μετάβαση στο τρίτο στάδιο της ΟΝΕ

Στο Άμστερνταμ, τον Ιούνιο του **1997**, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε δύο σημαντικά ψηφίσματα:

- Το πρώτο, που είναι γνωστό ως "σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης"⁶ υποχρέωσε τις ενδιαφερόμενες χώρες να συνεχίσουν τη δημοσιονομική τους πειθαρχία. Όλες οι χώρες όφειλαν να επιβλέπουν η μία την άλλη και να μην επιτρέψουν σε καμία από αυτές να παρουσιάσει υπερβολικό έλλειμμα.
- Το δεύτερο ψήφισμα αφορούσε την οικονομική ανάπτυξη. Ανήγγειλε ότι τα κράτη μέλη και η Επιτροπή είχαν αναλάβει σταθερή δέσμευση να εξασφαλίσουν ότι η απασχόληση θα αποτελούσε απόλυτη προτεραιότητα στο πρόγραμμα της ΕΕ.

Το σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης υποχρεώνει όλες τις χώρες της Ένωσης να διατηρούν μεσοπρόθεσμα ισοσκελισμένους ή σχεδόν ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς. Αυτό σημαίνει ότι οι δαπάνες τους δεν πρέπει να ξεπερνούν τα έσοδά τους. Με τον τρόπο αυτό μπορούν να αποφύγουν τη συσσώρευση χρεών που στο παρελθόν υποχρέωναν τις κυβερνήσεις είτε να αυξάνουν τους φόρους είτε να περιορίζουν τις δαπάνες που προορίζονται για τους πολίτες και τις επενδύσεις⁷.

Στο Λουξεμβούργο, το Δεκέμβριο του **1997**, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε ένα ακόμη ψήφισμα για το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Το ψήφισμα αυτό περιέχει τη σημαντική απόφαση ότι "οι υπουργοί των χωρών που συμμετέχουν στη ζώνη τη ευρώ μπορούν να συνεδριάζουν άτυπα για να εξετάζουν θέματα που συνδέονται με την κοινή αρμοδιότητά τους όσον αφορά το ενιαίο νόμισμα". Οι πολιτικοί ηγέτες της ΕΕ άνοιξαν, με τον τρόπο αυτό, το δρόμο για τη δημιουργία στενότερων σχέσεων μεταξύ των χωρών που υιοθέτησαν το ευρώ, σχέσεων που θα υπερέβαιναν τη νομισματική ένωση και θα περιελάμβαναν τις χρηματοοικονομικές, δημοσιονομικές, κοινωνικές και φορολογικές πολιτικές.

Η πρόοδος προς τη δημιουργία της ΟΝΕ διευκόλυνε το άνοιγμα και την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς. Παρά την ταραχώδη κατάσταση σε παγκόσμιο επίπεδο (με τις χρηματιστηριακές κρίσεις, τις τρομοκρατικές επιθέσεις και τον πόλεμο στο Ιράκ), η ζώνη του ευρώ παρουσίαζε τη σταθερότητα και

προβλεψιμότητα που χρειάζονται οι επενδυτές και οι καταναλωτές. Το ευρώ έγινε το δεύτερο σημαντικότερο νόμισμα στον κόσμο. Χρησιμοποιείται ολοένα και περισσότερο για διεθνείς πληρωμές και ως συναλλαγματικό απόθεμα παράλληλα με το αμερικανικό δολάριο.

Παρόλα αυτά, υπάρχει και ένας σημαντικός αντίλογος που εστιάζεται στο γεγονός ότι η

ΟΝΕ χαρακτηρίζεται από μια ανισορροπία μεταξύ της ισχυρής νομισματικής και της ασθενούς οικονομικής πτέρυγας της. Η ζώνη του ευρώ είναι μια νομισματική ένωση που λειτουργεί με μία ενιαία νομισματική πολιτική και με συντονισμένες αλλά αποκεντρωμένες οικονομικές πολιτικές. Χρειάζεται συνεπώς, να ενισχυθούν οι μηχανισμοί συντονισμού της οικονομικής και ιδιαίτερα της δημοσιονομικής πολιτικής και να βελτιωθεί η παρακολούθηση και η αξιολόγηση των οικονομικών τάσεων στην ζώνη του ευρώ, ιδίως του πληθωρισμού, τις εξέλιξης των μισθών, των επενδύσεων και τις ισοτιμίας του ευρώ. Οι μεταρρυθμίσεις στον τομέα των φόρων και των δαπανών πρέπει να αποσκοπούν στην δημιουργία προϋποθέσεων τόνωσης της απασχόλησης και των επενδύσεων και στην μεσοπρόθεσμη επιδίωξη ενός προϋπολογισμού σχεδόν ισοσκελισμένου.

3.5 Το ευρώ

Το ευρώ, η πιο χειροπιαστή απόδειξη της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, είναι το κοινό νόμισμα 19 κρατών μελών της ΕΕ (σε σύνολο 28) και χρησιμοποιείται από 338,6 εκατομμύρια ανθρώπους κάθε μέρα. Τα πλεονεκτήματα του κοινού νομίσματος γίνονται αμέσως αντιληπτά από οποιονδήποτε ταξιδεύει στο εξωτερικό ή πραγματοποιεί ηλεκτρονικές αγορές από ιστότοπους άλλης χώρας της ΕΕ.

3.5.1 Νομισματική συνεργασία στην ΕΕ

Η Οικονομική και Νομισματική Ένωση προϋποθέτει τον συντονισμό των οικονομικών και δημοσιονομικών πολιτικών, την ύπαρξη κοινής νομισματικής πολιτικής και κοινού νομίσματος, του ευρώ.

Περισσότερα από 175 εκατομμύρια άτομα σε όλον τον κόσμο χρησιμοποιούν νομίσματα προσδεδμεμένα στο ευρώ.

3.5.2 Σκοπιμότητα του ευρώ

Ένα κοινό νόμισμα προσφέρει πολλά πλεονεκτήματα, όπως η κατάργηση των συναλλαγματικών διακυμάνσεων και το συναλλαγματικό κόστος. Χάρη στη διευκόλυνση των διασυνοριακών συναλλαγών μεταξύ των επιχειρήσεων και της μεγαλύτερης σταθερότητας της οικονομίας, επιτυγχάνεται οικονομική ανάπτυξη και προσφέρονται περισσότερες επιλογές στους καταναλωτές. Ένα κοινό νόμισμα ενθαρρύνει επίσης τους ανθρώπους να ταξιδεύουν και να πραγματοποιούν αγορές σε άλλες χώρες. Σε παγκόσμιο επίπεδο, το ευρώ αυξάνει την επιρροή της ΕΕ, καθώς είναι το δεύτερο σημαντικότερο διεθνές νόμισμα μετά το δολάριο ΗΠΑ.

3.5.3 Διαχείριση του ευρώ

Η ανεξάρτητη Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα είναι υπεύθυνη για τη διαχείριση των νομισματικών ζητημάτων στην ΕΕ. Κύριος στόχος της είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών. Η ΕΚΤ καθορίζει επίσης ορισμένα βασικά επιτόκια για την Ευρωζώνη. Αν και οι φόροι εξακολουθούν να επιβάλλονται από τα κράτη μέλη της Ένωσης και κάθε κράτος καταρτίζει μόνο του τον προϋπολογισμό του, οι εθνικές κυβερνήσεις έχουν θεσπίσει κοινούς κανόνες για τα δημόσια οικονομικά, ώστε να είναι σε θέση να συντονίζουν τις δραστηριότητές τους με στόχο τη σταθερότητα, την ανάπτυξη και την απασχόληση.

3.6 Πώς χρηματοδοτείται η ΕΕ;

Τα έσοδα της ΕΕ προέρχονται από συνεισφορές των κρατών μελών, από δασμούς στις εισαγωγές προϊόντων από χώρες εκτός ΕΕ και από πρόστιμα σε επιχειρήσεις που δεν τηρούν τους κανόνες της Ένωσης. Οι χώρες της Ένωσης συμφωνούν για το ύψος του προϋπολογισμού και για τον τρόπο χρηματοδότησής του πολλά χρόνια νωρίτερα.

Ο προϋπολογισμός της στηρίζει την ανάπτυξη και τη δημιουργία απασχόλησης. Μέσω της **πολιτικής για τη συνοχή**, χρηματοδοτεί επενδύσεις που συμβάλλουν στη γεφύρωση του οικονομικού χάσματος μεταξύ χωρών και περιφερειών της. Επίσης, στηρίζει την ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών της Ευρώπης.

Ο προϋπολογισμός της ΕΕ:

- χρηματοδοτείται κατά κύριο λόγο (98%) από τους ιδίους πόρους της και συμπληρωματικά από άλλες πηγές εσόδων
- βασίζεται στην αρχή ότι οι δαπάνες πρέπει να αντιστοιχούν στα έσοδα·
- διαθέτει εσωτερικούς μηχανισμούς αποζημίωσης ορισμένων χωρών της ΕΕ·
- Οι ίδιοι πόροι αντιπροσωπεύουν το 98% περίπου του προϋπολογισμού. Το συνολικό ποσό των ιδίων πόρων που προορίζεται για να καλύψει τις ετήσιες πιστώσεις πληρωμών δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το 1,20% του ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος της Ένωσης.
- Το εναπομένον 2% περίπου των εσόδων του προϋπολογισμού προέρχεται από άλλες πηγές.

3.7 Κρίση

Ως απόρροια της Παγκόσμιας οικονομικής ύφεσης του 2008, ξέσπασε και η οικονομική κρίση της Ευρωζώνης στις αρχές του 2009. Η απόκλιση από τους δημοσιονομικούς στόχους του Μάαστριχτ σε συνδυασμό με την ευρωπαϊκή κρίση χρέους, έκανε πολύ δύσκολο ή ακόμα και αδύνατο για κάποιες χώρες της Ευρωζώνης να εξοφλήσουν ή να αναχρηματοδοτήσουν το δημόσιο χρέος τους. Οι χώρες που επηρεάστηκαν περισσότερο ήταν η Ελλάδα, η Ιρλανδία, η Ισπανία, η Κύπρος και η Πορτογαλία. Η Συνθήκη του Μάαστριχτ απαγόρευε κράτη της Ευρωζώνης να αναλάβουν την χρηματοδότηση των χρεών των άλλων κρατών. Παρ' όλα αυτά, βρέθηκαν νομικές δικλίδες για τη σύσταση διάφορων ταμείων διάσωσης των συγκεκριμένων κρατών, έτσι ώστε να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις άμεσες οικονομικές τους υποχρεώσεις σε πρώτη φάση και να καταφέρουν σε όσο το δυνατόν συντομότερο διάστημα να επανέλθουν στις διεθνείς αγορές ανταγωνιστικά αφού σταθεροποιηθούν εσωτερικά δημοσιονομικά και ανακάμψουν.

Η **κρίση της Ευρωζώνης** (γνωστή και ως ευρωκρίση) είναι μια συνεχιζόμενη κρίση που επηρεάζει τις χώρες της ευρωζώνης από τις αρχές του 2009, όταν μια ομάδα 10 τραπεζών της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης ζήτησαν να λάβουν πακέτο διάσωσης. Τον καιρό εκείνο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε πρόβλεψη για πτώση 1,8% της οικονομικής απόδοσης της ΕΕ για το 2009.

Η κρίση έκανε δύσκολο ή αδύνατο για κάποιες χώρες της ευρωζώνης να εξοφλήσουν ή να αναχρηματοδοτήσουν το δημόσιο χρέος τους χωρίς τη βοήθεια τρίτων μερών όπως η ΕΚΤ ή το ΔΝΤ. Οι τράπεζες της ευρωζώνης ήταν υποκεφαλαιοποιημένες και αντιμετώπιζαν προβλήματα ρευστότητας και χρέους. Επιπλέον, η οικονομική μεγέθυνση ήταν αργή στο σύνολο της ευρωζώνης και άνισα κατανεμημένη ανάμεσα στις χώρες μέλη της. Οι κυβερνήσεις των κρατών που επηρεάστηκαν περισσότερο από την κρίση έχουν συμμορφώσει τις αντιδράσεις τους με μια επιτροπή που έγινε γνωστή ως «Τρόικα» και σχηματίστηκε από τρεις διεθνείς οργανισμούς: την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο.

3.8 Η αντιμετώπιση της κρίσης στην Ευρώπη

Όταν ξέσπασε η παγκόσμια οικονομική κρίση το 2008, παρά την ανησυχία που προκάλεσε το άκουσμα της κατάρρευσης της Wall Street και του City, δεν έγινε άμεσα αντιληπτό το γεγονός ότι και οι ευρωπαϊκές τράπεζες, βρίσκονταν στην ίδια κατάσταση με αυτές των Η.Π.Α. Στην πραγματικότητα, τα πράγματα στην Ευρώπη ήταν ακόμη χειρότερα δεδομένου ότι εκεί που η Wall Street είχε λόγο μόχλευσης 1 προς 35, οι ευρωπαϊκές τράπεζες είχαν λόγο μόχλευσης 1 προς 55.

Με το ξέσπασμα της κρίσης στην Ευρώπη, η Ε.Κ.Τ., η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη-μέλη προσπάθησαν να την αντιμετωπίσουν κατά τρόπο ίδιο με αυτό που την αντιμετώπισε και η κυβέρνηση των Η.Π.Α., προσπαθώντας δηλαδή να διασώσουν τις τράπεζές τους με

πακέτα πολλών δισεκατομμυρίων ευρώ. Η Ε.Κ.Τ. και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προσπάθησαν να αναχαιτίσουν τις απώλειες των τραπεζών σε δημόσιο χρέος μεταξύ 2008 και 2009 μετατρέποντας τις απώλειες των τραπεζών σε δημόσιο χρέος.

Εν τω μεταξύ, η οικονομία της Ευρώπης έμπαινε σε ύφεση, όπως ήταν αναμενόμενο. Συγκεκριμένα, το 2009, το Α.Ε.Π. της Γερμανίας μειώθηκε κατά 5%, της Γαλλίας κατά 2,6%, της Ολλανδίας κατά 4%, της Σουηδίας κατά 5,2%, της Ιρλανδίας κατά 7,1%, της Φινλανδίας κατά 7,8%, της Δανίας κατά 4,9% και της Ισπανίας κατά 3,5%. Η Ελλάδα βρισκόταν σε ύφεση ήδη από το 2008.

Εκείνη την εποχή, τα hedge funds αλλά και οι διοικήσεις των τραπεζών που φαίνεται να μην είχαν ιδιαίτερα προβλήματα, σκέφτηκαν να επενδύσουν το δημόσιο χρήμα που τους δόθηκε από την Ε.Κ.Τ. στην πιθανότητα ότι η κατάσταση στην οικονομία θα προκαλούσε τη χρεοκοπία ενός ή περισσότερων κρατών της ευρωζώνης εστιάζοντας κατά κύριο λόγο στην Ελλάδα, μέσω ασφαλιστικών συμβολαίων (Credit Default swaps, CDs). Όσο περισσότερο αυξανόταν ο όγκος των συναλλαγών με τα CDs τόσο περισσότερο επιδεινωνόταν η κρίση αφού η άνοδος της τιμής τους για μια ενδεχόμενη χρεοκοπία της Ελλάδας ή της Ιρλανδίας κατά πρώτον αύξανε τα επιτόκια που έπρεπε να καταβάλουν η Αθήνα και το Δουβλίνο για να δανειστούν, με συνέπεια οι δύο αυτές χώρες να εξωθούνται ολοένα και περισσότερο προς την ουσιαστική χρεοκοπία και κατά δεύτερον ελάττωνε τα διαθέσιμα κεφάλαια για τις επιχειρήσεις που ήθελαν να δανειστούν για να επενδύσουν σε παραγωγικές δραστηριότητες, αλλά και στα κράτη που προσπαθούσαν να αναχρηματοδοτήσουν το χρέος τους.

Τα δύο θεσμικά μέσα που χρησιμοποιεί η ευρωζώνη για να αντιμετωπίσει την κρίση είναι ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας (ESM) και ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας (EFSF).

Το βασικό εργαλείο του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ESM) είναι πιστώσεις και εγγυήσεις για πιστώσεις που θα δίνονται σε υπερχρεωμένα κράτη-μέλη, με επιδοτούμενο επιτόκιο, από τα υγιέστερα οικονομικά κράτη-μέλη. Στη συμφωνία για τον ESM αναγράφεται ότι κάθε κράτος- μέλος που προσφεύγει στο μηχανισμό είναι υποχρεωμένο αφενός να υλοποιεί ένα μακροπρόθεσμο πρόγραμμα προσαρμογής, αφετέρου να αναλύσει το αν το χρέος του είναι διαχειρίσιμο. Ο ESM θα εφοδιαστεί με βασικό κεφάλαιο 80 δισεκατομμυρίων ευρώ από τα κράτη- μέλη, που θα καταβάλουν όσα τους αναλογούν σε πέντε ετήσιες δόσεις. Επιπλέον, στα πρότυπα του προσωρινού μηχανισμού, θα μπορεί να εκδώσει ομόλογα αξίας έως €420 δισ. με εγγυητές τα κράτη-μέλη.

Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας (EFSF), είναι μια εταιρεία ειδικού σκοπού την οποία ίδρυσαν οι 16 χώρες που ανήκαν στην ευρωζώνη τον Ιούνιο 2010. Σκοπός του EFSF είναι η διατήρηση της χρηματοοικονομικής σταθερότητας της ευρωζώνης, μέσω της παροχής προσωρινής οικονομικής βοήθειας σε δοκιμαζόμενα μέλη της. Για την επίτευξη του σκοπού του, στον EFSF δόθηκε η δυνατότητα ευέλικτης έκδοσης ομολόγων και άλλων τίτλων, με την οικονομική εγγύηση των χωρών-μελών της ευρωζώνης. Ένα μεγάλο πλεονέκτημα του EFSF είναι η δυνατότητά του να δανείζεται με φθινό επιτόκιο, επειδή και οι τρεις μεγαλύτεροι οίκοι πιστοληπτικής αξιολόγησης στον κόσμο έχουν αποδώσει στον EFSF την υψηλότερη δυνατή αξιολόγηση (AAA), λόγω των αμετάκλητων και άνευ όρων εγγυήσεων που συγκεντρώνει. Ο EFSF μπορεί να αγοράσει απ' ευθείας ομόλογα που εκδίδουν χώρες-μέλη της ευρωζώνης με οικονομικά προβλήματα .

Ο τρόπος με τον οποίο προσπάθησε η Ευρώπη να αναχαιτίσει την κρίση απέτυχε κυρίως

επειδή παρέβλεψε τον τρόπο που η κρίση χρέους και η τραπεζική κρίση ενισχύουν αμοιβαία η μια την άλλη.

Υπάρχουν ακόμη τρία βασικά βήματα που θα πρέπει να ακολουθήσει η Ευρώπη προκειμένου να αναχαιτίσει οριστικά την παρούσα χρηματοπιστωτική κρίση και να ξεπεράσει με λιγότερες συνέπειες μια ενδεχόμενη επόμενη κρίση.

Το πρώτο βήμα είναι η ενοποίηση του τραπεζικού συστήματος της ευρωζώνης, η ευρωπαϊκή πλέον επιτήρηση των τραπεζών και ο όρος, για να συνεχίσει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα να βοηθάει γενναιόδωρα τις τράπεζες, είναι ότι οι τράπεζες θα αποδεχτούν να δέχονται κεφάλαια από το EFSF, με αντάλλαγμα μετοχές τους, που θα τους καλύψουν τα κενά χρηματοδότησης.

Το δεύτερο βήμα είναι η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα να λειτουργήσει ως μοχλός που βοηθά την ευρωζώνη να μειώσει το συνολικό δημόσιο χρέος, θέτοντας έτσι το χρέος των υπερχρεωμένων κρατών-μελών σε βιώσιμη πορεία. Η βασική ιδέα δεν είναι να τυπώνει η Ε.Κ.Τ. χρήμα για να αγοράζει τα ομόλογα των κρατών-μελών, αλλά να δανείζεται στις διεθνείς χρηματαγορές εκδίδοντας η ίδια δικά της εικοσαετή ομόλογα. Στην ουσία, η Ε.Κ.Τ. να λειτουργεί ως ο μεσάζων των κρατών-μελών στις διεθνείς χρηματαγορές.

Το τρίτο βήμα είναι να προσθέσει στην αρχιτεκτονική της ευρωζώνης το Μηχανισμό Ανακύκλωσης των Πλεονασμάτων που ως τώρα δεν διαθέτει. Το ρόλο αυτού του Μηχανισμού θα αναλάβει η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. Σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων θα εκπονεί ένα νέο New Deal για ολόκληρη την Ευρώπη όπου κεφάλαια της τάξης του 8% του Α.Ε.Π. της ευρωζώνης θα επενδύονται παραγωγικά ετησίως, με τη χρηματοδότηση να γίνεται 50% από την ίδια την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και 50% από επιπλέον ομόλογα έκδοσης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας τα οποία θα αποπληρώνονται από τις χρηματοδοτούμενες επιχειρηματικές δραστηριότητες.

Συνοψίζοντας, τα δύο πρώτα βήματα θα αντιμετωπίσουν την κρίση τραπεζών και την κρίση χρέους αντίστοιχα, ενώ το τρίτο βήμα θα καταστήσει την ευρωζώνη βιώσιμη στη μετά το 2008 εποχή.

4 Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η ΕΕ αναπτύσσει δραστηριότητα σε ποικίλους τομείς πολιτικής, από τα ανθρώπινα δικαιώματα μέχρι το εμπόριο και τις μεταφορές

4.1 Εσωτερική Πολιτική.

Ανθρώπινα δικαιώματα

Ανθρώπινη αξιοπρέπεια, ελευθερία, δημοκρατία, ισότητα, κράτος δικαίου και σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι αξίες αυτές είναι ενσωματωμένες στις Συνθήκες της ΕΕ. Ο **Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ** αποτελεί μια σαφή και σθεναρή διακήρυξη των δικαιωμάτων των πολιτών της.

Νομοθεσία σχετικά με τα Ανθρώπινα Δικαιώματα:

- ✓ Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση - άρθρο 2 (θεμελιώδεις αρχές της ΕΕ), άρθρο 3 (στόχοι της ΕΕ), άρθρο 6 (Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων), άρθρο 21 (γενικές διατάξεις για την εξωτερική δράση)
- ✓ Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης - άρθρα 208-211 (συνεργασία για την ανάπτυξη), άρθρο 218 (διεθνείς συμφωνίες)

Αθλητισμός

Ο αθλητισμός και η σωματική άσκηση είναι αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής εκατομμυρίων Ευρωπαίων και βασικό στοιχείο του νέου ευρωπαϊκού προγράμματος Erasmus+, το οποίο προωθεί τη συνεργασία, τον διάλογο και τη συμμετοχή.

Νομοθεσία σχετικά με τον Αθλητισμό:

- ✓ Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης - Άρθρο 165 (εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση, νεολαία και αθλητισμός)

Ανάπτυξη και συνεργασία

Τα μισά και πλέον χρήματα που δαπανώνται για την παροχή αναπτυξιακής βοήθειας παγκοσμίως προέρχονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της. Έτσι, η ΕΕ μαζί με τα κράτη μέλη της αποτελούν τον σημαντικότερο χορηγό βοήθειας στον κόσμο. Το μεγαλύτερο μέρος της βοήθειας χορηγείται στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες και τις χώρες με χαμηλό εισόδημα. Το 2013, η Ένωση κατέβαλε 56,2 δισ. ευρώ για αναπτυξιακή βοήθεια. Πρόκειται για βοήθεια από κονδύλια της ΕΕ σε συνδυασμό με βοήθεια που παρασχέθηκε από τους εθνικούς προϋπολογισμούς των κρατών μελών της. Το ποσό αυτό ισοδυναμεί με το 0,43% του ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος (ΑΕΕ) της.

Νομοθεσία σχετικά με την ανάπτυξη και την συνεργασία:

- ✓ Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης - άρθρα 208 - 213 (συνεργασία για την ανάπτυξη)

Ανθρωπιστική βοήθεια και Πολιτική Προστασία

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δεσμευτεί να βοηθά τα θύματα ανθρωπογενών και φυσικών καταστροφών σε ολόκληρο τον κόσμο. Συνδράμει πάνω από **120 εκατομμύρια** άτομα κάθε χρόνο. Από κοινού με τα κράτη μέλη της, η ΕΕ είναι ο **μεγαλύτερος χορηγός ανθρωπιστικής βοήθειας παγκοσμίως**. Ωστόσο, η βοήθεια που χορηγεί η ΕΕ ισοδυναμεί με λιγότερο από το 1% του ετήσιου προϋπολογισμού της – δηλαδή, με μόλις **2 ευρώ ανά πολίτη**.

Η Συνθήκη της Λισαβόνας παρέχει τη νομική βάση για τη βοήθεια. Στόχος είναι η στήριξη ατόμων που βρίσκονται σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, **ανεξαρτήτως ιθαγένειας, θρησκείας, φύλου ή εθνοτικής καταγωγής**. Η Ένωση έχει δεσμευτεί να πρωτοστατεί στην παροχή βοήθειας σε περιπτώσεις καταστροφών.

Νομοθεσία σχετικά με την ανθρωπιστική βοήθεια και την Πολιτική Προστασία:

- ✓ Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης - άρθρο 214 (ανθρωπιστική βοήθεια)

Ανταγωνισμός

Οι κανόνες της ΕΕ για τον ανταγωνισμό έχουν σχεδιαστεί για να εξασφαλίζουν θεμιτούς και ισότιμους όρους για τις επιχειρήσεις, αφήνοντας περιθώρια για καινοτομία, ενιαία πρότυπα και την ανάπτυξη μικρών επιχειρήσεων.

Βάσει των κανόνων της, οι επιχειρήσεις δεν επιτρέπεται:

- **να καθορίζουν τις τιμές** ή να κατανέμουν τις αγορές μεταξύ τους,
- **να καταχρώνται τη δεσπόζουσα θέση τους** σε μια συγκεκριμένη αγορά για να παραγκωνίζουν τους μικρότερους ανταγωνιστές τους
- **να προβαίνουν σε συγχωνεύσεις** που τους δίνουν τη δυνατότητα **ελέγχου της αγοράς**.

Στην πράξη, ο κανόνας αυτός αποτρέπει μόνον έναν μικρό αριθμό συγχωνεύσεων. Απαγορεύονται οι συγχωνεύσεις που πραγματοποιούνται, χωρίς την προηγούμενη έγκριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, μεταξύ μεγάλων επιχειρήσεων που αναπτύσσουν σημαντική δραστηριότητα στην ΕΕ, ακόμη και αν αυτές έχουν την έδρα τους εκτός της.

Οι έρευνες της ΕΕ σε θέματα ανταγωνισμού δεν καλύπτουν μόνον τα προϊόντα, αλλά και τα ελεύθερα επαγγέλματα (γιατροί, δικηγόροι κ.λπ.) και τις υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, όπως η λιανική τραπεζική και οι πιστωτικές κάρτες.

Νομοθεσία για θεμάτα ανταγωνισμού:

- ✓ Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης - άρθρο 101 (ανταγωνισμός) , άρθρο 109 (διαδικασία έκδοσης κανόνων εφαρμογής για τον ανταγωνισμό)

Απασχόληση και κοινωνική πολιτική

Η αρμοδιότητα για θέματα απασχόλησης και κοινωνικής πολιτικής εναπόκειται κατά κύριο λόγο στις εθνικές κυβερνήσεις. Η χρηματοδότηση της ΕΕ στηρίζει και συμπληρώνει τις προσπάθειές τους.

Για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της γήρανσης του πληθυσμού, η κοινωνική πολιτική και η πολιτική απασχόλησης της έχουν ως σκοπό:

- να διευκολύνουν τη μετάβαση από το σχολείο στην εργασία
- να διευκολύνουν την εξεύρεση εργασίας
- να εκσυγχρονίσουν τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης
- να διευκολύνουν τη διακίνηση των εργαζομένων εντός της ΕΕ
- να μειώσουν τη φτώχεια
- να προστατεύσουν τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

Επίσης:

- συντονίζει και παρακολουθεί τις εθνικές πολιτικές
- ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να ανταλλάσσουν βέλτιστες πρακτικές σχετικά με την κοινωνική ένταξη, την καταπολέμηση της φτώχειας και τις συντάξεις
- στηρίζει την κατάρτιση, την ανάπτυξη δεξιοτήτων και την επιχειρηματικότητα
- θεσπίζει νομοθεσία σχετικά με τα δικαιώματα των εργαζομένων, τις διακρίσεις στην εργασία και τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, και παρακολουθεί την εφαρμογή τους.

Απασχόληση

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενθαρρύνει τις εθνικές κυβερνήσεις:

- να δημιουργούν ευκαιρίες απασχόλησης
- να μειώνουν τις ανισότητες που παρατηρούνται στην αγορά εργασίας
- να στηρίζουν την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας τους
- να παρακολουθούν τις πολιτικές απασχόλησης των χωρών της ΕΕ.

Νομοθεσία για την Απασχόληση και την Κοινωνική Πολιτική:

- ✓ Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης - άρθρο 45-55 (εργαζόμενοι) , άρθρα 145-164 (απασχόληση)

Ασφάλεια των τροφίμων

Η πολιτική της ΕΕ για την ασφάλεια των τροφίμων σκοπό έχει να εξασφαλίσει:

- Ασφαλή και θρεπτικά τρόφιμα και ζωοτροφές
- Πρότυπα για την υγεία και καλή μεταχείριση των ζώων και την προστασία των φυτών
- Σαφείς πληροφορίες σχετικά με την προέλευση, το περιεχόμενο και την καταλληλότητα των τροφίμων.

Η πολιτική της ΕΕ για τα τρόφιμα περιλαμβάνει την πλήρη νομοθεσία για την ασφάλεια των τροφίμων και των ζωοτροφών και την υγιεινή των τροφίμων, έγκυρες επιστημονικές συμβουλές στις οποίες πρέπει να στηρίζονται οι αποφάσεις καθώς και την επιβολή της νομοθεσίας όπως και ελέγχους.

Όταν συντρέχουν λόγοι ειδικής προστασίας των καταναλωτών, προβλέπεται η λήψη **ειδικών μέτρων** στην χρήση φυτοφαρμάκων, συμπληρωμάτων διατροφής, χρωστικών ουσιών, αντιβιοτικών και ορμονών, στα πρόσθετα τροφίμων, όπως τα συντηρητικά και οι αρωματικές ύλες, στις ουσίες που έρχονται σε επαφή με τα τρόφιμα, π.χ. πλαστικές συσκευασίες. Στις επισήμανεις των αλλεργιογόνων συστατικών και τέλος αναγραφή πληροφοριών, όπως «χαμηλά λιπαρά» και «υψηλής περιεκτικότητας σε ίνες».

Νομοθεσία σχετικά με την Ασφάλεια των τροφίμων στην ΕΕ:

- ✓ Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης - άρθρο 168 (προστασία της δημόσιας υγείας) άρθρο 169 (προστασία των καταναλωτών)

Γεωργία

Η Κοινή Γεωργική Πολιτική της ΕΕ εξυπηρετεί πολλούς σκοπούς: όπως στο να βοηθά τους γεωργούς να παράγουν επαρκείς ποσότητες τροφίμων για την Ευρώπη, να μεριμνά για την ασφάλεια των τροφίμων αυτών (π.χ. μέσω της ιχνηλασιμότητας), να προστατεύει τους αγρότες από την υπερβολική αστάθεια των τιμών και τις κρίσεις της αγοράς, επιπλέον βοηθά τους αγρότες να επενδύουν στον εκσυγχρονισμό των γεωργικών τους εκμεταλλεύσεων, να στηρίζει τη βιωσιμότητα των αγροτικών κοινοτήτων με τη διαφοροποίηση της οικονομίας, να συμβάλλει στη δημιουργία και διατήρηση θέσεων εργασίας στον κλάδο των τροφίμων και τέλος να προστατεύει το περιβάλλον όπως και να μεριμνά για την καλή μεταχείριση των ζώων.

Αλλαγές στη γεωργική πολιτική

Η γεωργική πολιτική της ΕΕ έχει εξελιχθεί σημαντικά τις τελευταίες δεκαετίες για να βοηθήσει τους αγρότες να αντιμετωπίζουν επιτυχώς τις νέες προκλήσεις, αλλά και για να ανταποκρίνονται στις συνεχώς μεταβαλλόμενες ανάγκες των καταναλωτών. Οι διαδοχικές μεταρρυθμίσεις είχαν ως αποτέλεσμα οι αγρότες να βασίζονται σήμερα τις αποφάσεις τους σχετικά με την παραγωγή περισσότερο στη ζήτηση της αγοράς παρά στις αποφάσεις των Βρυξελλών.

Οι πλέον πρόσφατες μεταρρυθμίσεις, δίνουν έμφαση κυρίως στα εξής:

- πιο φιλοπεριβαλλοντικές γεωργικές πρακτικές
- έρευνα και διάδοση γνώσεων
- δικαιότερο σύστημα ενισχύσεων για τους αγρότες

- ενίσχυση της θέσης των γεωργών στην τροφική αλυσίδα.

Νομοθεσία σχετικά με την Γεωργία:

- ✓ Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης - Άρθρα 38 - 44 (γεωργία και αλιεία)

Διάστημα

Το τεράστιο κόστος των διαστημικών προγραμμάτων καθιστά αδύνατη την υλοποίησή τους από μεμονωμένες χώρες. Γι' αυτό, πολλές ευρωπαϊκές χώρες χρησιμοποιούν από κοινού τους τεχνολογικούς και χρηματοδοτικούς τους πόρους για να διαχειρίζονται τη διαστημική πολιτική μέσω της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Διαστήματος (European Space Agency) ο οποίος είναι ένας διακρατικός οργανισμός στον οποίο συμμετέχουν 20 ευρωπαϊκές χώρες.

Η ευρωπαϊκή διαστημική πολιτική περιλαμβάνει 4 κύριους τομείς:

- το σύστημα γεωσκόπησης Copernicus
- τα δορυφορικά προγράμματα Galileo/EGNOS
- την εξερεύνηση του διαστήματος
- τη διαστημική έρευνα

Νομοθεσία για την Διαστημική Πολιτική:

- ✓ Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης — Άρθρο 189 (διαστημική πολιτική)

Διεύρυνση

Διεύρυνση είναι η διαδικασία προσχώρησης χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Από την ίδρυσή της το 1957, η ΕΕ διευρύνθηκε από 6 σε 28 κράτη μέλη. Κατά τα τελευταία 50 χρόνια, οι διαδοχικές διευρύνσεις της ΕΕ προήγαγαν την οικονομική ανάπτυξη και ενίσχυσαν τις δημοκρατικές δυνάμεις σε χώρες που έβγαιναν από δικτατορικά καθεστώτα.

Ένωση Ανατολής και Δύσης

Τα 6 ιδρυτικά μέλη της ΕΕ το 1957 ήταν το Βέλγιο, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο και οι Κάτω Χώρες. Αρκετές άλλες χώρες της Δυτικής Ευρώπης προσχώρησαν στην Ένωση μετά το 1973.

Μετά την κατάρρευση των κομμουνιστικών καθεστώτων το 1989, πολλές πρώην κομμουνιστικές χώρες της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης προσχώρησαν στην ΕΕ σε δύο κύματα διεύρυνσης, από το 2004 έως το 2007. Το 2013, η Κροατία έγινε το 28ο κράτος μέλος.

Νομοθεσία για την Διεύρυνση της ΕΕ:

- ✓ Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση - Άρθρο 49 (προσχώρηση στην ΕΕ)

- ✓ Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης - Άρθρο 212 (οικονομική, χρηματοοικονομική και τεχνική συνεργασία με τρίτες χώρες)

Δικαιοσύνη και Εσωτερικές Υποθέσεις

Όλοι οι πολίτες της ΕΕ έχουν το δικαίωμα να εγκαθίστανται σε οποιοδήποτε κράτος μέλος της Ένωσης. Η διέλευση των συνόρων των κρατών μελών σχεδόν δεν γίνεται αντιληπτή, χάρη στη Συνθήκη του Σένγκεν με την οποία καταργήθηκαν οι έλεγχοι στα εσωτερικά σύνορα της Ένωσης (με εξαίρεση τη Βουλγαρία, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ιρλανδία, την Κροατία, την Κύπρο, και τη Ρουμανία).

Παράλληλα, η ΕΕ λαμβάνει μέτρα για να προστατεύει τους πολίτες από το διεθνές έγκλημα και την τρομοκρατία, αλλά και για να εξασφαλίζει την πρόσβασή τους στο τοπικό σύστημα απονομής της δικαιοσύνης, καθώς και τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους σε όλη την ΕΕ.

Νομοθεσία για την Δικαιοσύνη και τις Εσωτερικές Υποθέσεις:

- ✓ Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης - άρθρα 67-89 (χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης)

Δράση για το κλίμα

Για να παραμείνει η κλιματική αλλαγή κάτω από τα επικίνδυνα επίπεδα, η διεθνής κοινότητα συμφώνησε η μέση θερμοκρασία του πλανήτη να μην υπερβεί τους 2°C σε σχέση με τη θερμοκρασία της προβιομηχανικής περιόδου. Κατά συνέπεια, η ΕΕ εντείνει τις προσπάθειές της για να επιτύχει τους εξής στόχους:

- μείωση των εκπομπών των κρατών μελών
- παρότρυνση άλλων χωρών που θεωρούνται μείζονες ρυπαντές να αναλάβουν σθεναρή δράση
- αντιμετώπιση των αναπόφευκτων επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

Νομοθεσία σχετικά με την Δράση για το κλίμα:

- ✓ Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης - Άρθρα 191-193 (περιβάλλον)

Εκπαίδευση, κατάρτιση και νεολαία

Οι χώρες της ΕΕ έχουν την ευθύνη των συστημάτων που εφαρμόζουν στον τομέα της εκπαίδευσης και κατάρτισης, αλλά η Ένωση τις βοηθά όσον αφορά τον καθορισμό κοινών στόχων και την ανταλλαγή ορθών πρακτικών. Το νέο πρόγραμμα Erasmus+ σχεδιάστηκε για την καταπολέμηση της ανεργίας των νέων μέσω της βελτίωσης των δεξιοτήτων και της απασχολησιμότητάς τους.

Νομοθεσία σχετικά με την Εκπαίδευση:

- ✓ Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης - άρθρα 165-166 (εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση, νεολαία και αθλητισμός)

Εμπόριο

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος στον κόσμο, δεδομένου ότι αντιπροσωπεύει το 16.5% των παγκόσμιων εισαγωγών και εξαγωγών. Το ελεύθερο εμπόριο ανάμεσα στα κράτη μέλη της είναι μια από τις θεμελιώδεις αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία έχει επίσης δεσμευθεί να προωθή την ελευθέρωση των παγκόσμιων συναλλαγών.

Το παγκόσμιο εμπόριο βασίζεται σε κανόνες που έχει θεσπίσει ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΥ), οι οποίοι διασφαλίζουν ότι οι εμπορικές συμφωνίες και οι υποχρεώσεις μεταξύ των χωρών είναι διαφανείς και ισότιμες.

Νομοθεσία σχετικά με το Εμπόριο:

- ✓ Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης - άρθρα 206 - 207 (κοινή εμπορική πολιτική)

Ενεργειακή πολιτική

Η Ευρώπη αντιμετωπίζει μια σειρά από προκλήσεις: αυξανόμενη ζήτηση για ενέργεια, αστάθεια των ενεργειακών τιμών και διαταραχές στον ενεργειακό εφοδιασμό. Πρέπει επίσης να μειώσουμε τον αντίκτυπο του τομέα της ενέργειας στο περιβάλλον. Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών, χρειαζόμαστε μια ξεκάθαρη ευρωπαϊκή ενεργειακή στρατηγική.

Η ενεργειακή πολιτική της ΕΕ έχει 3 κύριους στόχους:

- ασφάλεια του εφοδιασμού
- ανταγωνιστικότητα
- βιωσιμότητα

Νομοθεσία για την ενεργειακή πολιτική:

- ✓ Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης - άρθρο 194 (ενέργεια)

Ενιαία αγορά

Στην ενιαία αγορά της ΕΕ (γνωστή και ως εσωτερική αγορά) τα πρόσωπα, τα αγαθά, οι υπηρεσίες και τα κεφάλαια μπορούν να κυκλοφορούν σε όλη την ΕΕ εξίσου ελεύθερα όπως και στο εσωτερικό μιας χώρας. Η αμοιβαία αναγνώριση συμβάλλει ουσιαστικά στην εξάλειψη των εμποδίων στο εμπόριο. Οι πολίτες της μπορούν να σπουδάζουν, να ζουν, να κάνουν αγορές, να εργάζονται και να συνταξιοδοτούνται σε οποιαδήποτε χώρα της Ένωσης, καθώς επίσης να απολαμβάνουν προϊόντα απ' όλη την Ευρώπη.

Εξάλειψη των εθνικών εμποδίων

Για να δημιουργηθεί αυτή η ενιαία αγορά, καταργήθηκαν εκατοντάδες τεχνικά, νομικά και γραφειοκρατικά εμπόδια στο ελεύθερο εμπόριο και την ελεύθερη κυκλοφορία ανάμεσα στις χώρες της ΕΕ, με αποτέλεσμα να μπορούν οι επιχειρήσεις να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους.

Νομοθεσία για την Ενιαία Αγορά:

- ✓ Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης - Άρθρο 14 (υπηρεσίες γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος), Άρθρα 26-29 (εσωτερική αγορά), Άρθρα 45-66 (ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων), Άρθρο 114 (προσέγγιση νομοθεσιών), Άρθρο 115 (προσέγγιση νομοθεσιών - διαδικασία έκδοσης οδηγιών), Άρθρο 118 (ευρωπαϊκά δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας)

Επιχειρήσεις

Στόχος της ΕΕ είναι να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας και των επιχειρήσεών της, και να προωθήσει την απασχόληση και την οικονομική ανάπτυξη με τη δημιουργία ευνοϊκού επιχειρηματικού περιβάλλοντος, κυρίως για τις μικρές επιχειρήσεις και τη μεταποιητική βιομηχανία.

Η βιομηχανία αποτελεί το κλειδί για την οικονομική ανάκαμψη. Η βιομηχανική ανταγωνιστικότητα, η καινοτομία και η επιχειρηματικότητα αποτελούν το κλειδί για την οικονομική ανάπτυξη της Ευρώπης.

Λαμβανομένων υπόψη της παγκοσμιοποίησης και του εντεινόμενου ανταγωνισμού από τις αναδυόμενες οικονομίες, η οικονομική ευημερία της Ευρώπης εξαρτάται μακροπρόθεσμα από την ισχύ της βιομηχανικής της βάσης, και όχι μόνον από τις υπηρεσίες και τις τράπεζες.

Όσον αφορά τη βιομηχανία και την καινοτομία, έως το 2020 στοχεύει στα εξής:

- ενίσχυση της βιομηχανικής βάσης και προώθηση της μετάβασης σε μια οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών
- προώθηση της καινοτομίας ως μέσου δημιουργίας νέων πηγών οικονομικής ανάπτυξης
- ενθάρρυνση των μικρών επιχειρήσεων και προώθηση του επιχειρηματικού πνεύματος
- εγγύηση μιας αγοράς αγαθών σε επίπεδο ΕΕ
- συμβολή στην ευρωπαϊκή παρουσία στο διάστημα.

Νομοθεσία για τις Επιχειρήσεις:

- ✓ Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Άρθρο 173 (βιομηχανία)

Ερευνα και Καινοτομία

Η καινοτομία βρίσκεται στο επίκεντρο της στρατηγικής της Ένωσης για τη δημιουργία ανάπτυξης και απασχόλησης.

Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να επενδύουν το 3% του ΑΕΠ τους μέχρι το 2020 (1% δημόσια χρηματοδότηση, 2% επενδύσεις ιδιωτικού τομέα). Με αυτόν τον τρόπο, εκτιμάται ότι θα δημιουργηθούν 3,7 εκατομμύρια θέσεις εργασίας και θα αυξηθεί το ετήσιο ΑΕΠ της κατά 800 περίπου δισ. ευρώ.

Με την πρωτοβουλία "Ένωση της Καινοτομίας" η ΕΕ εστιάζει τις προσπάθειες – και τη συνεργασία της με τρίτες χώρες – στην επιτυχή αντιμετώπιση των μεγάλων προκλήσεων της εποχής μας: ενέργεια, επισιτιστική ασφάλεια, κλιματική αλλαγή και γήρανση του πληθυσμού. Στο πλαίσιο αυτό, το δημόσιο παρεμβαίνει για να παρέχει κίνητρα στον ιδιωτικό τομέα και να αίρει τα εμπόδια που δυσχεραίνουν την εφαρμογή των καινοτόμων ιδεών στην αγορά. Τέτοιου είδους εμπόδια είναι η έλλειψη χρηματοδότησης, ο κατακερματισμός των

ερευνητικών προγραμμάτων και αγορών, η περιορισμένη χρήση δημόσιων διαγωνισμών για την καινοτομία και οι καθυστερήσεις στη θέσπιση προτύπων.

Επιδιώκει επίσης να δημιουργήσει έναν ενιαίο Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας, εντός του οποίου οι ερευνητές θα μπορούν να εργάζονται οπουδήποτε στην ΕΕ, ενώ θα παρέχεται στήριξη στη διασυνοριακή συνεργασία.

Νομοθεσία για την Έρευνα και την Καινοτομία:

- ✓ Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης — άρθρα 179-190 (έρευνα & τεχνολογική ανάπτυξη & διάστημα)

Ευρωπαϊκή ιθαγένεια

Οι υπήκοοι κάθε κράτους μέλους της είναι αυτοδικαίως και πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ευρωπαϊκή ιθαγένεια σάς δίνει σημαντικά επιπλέον δικαιώματα και υποχρεώσεις. Τα δικαιώματά σας ως πολίτη της ΕΕ αναφέρονται στη Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (άρθρο 20) και στον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (Κεφάλαιο V).

Όσον αφορά την κυκλοφορία και διαμονή στην ΕΕ ένας πολίτης της ΕΕ έχει το δικαίωμα να ζει και να μετακινείται στο εσωτερικό της Ένωσης χωρίς να υφίσταται διακρίσεις λόγω υπηκοότητας. Μπορεί επίσης να εγκατασταθεί σε οποιαδήποτε χώρα της για επαγγελματικούς λόγους, για σπουδές κ.λπ., εφόσον πληρεί ορισμένες προϋποθέσεις.

Κάθε πολίτης της ΕΕ έχει το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις ευρωεκλογές ή στις δημοτικές εκλογές σε οποιαδήποτε χώρα της ΕΕ και αν ζει, υπό τους ίδιους όρους που ισχύουν και για τους υπηκόους της συγκεκριμένης χώρας. Ένας πολίτης μπορεί να ζητήσει από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να επιληφθεί είτε ενός προσωπικού αιτήματος ή παραπόνου, είτε ενός ζητήματος δημοσίου συμφέροντος. Το θέμα πρέπει να εμπίπτει στις αρμοδιότητες της ΕΕ (δεν μπορεί δηλαδή να πρόκειται για κάτι που αποφασίζεται σε τοπικό ή εθνικό επίπεδο) και πρέπει να τον επηρεάζει άμεσα. Μπορεί να επικοινωνεί απευθείας με τα θεσμικά και συμβουλευτικά όργανα της ΕΕ, και δικαιούται να λάβει απάντηση σε μια από τις 24 επίσημες γλώσσες της Ένωσης.

Τέλος αν βρεθεί σε χώρα εκτός ΕΕ και χρειαστεί βοήθεια, ως πολίτης της έχει δικαίωμα σε προξενική προστασία από την πρεσβεία ή το προξενείο μιας οποιασδήποτε άλλης χώρας της ΕΕ υπό τους ίδιους όρους που ισχύουν για τους υπηκόους της.

Νομοθεσία για την Ευρωπαϊκή ιθαγένεια:

- ✓ Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης - άρθρα 18-25 (μη διακριτική μεταχείριση και ιθαγένεια της Ένωσης)
- ✓ Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων

Θαλάσσια Πολιτική και Αλιεία

Η ζωή πολλών Ευρωπαίων είναι άμεσα συνυφασμένη με τη θάλασσα και τους θαλάσσιους πόρους – την αλιεία, κυρίως, αλλά και την ενέργεια που παράγεται χάρη στα υπεράκτια αιολικά πάρκα και τα κοιτάσματα πετρελαίου και φυσικού αερίου. Ο εμπορικός στόλος της Ένωσης αναπτύσσει δραστηριότητα σε όλους τους ωκεανούς της υφηλίου. Οι παράκτιες περιοχές αποτελούν πόλο έλξης για τον τουρισμό.

Με δεδομένη τη σπουδαιότητα των θαλάσσιων πόρων, οφείλουμε να δείχνουμε υπευθυνότητα στον τρόπο με τον οποίο τους χρησιμοποιούμε, λαμβάνοντας μέτρα κατά της υπεραλίευσης και μεριμνώντας ώστε η εξόρυξη πετρελαίου και φυσικού αερίου να μη βλάπτουν το θαλάσσιο και παράκτιο περιβάλλον.

Αλιεία - η σημασία της διατήρησης

Η αλιευτική βιομηχανία της ΕΕ είναι η τέταρτη σε μέγεθος παγκοσμίως, με συνολικά αλιεύματα περίπου 6,4 εκατ. τόνους ετησίως. Η αλιεία και η μεταποίηση αλιευτικών προϊόντων δίνουν εργασία σε περισσότερα από 350.000 άτομα.

Νομοθεσία σχετικά με την Θαλάσσια Πολιτική και Αλιεία:

- ✓ Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης - Άρθρα 38 - 44 (γεωργία και αλιεία)

Θεσμικά θέματα

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι μια μοναδική πολιτική οντότητα, η οποία απαρτίζεται από κυρίαρχα κράτη μέλη που ενώνουν τις δυνάμεις τους σε σημαντικούς τομείς για να επιτύχουν κοινούς στόχους. Όλοι οι υπήκοοι των κρατών μελών της είναι επίσης πολίτες της Ένωσης, πράγμα που τους δίνει τη δυνατότητα να συμμετέχουν συγχρόνως στη δημοκρατική ζωή της. Όπως ένα κράτος, έτσι και η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ένα νομοθετικό σκέλος (Κοινοβούλιο + Συμβούλιο), ένα εκτελεστικό (Επιτροπή) και μια ανεξάρτητη δικαστική αρχή (Δικαστήριο).

Οι εξουσίες των θεσμικών οργάνων της καθορίζονται στις ιδρυτικές Συνθήκες, τις οποίες διαπραγματεύθηκαν και επικύρωσαν τα κράτη μέλη της Ένωσης. Στους τομείς πολιτικής που δεν καλύπτονται από τις Συνθήκες, οι κυβερνήσεις των χωρών της είναι ελεύθερες να ασκούν τα κυριαρχικά τους δικαιώματα.

Τρία θεσμικά όργανα είναι αρμόδια για τη χάραξη πολιτικής και τη λήψη αποφάσεων:

- Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
- Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Νομοθεσία για τα Θεσμικά Θέματα:

- ✓ Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση - άρθρα 13-19 (θεσμικό πλαίσιο)
- ✓ Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης - άρθρα 15-16 (διαφάνεια και προστασία δεδομένων), άρθρα 223-309 (θεσμικές διατάξεις), άρθρο 336 (κανονισμός υπηρεσιακής κατάστασης)

Καταναλωτές

Η σύγχρονη πολιτική της ΕΕ για τους καταναλωτές:

- προασπίζει τα δικαιώματά σας ως καταναλωτή μέσω της νομοθεσίας, παρέχοντάς σας, μεταξύ άλλων, συνδρομή για γρήγορη και αποτελεσματική επίλυση τυχόν διαφορών σας με εμπόρους (π.χ. μέσω της εναλλακτικής επίλυσης διαφορών και των ευρωπαϊκών κέντρων καταναλωτών)
- μεριμνά ώστε τα δικαιώματά σας να συνάδουν με τις οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές, ιδίως στον ψηφιακό τομέα, τον τομέα της ενέργειας, και τον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών
- εγγυάται την ασφάλεια των προϊόντων που αγοράζετε εντός της ενιαίας αγοράς
- σας βοηθά να κάνετε τις επιλογές σας με βάση σαφείς, ακριβείς και συνεκτικές πληροφορίες, π.χ. για τις αγορές μέσω διαδικτύου.

Νομοθεσία σχετικά με τους Καταναλωτές:

- ✓ Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης - Άρθρο 169 (προστασία των καταναλωτών)

Μεταφορές

Εκτός από το ότι αποτελούν βασικό τομέα της οικονομίας, οι μεταφορές συνεισφέρουν σε σημαντικό βαθμό στην οικονομία (4,8% — ή 548 δις. ευρώ — σε ακαθάριστη προστιθέμενη αξία στο σύνολο των 28 χωρών της ΕΕ) και εξασφαλίζουν πάνω από 11 εκατομμύρια θέσεις εργασίας στην Ευρώπη. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σκοπεύει να αναπτύξει και να προωθήσει αποτελεσματικές, σίγουρες, ασφαλείς και βιώσιμες πολιτικές μεταφορών ώστε να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για μια ανταγωνιστική βιομηχανία που συμβάλλει στην απασχόληση και την ευημερία.

Νομοθεσία σχετικά με τις Μεταφορές:

- ✓ Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης - Άρθρα 90-100 (κοινή πολιτική μεταφορών)

Οικονομικά και νομισματικά θέματα

Οι χώρες της ΕΕ συντονίζουν τις εθνικές οικονομικές πολιτικές τους ώστε να μπορούν να αναλαμβάνουν από κοινού δράση όταν βρίσκονται αντιμέτωπες με προκλήσεις, όπως οι οικονομικές και χρηματοπιστωτικές κρίσεις. Ο συντονισμός αυτός είναι ακόμη εντονότερος μεταξύ των 19 χωρών που έχουν υιοθετήσει το ευρώ ως νομισμά τους. Όλα τα κράτη μέλη της (ανεξάρτητα από το αν βρίσκονται εντός ή εκτός της Ευρωζώνης) ανήκουν στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ), ένα πλαίσιο οικονομικής συνεργασίας που στοχεύει στην προώθηση της απασχόλησης και της διατηρήσιμης οικονομικής ανάπτυξης, καθώς και στη συντονισμένη αντιμετώπιση των παγκόσμιων οικονομικών και χρηματοπιστωτικών προκλήσεων.

Νομοθεσία σχετικά με τα Οικονομικά και Νομισματικά θέματα:

- ✓ Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης - Άρθρα 119-144 (οικονομική και νομισματική πολιτική)

Περιβάλλον

Η ΕΕ έχει θεσπίσει ορισμένα από τα αυστηρότερα περιβαλλοντικά πρότυπα παγκοσμίως. Η περιβαλλοντική πολιτική συμβάλλει στην ανάπτυξη της πράσινης οικονομίας της, στην προστασία της φύσης και στη διασφάλιση της υγείας και της ποιότητας ζωής των κατοίκων της.

Η προστασία του περιβάλλοντος και η διατήρηση της ανταγωνιστικότητας της στην παγκόσμια αγορά μπορούν να συνυπάρξουν, και η περιβαλλοντική πολιτική μπορεί να διαδραματίσει καίριο ρόλο στη δημιουργία απασχόλησης και στην τόνωση των επενδύσεων. Η «πράσινη ανάπτυξη» προϋποθέτει την εκπόνηση ολοκληρωμένων πολιτικών που προωθούν ένα βιώσιμο περιβαλλοντικό πλαίσιο. Οι περιβαλλοντικές καινοτομίες μπορούν να εφαρμόζονται και να εξάγονται, ώστε και η Ευρώπη να γίνει ανταγωνιστικότερη και να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής των κατοίκων της. Η δίκαιη εφαρμογή είναι πρωταρχικής σημασίας για όλα αυτά.

Η φύση είναι σύστημα προστασίας της ζωής, και πρέπει να την προσέχουμε. Φυσικοί πόροι όπως το νερό, ο αέρας, τα ενδιαιτήματα και τα είδη που ζουν σε αυτά, ανήκουν σε όλους μας και γι' αυτό εφαρμόζουμε κοινά περιβαλλοντικά πρότυπα για την προστασία τους.

Νομοθεσία όσον αφορά το Περιβάλλον:

- ✓ Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης - Άρθρα 191-193 (περιβάλλον)

Περιφερειακή πολιτική

Η περιφερειακή πολιτική επικεντρώνεται στις περιφέρειες και τις πόλεις της ΕΕ, τονώνοντας την οικονομική τους ανάπτυξη και βελτιώνοντας την ποιότητα της ζωής των κατοίκων τους χάρη σε επενδύσεις στρατηγικού χαρακτήρα. Αποτελεί επίσης μια ουσιαστική ένδειξη αλληλεγγύης, καθώς εστιάζει την παρεχόμενη στήριξη στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες.

Η χρηματοδότηση στο πλαίσιο της περιφερειακής πολιτικής της ΕΕ επικεντρώνεται σε προτεραιότητες όπως η έρευνα και καινοτομία, οι τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών, η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων καθώς και η μετάβαση προς μια οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών.

Νομοθεσία για την Περιφερειακή Πολιτική:

- ✓ Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης - άρθρα 162-164 (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο), άρθρα 174-178 (οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή)

Πολιτισμός

Η ΕΕ επιδιώκει να διαφυλάξει την κοινή πολιτιστική κληρονομιά της Ευρώπης και να την κάνει προσβάσιμη σε όλους, καθώς και να στηρίζει και να προωθήσει τον ευρωπαϊκό κλάδο της τέχνης και της δημιουργίας.

Στηρίζει τον κλάδο της τέχνης και της δημιουργίας με τους εξής τρόπους:

- κατάρτιση προγραμμάτων για την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών και της ενιαίας αγοράς της ΕΕ
- παροχή χρηματοδοτήσεων
- βοήθεια για την κατάρτιση ερευνητικών σχεδίων
- στήριξη για συνεργασία με εταίρους εντός και εκτός ΕΕ.

Οι ακόλουθες πολιτικές της συνδέονται με τον πολιτισμό:

- εκπαίδευση
- επιστημονική έρευνα
- στήριξη των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών
- κοινωνική πολιτική
- περιφερειακή ανάπτυξη.

Νομοθεσία για τον Πολιτισμό:

- ✓ Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης άρθρο 167 (πολιτισμός)

Πολυγλωσσία

Όσον αφορά την πολιτική της στον τομέα της πολυγλωσσίας έχει 2 πτυχές όπως το να επιδιώκει να προστατεύσει την πλούσια γλωσσική πολυμορφία της Ευρώπης καθώς και να προωθεί την εκμάθηση ξένων γλωσσών.

Ως επίσημες γλώσσες της Ένωσης σήμερα θεωρούνται οι εξής 24: αγγλικά, βουλγαρικά, γαλλικά, γερμανικά, δανικά, ελληνικά, εσθονικά, ιρλανδικά, ισπανικά, ιταλικά, κροατικά, λετονικά, λιθουανικά, μαλτέζικα, ολλανδικά, ουγγρικά, πολωνικά, πορτογαλικά, ρουμανικά, σλοβακικά, σλοβενικά, σουηδικά, τσεχικά και φινλανδικά.

Νομοθεσία για την Πολυγλωσσία:

- ✓ Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση - Άρθρο 3 (αναφορά στη γλωσσική πολυμορφία)
- ✓ Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (Άρθρο 22)

Προϋπολογισμός

Ο ετήσιος προϋπολογισμός της ΕΕ ανέρχεται σε 145 δισ. ευρώ (στοιχεία του 2015) – ένα σημαντικό ποσό σε απόλυτες τιμές, που όμως αντιστοιχεί μόνον στο 1% του ετήσιου πλούτου που παράγουν οι χώρες της.

Ο προϋπολογισμός υπόκειται σε όρια που καθορίζονται από το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο και χρησιμοποιείται σε τομείς στους οποίους η συγκέντρωση πόρων συνεπάγεται οφέλη για την Ευρώπη στο σύνολό της, όπως:

- βελτίωση των συνδέσεων στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας και των επικοινωνιών μεταξύ των χωρών της
- προστασία του περιβάλλοντος σε ευρωπαϊκό επίπεδο

- ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής οικονομίας σε παγκόσμιο επίπεδο
- βοήθεια στους Ευρωπαίους επιστήμονες και ερευνητές ώστε να ενώσουν τις δυνάμεις

Νομοθεσία για τον Προϋπολογισμό:

- ✓ Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης - Άρθρα 310-324 (προϋπολογισμός)

Πρόληψη της απάτης

Μερικές από τις απάτες που διαπράττονται σε βάρος των Ευρωπαίων φορολογουμένων είναι το λαθρεμπόριο τσιγάρων, παραποίηση κερμάτων ευρώ, μη καταβολή εισαγωγικών δασμών για είδη ένδυσης και υπόδησης, επιδοτήσεις προϊόντων που παράγονται σε ανύπαρκτες γεωργικές εκμεταλλεύσεις.

Το βασικό όργανο της ΕΕ για την καταπολέμηση τέτοιων δραστηριοτήτων είναι η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF).

Νομοθεσία σχετικά με την Πρόληψη της Απάτης:

- ✓ Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρο 325 (καταπολέμηση της απάτης), άρθρο 310 (Δημοσιονομικές διατάξεις), άρθρα 82-86 (δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις)

Τελωνεία

Χάρη στην τελωνειακή ένωση της οι δασμοί στα σύνορα των χωρών της αποτελούν παρελθόν και έχουμε ένα ενιαίο σύστημα δασμών επί των εισαγωγών από χώρες εκτός ΕΕ.

Η τελωνειακή ένωση είναι ένας ενιαίος χώρος εμπορικών συναλλαγών, όπου όλα τα εμπορεύματα κυκλοφορούν ελεύθερα, είτε έχουν κατασκευαστεί στην Ένωση είτε έχουν εισαχθεί από το εξωτερικό.

Οι δασμοί για εμπορεύματα που εισάγονται από χώρες εκτός ΕΕ, καταβάλλονται κατά κανόνα όταν τα εμπορεύματα εισάγονται για πρώτη φορά στην ΕΕ. Στη συνέχεια, δεν επιβάλλονται άλλοι δασμοί ούτε έλεγχοι. Παρ' όλα αυτά, η τελωνειακή δραστηριότητα στην ΕΕ παραμένει σημαντική, λαμβανομένου υπόψη του τεράστιου όγκου των εισαγόμενων εμπορευμάτων. Οι τελωνειακές υπηρεσίες της ΕΕ:

- διαχειρίζονται το 16% σχεδόν του συνόλου των παγκόσμιων εισαγωγών – δηλαδή πάνω από 2 δισ. τόνους εμπορευμάτων ετησίως.
- διεκπεραιώνουν πάνω από 270 εκατομμύρια διασαφήσεις ετησίως.

Νομοθεσία για τα Τελωνεία:

- ✓ Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης — άρθρα 28-33 (ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων)

Υγεία

Οι εθνικές κυβερνήσεις είναι αρμόδιες για την οργάνωση και την εξασφάλιση υγειονομικής περίθαλψης. Ο ρόλος της είναι να συμπληρώνει τις εθνικές πολιτικές:

- βοηθώντας τις κυβερνήσεις της να επιτυγχάνουν κοινούς στόχους
- δημιουργώντας οικονομίες κλίμακας, μέσω της συγκέντρωσης των πόρων
- βοηθώντας τα κράτη μέλη της να αντιμετωπίζουν κοινές προκλήσεις, όπως πανδημίες, χρόνιες ασθένειες ή τις επιπτώσεις του μεγαλύτερου προσδόκιμου ζωής στα συστήματα υγειονομικής περίθαλψης.

Νομοθεσία για την Υγεία:

- ✓ Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης - Άρθρο 168 (υγεία)

Φορολογία

Η Ένωση δεν έχει άμεσο ρόλο στην επιβολή των φόρων ή στον καθορισμό των φορολογικών συντελεστών. Το ύψος των φόρων που καταβάλλετε αποφασίζεται από την κυβέρνηση της χώρας σας και όχι από αυτήν.

Ο ρόλος της συνίσταται στην εποπτεία των εθνικών φορολογικών κανόνων, ώστε αυτοί να συνάδουν με ορισμένες πολιτικές της, όπως είναι προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και της απασχόλησης η διασφάλιση της ελεύθερης ροής αγαθών, υπηρεσιών και κεφαλαίου σε όλη την Ένωση (εντός της ενιαίας αγοράς), η εγγύηση ότι οι επιχειρήσεις σε μια χώρα δεν έχουν αθέμιτο πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστών τους σε άλλη χώρα και ότι οι φόροι δεν εισάγουν διακρίσεις σε βάρος καταναλωτών, εργαζομένων ή επιχειρήσεων άλλων χωρών της ΕΕ.

Επιπλέον, οι αποφάσεις της για φορολογικά θέματα απαιτούν ομοφωνία όλων των κρατών μελών. Με τον τρόπο αυτό, διασφαλίζεται ότι λαμβάνονται υπόψη τα συμφέροντα κάθε χώρας της.

Νομοθεσία για την Φορολογία:

- ✓ Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Άρθρα 110 - 113 (φορολογικές διατάξεις)

Ψηφιακή οικονομία και κοινωνία

Η ψηφιακή επανάσταση της Ευρώπης ωθείται κυρίως από την τεχνολογική καινοτομία και την καινοτομία που είναι στραμμένη στην αγορά. Η ΕΕ διαδραματίζει ζωτικό υποστηρικτικό ρόλο

- καθορίζοντας τους ευρωπαϊκούς κανόνες στον τομέα των τηλεπικοινωνιών,
- προασπίζοντας τα δικαιώματα των καταναλωτών,
- καθιερώνοντας τεχνικά πρότυπα,
- στηρίζοντας την έρευνα και την καινοτομία.

Νομοθεσία για την Ψηφιακή οικονομία και Κοινωνία:

- ✓ Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης - άρθρα 179-190 (έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη και διάστημα)

4.2 Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας

Η εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας, την οποία ανέπτυξε με την πάροδο των ετών η Ευρωπαϊκή Ένωση, της δίνει τη δυνατότητα να μιλά και να ενεργεί ως μία οντότητα στις παγκόσμιες υποθέσεις. Η ανάπτυξη κοινής δράσης παρέχει στα 28 κράτη μέλη της πολύ μεγαλύτερη δυνατότητα επιρροής απ' ό,τι θα είχαν εάν το κάθε κράτος μέλος δρούσε μεμονωμένα. Η Συνθήκη της Λισαβόνας, που τέθηκε σε ισχύ το 2009, ενίσχυσε αυτόν τον τομέα πολιτικής, θεσπίζοντας το αξίωμα του Υπατου Εκπροσώπου της για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας, καθώς και την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ) – το διπλωματικό σώμα της.

Η εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας αποσκοπεί:

- στη διατήρηση της ειρήνης και την ενίσχυση της διεθνούς ασφάλειας
- στην προώθηση της διεθνούς συνεργασίας
- στην ανάπτυξη και σταθεροποίηση της δημοκρατίας
- του κράτους δικαίου
- του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών.

Νομοθεσία σχετικά με την εξωτερική πολιτική και την πολιτική Ασφαλείας:

- ✓ Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης - Άρθρα 21-46 (εξωτερική δράση και κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας)
- ✓ Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης - άρθρα 205-222 (κοινή εμπορική πολιτική)

Παράλληλα με τις αυξανόμενες οικονομικές της αρμοδιότητες, η ΕΕ έχει δημιουργήσει τη δική της εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας. Με αυτόν τον τρόπο μπορεί να μιλά με μία φωνή και να ενεργεί ως ενιαία οντότητα στις παγκόσμιες υποθέσεις. Οι περιφερειακές συγκρούσεις που ξέσπασαν τη δεκαετία του 90 στην Ευρώπη και αλλού και η ανάγκη καταπολέμησης της τρομοκρατίας έπεισαν τους ηγέτες της ότι θα ήταν σκόπιμο να δημιουργηθούν επίσημα όργανα, τόσο σε επίπεδο διπλωματίας όσο και σε επίπεδο παρέμβασης.

Η ίδια διαδραματίζει πρωτεύοντα ρόλο σε ποικίλα διεθνή ζητήματα, από την υπερθέρμανση του πλανήτη μέχρι το Μεσανατολικό. Η βάση της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ) της παραμένει η «ήπια» εξουσία, η χρήση της διπλωματίας σε συνδυασμό, όπου χρειάζεται, με την εμπορική πολιτική, τη χορήγηση βοήθειας ή την αποστολή ειρηνευτικών δυνάμεων, ώστε να επιλυθούν οι συγκρούσεις και να επιτευχθεί η διεθνής κατανόηση. Επιπρόσθετα έχει αποστείλει ειρηνευτικές αποστολές σε διάφορες περιοχές του κόσμου που αποτελούν εστίες συγκρούσεων. Ταυτόχρονα η ΕΕ δεν διαθέτει μόνιμο στρατό. Χρησιμοποιεί κάθε φορά ειδικές μονάδες που επανδρώνονται από τα κράτη μέλη και έχουν ως στόχο τη διατήρηση της ειρήνης, τη διαχείριση κρίσεων και την ανάπτυξη

ανθρωπιστικών αποστολών. Για να βελτιώσει την βραχυπρόθεσμη ετοιμότητά της δημιούργησε μάχιμες μονάδες οι οποίες αποτελούνται από 1.500 περίπου άνδρες. Δύο μάχιμες μονάδες είναι σε κατάσταση ετοιμότητας ανά πάσα στιγμή.

Η υπεράσπιση και η ασφάλεια είναι παραδοσιακά θέματα εθνικής κυριαρχίας. Οι πολιτικές της σε αυτόν τον τομέα καθιερώθηκαν ως ο δεύτερος εκ των τριών «πυλώνων» της συνθήκης του Μάαστριχτ. Η κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας συνεστήθη στο πλαίσιο της Συνθήκης του Μάαστριχτ το 1992, τέθηκε σε ισχύ το 1993 και ενισχύθηκε στο πλαίσιο της Συνθήκης του Άμστερνταμ το 1997 που τέθηκε σε ισχύ το 1999 εκτοπίζοντας την ευρωπαϊκή πολιτική συνεργασία. Η κοινή αυτή πολιτική αναγνωρίζει το ΝΑΤΟ ως αρμόδιο για την εδαφική υπεράσπιση της Ευρώπης. Το 1999 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ανέλαβε ευθύνες για την διατήρηση της ειρήνης και αστυνόμευση των συνθηκών. Η επίβλεψη συντονίζεται από την επικεφαλής αντιπρόσωπο για την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας.

Η ευρωπαϊκή πολιτική ασφαλείας και υπεράσπισης είναι ένα στοιχείο που διαμόρφωσε το πολιτικό πλαίσιο αντιμετώπισης των ανθρωπιστικών και διασωστικών αναγκών, αλλά και τους στόχους των ενόπλων δυνάμεων. Περιλαμβάνει τη δημιουργία μιας ευρωπαϊκής στρατιωτικής δύναμης 60.000 μελών ταχείας ανάπτυξης για λόγους διατήρησης της ειρήνης, μιας ευρωπαϊκής αμυντικής αντιπροσωπείας και ενός δορυφορικού κέντρου.

Συγκεκριμένα η κοινή εξωτερική πολιτική έκανε τα πρώτα της βήματα χάρη στην εγκαθίδρυση της ευρωπαϊκής πολιτικής συνεργασίας, η οποία πρόβλεπε διαδικασίες αμοιβαίας πληροφόρησης και τακτικές συνδιασκέψεις για την εναρμόνιση των θέσεων των κρατών μελών στα θέματα της διεθνούς πολιτικής. Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση πήγε ένα βήμα εμπρός σχετικά με την Ενιαία Πράξη. Ενώ με αυτήν την τελευταία τα κράτη μέλη αναλάμβαναν την υποχρέωση να επιδιώξουν να διατυπώσουν και να εφαρμόσουν από κοινού μια ευρωπαϊκή εξωτερική πολιτική, μια κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας. Αυτή παραμένει μια διακυβερνητική δραστηριότητα διάφορη από το θεσμικό πλαίσιο της Κοινότητας και εξαιρείται από την αρμοδιότητα του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου. Τα κράτη μέλη προχωρούν με μετρημένα βήματα σε αυτό το νέο πεδίο που συνεπάγεται στο μέλλον σημαντικές εκχωρήσεις εθνικής κυριαρχίας.

Στα πλαίσια της συστηματικής συνεργασίας τους, που είναι στην πραγματικότητα η συνέχεια της προηγούμενης πολιτικής συνεργασίας, τα κράτη μέλη αλληλοενημερώνονται και συνεννοούνται στα πλαίσια του Συμβουλίου για κάθε ζήτημα ΚΕΠΠΑ που παρουσιάζει γενικό ενδιαφέρον, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται ότι η επιρροή της Ένωσης ασκείται με τον αποτελεσματικότερο τρόπο. Οι διπλωματικές και προξενικές αποστολές των κρατών μελών και οι αντιπροσωπείες της Επιτροπής σε τρίτες χώρες και οι αντιπροσωπείες τους σε διεθνείς οργανισμούς οφείλουν να εντείνουν τη συνεργασία τους ανταλλάσσοντας πληροφορίες, προβαίνοντας σε κοινές αξιολογήσεις και συμβάλλοντας στην εφαρμογή της ΚΕΠΠΑ.

Τα κράτη μέλη οφείλουν να συντονίσουν τη δράση τους στα πλαίσια των διεθνών οργανισμών και τις διεθνείς διασκέψεις. Όλα τα κράτη μέλη ή εκείνα που εκπροσωπούνται σε διεθνείς οργανισμούς ή διασκέψεις οφείλουν να υποστηρίζουν τις κοινές θέσεις και να τηρούν ενήμερα τα κράτη μέλη που δε συμμετέχουν για κάθε ζήτημα κοινού ενδιαφέροντος. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη που είναι μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών οφείλουν να συνεννοούνται μεταξύ τους, να τηρούν πλήρως ενήμερα τα άλλα κράτη μέλη και να υπερασπίζονται τις θέσεις και τα συμφέροντα της Ένωσης.

4.2.1 Οι στόχοι της ΚΕΠΠΑ

1. Διαφύλαξη των κοινών αξιών, των θεμελιωδών συμφερόντων, της ανεξαρτησίας και της ακεραιότητας της Ένωσης σύμφωνα με τις αρχές του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.
2. Ενίσχυση της ασφάλειας της Ένωσης υπό όλες τις μορφές της.
3. Διατήρηση της ειρήνης και ενίσχυση της διεθνούς ασφάλειας, σύμφωνα με τις αρχές του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, καθώς και σύμφωνα με τις αρχές της Τελικής Πράξης του Ελσίνκι και τους στόχους του Χάρτη των Παρισίων, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που αφορούν τα εξωτερικά σύνορα.
4. Προώθηση της διεθνούς συνεργασίας.
5. Ανάπτυξη και ενίσχυση της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου, καθώς και σεβασμός των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών.
6. Τα κράτη μέλη δεσμεύονται από μια ρήτρα πίστης στην ΕΕ. Υποστηρίζουν ενεργά και ανεπιφυλάκτως την ΚΕΠΠΑ, απέχουν από κάθε δράση αντίθετη προς τα συμφέροντα της Ένωσης που είναι ικανή να θίξει την αποτελεσματικότητά της στις διεθνείς σχέσεις και συνεργάζονται για την ενίσχυση και την περαιτέρω ανάπτυξη της αμοιβαίας πολιτικής τους αλληλεγγύης .

4.2.2 Η λήψη αποφάσεων σε θέματα ΚΕΠΠΑ

Υπάρχουν πολλές διαφορές μεταξύ της κοινοτικής μεθόδου και της μεθόδου λήψης των αποφάσεων για την ΚΕΠΠΑ. Ενώ με την κοινοτική μέθοδο μόνο η Επιτροπή έχει το δικαίωμα της πρότασης, εξασφαλίζοντας έτσι το σεβασμό του κοινού συμφέροντος και τη συνοχή της δράσης, στα θέματα αυτά όλα τα κράτη μέλη και η Επιτροπή έχουν το δικαίωμα πρότασης. Υπάρχει έτσι κίνδυνος ανακολουθίας μεταξύ της προτεινόμενης δράσης και των άλλων πολιτικών της ΕΕ και παράβλεψης των συμφερόντων των μειοψηφούντων κρατών μελών, τα οποία δεν μπορούν να την εμποδίσουν.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καθορίζει τις αρχές και τους γενικούς προσανατολισμούς της ΚΕΠΠΑ. Μπορεί, ιδίως, να ορίσει κοινές στρατηγικές σε τομείς τους οποίους τα κράτη μέλη έχουν σημαντικά κοινά συμφέροντα. Δεδομένου ότι ο καθορισμός κοινών στρατηγικών εξαρτάται από την αναγνώριση ύπαρξης κοινών συμφερόντων από την πλειοψηφία των κρατών μελών, οι κοινές στρατηγικές αποτελούν χρήσιμο πλαίσιο για την αντιμετώπιση διεθνών κρίσεων και την αύξηση της αποτελεσματικότητας της Ένωσης, εφόσον επιτρέπουν τη λήψη αποφάσεων με πλειοψηφία. Οι κοινές στρατηγικές καθορίζουν τους στόχους τους, τη διάρκειά τους και τα μέσα που πρέπει να παρέχονται από την Ένωση και τα κράτη μέλη. Βάσει των γενικών προσανατολισμών που ορίζει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο λαμβάνει τις απαραίτητες αποφάσεις για τον καθορισμό και την εφαρμογή της, συνήθως κατ' ομοφωνία. Το Συμβούλιο συνιστά κοινές στρατηγικές στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και τις εφαρμόζει.

Οι κοινές θέσεις που υιοθετούνται από το Συμβούλιο, καθορίζουν τη στάση της Ένωσης επί συγκεκριμένου ζητήματος γεωγραφικής ή θεματικής φύσεως. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι εθνικές τους πολιτικές να συνάδουν προς τις κοινές θέσεις. Είναι απαραίτητο να διασφαλίζεται η συνοχή του συνόλου των ενεργειών της ΕΕ. Κατά συνέπεια κάθε κοινή θέση πρέπει να συμβαδίζει με τις κατευθύνσεις που ακολουθούνται στο πλαίσιο των οικονομικών σχέσεων με μια τρίτη χώρα και με τους στόχους και τις προτεραιότητες της εξωτερικής πολιτικής της Ένωσης.

Οι κοινές δράσεις, τις οποίες υιοθετεί το Συμβούλιο αντιμετωπίζουν ειδικές καταστάσεις όταν κρίνεται ότι απαιτείται επιχειρησιακή δράση εκ μέρους της Ένωσης. Προσδιορίζουν τους στόχους τους, το πεδίο εφαρμογής τους, τα μέσα που πρέπει να διατεθούν στη διάθεση της Ένωσης, τις προϋποθέσεις εφαρμογής τους και, αν χρειάζεται, τη διάρκειά τους. Όταν ένα κράτος μέλος σχεδιάζει να λάβει εθνική θέση ή να αναλάβει εθνική δράση στα πλαίσια της κοινής δράσης, πρέπει να παρέχει πληροφορίες μέσα σε προθεσμίες που να επιτρέπουν, εάν χρειαστεί προηγούμενη διαβούλευση στους κόλπους του Συμβουλίου. Τα κράτη μέλη μπορούν να λάβουν, επειγόντως, τα μέτρα που επιβάλλονται στα πλαίσια των γενικών στόχων της κοινής δράσης, αλλά πρέπει να ενημερώνουν αμέσως το Συμβούλιο.

Η μέθοδος λήψης των αποφάσεων για την ΚΕΠΠΑ διαφέρει πολύ από τη συνήθη νομοθετική διαδικασία που διέπει τις άλλες δραστηριότητες της Ένωσης. Αυτή η πολιτική διέπεται από ειδικούς κανόνες και διαδικασίες. Χαράσσεται και υλοποιείται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Συμβούλιο, τα οποία αποφασίζουν με ομοφωνία, πλην των περιπτώσεων στις οποίες οι Συνθήκες ορίζουν αλλιώς. Η θέσπιση νομοθετικών πράξεων αποκλείεται. Κατά παρέκκλιση από τον κανόνα της ομοφωνίας, το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία, όταν εκδίδει απόφαση που καθορίζει δράση ή θέση της Ένωσης βάσει απόφασης ή συγκεκριμένου αιτήματος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν έχει αρμοδιότητα όσον αφορά τις διατάξεις σχετικά με την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας, ούτε όσον αφορά τις πράξεις που θεσπίζονται βάσει αυτών.

Οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου ως προς τα στρατηγικά συμφέροντα και τους στόχους της Ένωσης αφορούν την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας καθώς και άλλους τομείς που εμπίπτουν στην εξωτερική δράση της Ένωσης. Μπορούν να αφορούν τις σχέσεις της Ένωσης με μια χώρα ή μια περιοχή, ή να έχουν θεματική προσέγγιση. Προσδιορίζουν τη διάρκειά τους και τα μέσα που θα πρέπει να παράσχουν η Ένωση και τα κράτη μέλη. Ο ύπατος εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας και η Επιτροπή, όσον αφορά τους άλλους τομείς εξωτερικής δράσης, μπορούν να υποβάλλουν στο Συμβούλιο κοινές προτάσεις. Τα κράτη μέλη είναι αλληλέγγυα μεταξύ τους. Στους διεθνείς οργανισμούς και στις διεθνείς διασκέψεις στις οποίες δεν συμμετέχουν όλα, τα μέλη που συμμετέχουν οφείλουν να υποστηρίζουν τις θέσεις της Ένωσης. Η εποικοδομητική αποχή επιτρέπει σε ορισμένα κράτη να μη συμμετέχουν σε κοινή δράση, διευκολύνοντας έτσι την υιοθέτηση πρωτοβουλιών, που υποστηρίζονται από τα περισσότερα (τα δύο τρίτα της ειδικής πλειοψηφίας). Οι αποφάσεις ΚΕΠΠΑ λαμβάνονται ομοφώνως από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ή το Συμβούλιο, αλλά ένα μέλος του Συμβουλίου μπορεί να απόσχει από τη ψηφοφορία για να επιτρέψει τη λήψη αποφάσεως. Σε αυτή την περίπτωση, παρόλο που δεν υποχρεούται να εφαρμόσει την απόφαση, αποδέχεται ότι η απόφαση αυτή δεσμεύει την Ένωση και απέχει από οποιαδήποτε δράση, η οποία ενδέχεται να αντιτίθεται ή να εμποδίζει τη δράση της Ένωσης που βασίζεται σε αυτή την απόφαση. Εάν τα απέχοντα μέλη αντιπροσωπεύουν πλέον του ενός τρίτου των ψήφων στο Συμβούλιο, η απόφαση δεν λαμβάνεται. Για αποφάσεις που δεν έχουν στρατιωτικές συνέπειες ή

συνέπειες στην άμυνα, το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία, όταν εκδίδει απόφαση που καθορίζει δράση ή θέση της Ένωσης βάσει απόφασης ή κατόπιν συγκεκριμένου αιτήματος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Αν, όμως, μέλος του Συμβουλίου δηλώσει ότι, για ζωτικούς και δεδηλωμένους λόγους εθνικής πολιτικής, προτίθεται να αντιταχθεί στη λήψη απόφασης με ειδική πλειοψηφία, το Συμβούλιο δύναται, με ειδική πλειοψηφία να ζητήσει την παραπομπή του θέματος στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, για λήψη απόφασης με ομοφωνία .

Η δυνατότητα του βέτο παραμένει, αν και ένα κράτος μέλος πρέπει να δώσει εξηγήσεις για να τη χρησιμοποιήσει. Τέτοιες εξηγήσεις δεν μπορούν να αποτρέψουν το βέτο, αν ένα κράτος μέλος είναι αποφασισμένο να υπερασπίσει τα συμφέροντά του, τα οποία αποκλίνουν από εκείνα της πλειοψηφίας. Συνάγεται ότι η μέθοδος της ΚΕΠΠΑ είναι μια βελτιωμένη μέθοδος διακυβερνητικής συνεργασίας, αλλά όχι τίποτα περισσότερο. Ακόμη και με τις βελτιώσεις που προβλέπει η Συνθήκη της Λισαβόνας, η εξωτερική πολιτική και η πολιτική ασφάλειας δεν μπορεί να γίνει κοινή πολιτική με τα μέσα που τίθενται στη διάθεσή της.

Οι διοικητικές δαπάνες της ΚΕΠΠΑ βαρύνουν τον προϋπολογισμό της Ένωσης. Οι λειτουργικές δαπάνες βαρύνουν επίσης τον προϋπολογισμό της, πλην των δαπανών που οφείλονται σε ενέργειες που έχουν στρατιωτικές συνέπειες ή συνέπειες στην άμυνα και των περιπτώσεων όπου το Συμβούλιο λαμβάνει ομόφωνα διαφορετική απόφαση. Στις περιπτώσεις που οι δαπάνες δεν καταλογίζονται στον προϋπολογισμό της Ένωσης, αυτές βαρύνουν τα κράτη μέλη σύμφωνα με την κλείδα ακαθάριστου εθνικού προϊόντος, εκτός εάν το Συμβούλιο λάβει ομόφωνα διαφορετική απόφαση.

5 Προοπτική για το Μέλλον

«Επί σειρά γενεών η Ευρώπη ήταν πάντοτε το μέλλον. Ξεκίνησε με το όραμα του Altiero Spinelli και του Ernesto Rossi, πολιτικών κρατουμένων τους οποίους ένα φασιστικό καθεστώς είχε φυλακίσει στο νησί Βεντοτένε κατά τη διάρκεια του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου. Το μανιφέστο τους, για μια ελεύθερη και ενωμένη Ευρώπη, περιέγραφε την εικόνα ενός τόπου στον οποίο σύμμαχοι και αντίπαλοι ενώνονταν για να διασφαλίσουν ότι οι «παλιοί παραλογισμοί» της Ευρώπης δεν θα επέστρεφαν ποτέ ξανά. Πριν από εξήντα χρόνια τα ιδρυτικά μέλη της ΕΕ, εμπνευσμένα από το όνειρο αυτό ενός ειρηνικού, κοινού μέλλοντος, ξεκίνησαν ένα μοναδικό και φιλόδοξο ταξίδι ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Συμφώνησαν να επιλύουν τις διαφορές τους γύρω από ένα τραπέζι και όχι πια στο πεδίο της μάχης. Αντικατέστησαν τη χρήση των ενόπλων δυνάμεων με τη δύναμη του νόμου. Άνοιξαν το δρόμο για τη συμμετοχή και άλλων χωρών και, με τον τρόπο αυτό, ένωσαν ξανά την Ευρώπη και μας έκαναν ισχυρότερους. Ως αποτέλεσμα των παραπάνω, το ταραγμένο μας παρελθόν έχει παραχωρήσει τη θέση του σε μια ειρήνη που διαρκεί πλέον επτά δεκαετίες και σε μια διευρυμένη Ένωση 500 εκατομμυρίων πολιτών, που ζουν ελεύθερα σε μια από τις πλέον ευημερούσες οικονομίες του κόσμου.

Η ανθρώπινη αξιοπρέπεια, η ελευθερία και η δημοκρατία κερδήθηκαν δύσκολα και δεν πρέπει να εγκαταλειφθούν ποτέ. Ακόμη και αν οι σημερινοί Ευρωπαίοι δεν αισθάνονται όλοι την ανάγκη προσήλωσης στην ειρήνη κατά τον ίδιο τρόπο με τους γονείς ή τους παππούδες τους, οι βασικές αυτές αξίες εξακολουθούν να μας ενώνουν. Η ΕΕ είναι πλέον ο τόπος όπου οι Ευρωπαίοι μπορούν να απολαμβάνουν μια μοναδική πολυμορφία πολιτισμών, ιδεών και παραδόσεων, σε μια Ένωση που καλύπτει τέσσερα εκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα. Είναι ο τόπος όπου έχουν σφυρηλατήσει δεσμούς ζωής με άλλους Ευρωπαίους, και ο τόπος όπου μπορούν να ταξιδεύουν, να σπουδάζουν και να εργάζονται χωρίς να περιορίζονται από εθνικά σύνορα και χωρίς να αλλάζουν νόμισμα. Είναι ο τόπος όπου η ισότητα δεν είναι απλώς σύνθημα, αλλά αξία για την οποία εξακολουθούμε να μαχόμαστε. Παρ' όλα αυτά, πολλοί Ευρωπαίοι θεωρούν είτε ότι η Ένωση είναι υπερβολικά απόμακρη είτε ότι παρεμβαίνει υπερβολικά στην καθημερινή ζωή τους. Άλλοι αμφισβητούν την προστιθέμενη αξία της και αναρωτιούνται πώς η Ευρώπη βελτιώνει το βιοτικό τους επίπεδο. Και για πάρα πολλούς Ευρωπαίους, η ΕΕ απέτυχε να ανταποκριθεί στις προσδοκίες τους καθώς αγωνιζόταν να αντεπεξέλθει στη χειρότερη χρηματοπιστωτική, οικονομική και κοινωνική κρίση της μεταπολεμικής ιστορίας της.

Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ευρώπη δεν δείχνουν σημάδια υποχώρησης. Η οικονομία μας ανακάμπτει από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, αλλά τα αποτελέσματα της ανάκαμψης δεν έχουν ακόμη διαχυθεί επαρκώς ομοιόμορφα. Περιοχές έχουν αποσταθεροποιηθεί, με αποτέλεσμα τη μεγαλύτερη προσφυγική κρίση μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Τρομοκρατικές επιθέσεις έχουν πλήξει την καρδιά πόλεών μας. Νέες παγκόσμιες δυνάμεις αναδύονται, την ώρα που οι παλιές δυνάμεις έχουν να αντιμετωπίσουν νέες πραγματικότητες. Και τη χρονιά που μας πέρασε, ένα από τα κράτη μέλη μας ψήφισε να αποχωρήσει από την Ένωση. Ωστόσο, η σημερινή κατάσταση δεν είναι ανάγκη να περιορίσει το μέλλον της Ευρώπης. Η Ένωση συχνά οικοδομήθηκε μέσα σε κρίσεις και «στραβοπατήματα». Από την Ευρωπαϊκή Αμυντική Κοινότητα, που κατέρρευσε πριν καν συσταθεί κατά τη δεκαετία του 1950, και τις συναλλαγματικές κρίσεις της

δεκαετίας του 1970, έως τις ματαιωθείσες προσχωρήσεις χωρών και τα απορριπτικά για την Ευρώπη αποτελέσματα δημοψηφισμάτων κατά τις τελευταίες δεκαετίες, η Ευρώπη πάντοτε βρισκόταν σε σταυροδρόμι και πάντοτε κατάφερε να προσαρμοστεί και να εξελιχθεί.

Τα τελευταία 25 χρόνια, οι Συνθήκες του Μάαστριχτ, του Άμστερνταμ και της Νίκαιας μεταρρύθμισαν και μετασχημάτισαν ριζικά μια Ένωση η οποία υπερδιπλασιάστηκε σε μέγεθος. Η Συνθήκη της Λισαβόνας, και η δεκαετής συζήτηση που προηγήθηκε της υπογραφής της, άνοιξε ένα νέο κεφάλαιο ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, το οποίο ακόμη διαθέτει αναξιοποίητο δυναμικό. Ακολουθώντας το παράδειγμα των προηγούμενων γενεών, πρέπει να ανταποκριθούμε στο έργο που έχουμε μπροστά μας με μια απάντηση που δεν θα είναι απλώς νοσταλγική ή βραχυπρόθεσμη. Αντίθετα, η απάντησή μας πρέπει να στηρίζεται σε μια κοινή προοπτική και στην κοινή πεποίθηση ότι η συσπείρωσή μας θα αποφέρει κέρδη για τον καθένα από εμάς. Καθώς οι 27 αρχηγοί κρατών ή κυβερνήσεων της ΕΕ θα συνέρχονται στη Ρώμη για τον εορτασμό της 60ής επετείου του κοινού μας εγχειρήματος, πρέπει να κοιτάζουμε για ακόμη μια φορά προς τα εμπρός. Η παρούσα Λευκή Βίβλος χαρτογραφεί τις κινητήριες δυνάμεις αλλαγής κατά την προσεχή δεκαετία και παρουσιάζει μια σειρά σεναρίων για το πώς θα μπορούσε να εξελιχθεί η Ευρώπη έως το 2025.

Η Ευρώπη αποτελεί την πατρίδα της μεγαλύτερης ενιαίας αγοράς και του δεύτερου περισσότερο χρησιμοποιούμενου νομίσματος στον κόσμο. Είναι η μεγαλύτερη εμπορική δύναμη και ο μεγαλύτερος χορηγός αναπτυξιακής και ανθρωπιστικής βοήθειας. Χάρη, εν μέρει, στο πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020», το μεγαλύτερο πολυεθνικό πρόγραμμα έρευνας παγκοσμίως, η Ευρώπη βρίσκεται στην αιχμή της καινοτομίας. Διαθέτει πραγματική διπλωματική ισχύ και συμβάλλει στην οικοδόμηση ενός ασφαλέστερου και περισσότερο βιώσιμου κόσμου, όπως αποδεικνύουν, για παράδειγμα, η ιστορική συμφωνία με το Ιράν για το πυρηνικό του πρόγραμμα και ο ηγετικός ρόλος που διαδραμάτισε η ΕΕ στη συμφωνία του Παρισιού για το κλίμα και στην έγκριση, από τα Ηνωμένα Έθνη, των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης για το 2030. Την επιρροή μας αυτή επαυξάνουν η στενή συνεργασία μας με το ΝΑΤΟ και ο ενεργός μας ρόλος στο Συμβούλιο της Ευρώπης. Η Ευρώπη ασκεί έλξη σε πολλούς από τους εταίρους της. Μολονότι δεν αναμένεται να υπάρξει άλλη προσχώρηση στην ΕΕ βραχυπρόθεσμα, η ίδια η προοπτική προσχώρησης αποτελεί ισχυρό μέσο για την προώθηση της σταθερότητας και της ασφάλειας στα σύνορά μας. Η ΕΕ συνεργάζεται ενεργά με τις γειτονικές της χώρες, τόσο της Ανατολής όσο και του Νότου. Από την ενισχυμένη εταιρική σχέση μας με την Ουκρανία έως την ευρείας κλίμακας συνεργασία μας με τους εταίρους μας από την Αφρική, ο ρόλος της Ευρώπης ως παγκόσμιας θετικής δύναμης είναι σημαντικότερος από ποτέ.

Η ταχέως αυξανόμενη επιρροή των αναδυόμενων οικονομιών καθιστά επιτακτικότερη την ανάγκη της Ευρώπης να μιλά με μία φωνή και να δρα με το συλλογικό βάρος των επιμέρους μερών της. Η συσσώρευση στρατιωτικών δυνάμεων στα ανατολικά σύνορά , ο πόλεμος και η τρομοκρατία στη Μέση Ανατολή και την Αφρική, και η αυξανόμενη στρατιωτικοποίηση σε ολόκληρο τον κόσμο αποτελούν απτά παραδείγματα ενός διαρκώς οξυνόμενου παγκόσμιου περιβάλλοντος. Η ανάγκη για προβληματισμό σχετικά με το πώς μπορούμε να αποτρέψουμε, να απαντήσουμε και να προστατευθούμε από απειλές, η μορφή των οποίων μπορεί να κυμαίνεται από μεγάλης κλίμακας κυβερνοεπιθέσεις έως πιο παραδοσιακές μορφές επίθεσης, είναι πιο επιτακτική από ποτέ. Το ΝΑΤΟ θα εξακολουθήσει να παρέχει στρατιωτική ασφάλεια για τις περισσότερες από τις χώρες της ΕΕ, πλην όμως η Ευρώπη δεν μπορεί να φανεί αφελής, αλλά πρέπει να μεριμνήσει για την

ασφάλειά της. Η «ήπια δύναμη» δεν είναι πλέον αρκετά δυνατή, όταν η ισχύς μπορεί να υπερκεράσει τους κανόνες. Ενώ ο κόσμος ουδέποτε ήταν μικρότερος ή καλύτερα διασυνδεδεμένος, η επιστροφή του απομονωτισμού έχει εγείρει αμφιβολίες για το μέλλον του διεθνούς εμπορίου και της πολυμέρειας. Η ευημερία της Ευρώπης και η ικανότητά της να υπερασπίζεται τις αξίες μας στην παγκόσμια σκηνή θα εξακολουθήσουν να εξαρτώνται από τον ανοιχτό της χαρακτήρα και τους ισχυρούς της δεσμούς με τους εταίρους της. Ωστόσο, η υπεράσπιση του ελεύθερου και προοδευτικού εμπορίου και η διαμόρφωση της παγκοσμιοποίησης κατά τρόπον ώστε να αποβαίνει προς όφελος όλων θα αποτελούν μια ολοένα σημαντικότερη πρόκληση.

Η παγκόσμια χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση που άρχισε το 2008 στις Ηνωμένες Πολιτείες συντάραξε συθέμελα την Ευρώπη. Χάρη στην αποφασιστική δράση, η οικονομία της ΕΕ έχει πλέον επανέλθει σε πιο σταθερή βάση, ενώ η ανεργία έπεσε στο χαμηλότερο επίπεδο από τότε που ξεκίνησε η «μεγάλη οικονομική ύφεση». Παρόλα αυτά, η ανάκαμψη είναι ακόμη άνισα κατανομημένη στην κοινωνία και στις περιφέρειες. Η αντιμετώπιση της κρίσης, από τη μακροχρόνια ανεργία έως τα υψηλά επίπεδα του δημόσιου και του ιδιωτικού χρέους σε πολλά μέρη της Ευρώπης, εξακολουθεί να αποτελεί επείγουσα προτεραιότητα. Το πρόβλημα είναι ιδιαίτερα οξύ για τη νεότερη γενιά. Για πρώτη φορά μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο υπάρχει πραγματικός κίνδυνος για τους νεαρούς ενήλικους της σημερινής γενιάς να βρεθούν σε χειρότερη θέση απ' ό,τι οι γονείς τους. Η Ευρώπη δεν μπορεί να χάσει την πιο μορφωμένη ηλικιακή ομάδα που είχε ποτέ και να αφήσει την ανισότητα μεταξύ των γενεών να καταδικάσει το μέλλον της. Οι εξελίξεις αυτές πυροδότησαν αμφιβολίες όσον αφορά την κοινωνική οικονομία της αγοράς της ΕΕ και την ικανότητά της να τηρήσει την υπόσχεσή της να μην παραμεληθεί κανείς και να εξασφαλιστεί ότι κάθε γενιά θα είναι σε καλύτερη θέση από την προηγούμενη. Αυτό έγινε ιδιαίτερα αισθητό στη ζώνη του ευρώ, υπογραμμίζοντας την ανάγκη να ολοκληρωθεί η Οικονομική και Νομισματική Ένωση και να ενισχυθεί η σύγκλιση των οικονομικών και των κοινωνικών επιδόσεων. Η προσπάθεια να καταστεί η ευρωπαϊκή οικονομία πιο ανταγωνιστική, χωρίς αποκλεισμούς, πιο εύκαμπτη και πιο ανθεκτική στις μελλοντικές εξελίξεις δεν θα είναι λιγότερο απαιτητική τα προσεχή έτη. Η Ευρώπη γεννά γρήγορα και το προσδόκιμο ζωής έχει φτάσει σε πρωτοφανή επίπεδα. Με διάμεση ηλικία τα 45 έτη, η Ευρώπη θα είναι έως το 2030 η περιοχή με τον γηραιότερο πληθυσμό στον κόσμο. Οι νέες οικογενειακές δομές, ο μεταβαλλόμενος πληθυσμός, η αστικοποίηση και ο πιο πολύμορφος εργασιακός βίος επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο είναι δομημένη η κοινωνική συνοχή. Σε διάστημα μιας γενιάς ο μέσος Ευρωπαίος εργαζόμενος μετέβη από τη μία μόνο εργασία για όλη του τη ζωή σε περισσότερες από δέκα κατά τη διάρκεια της σταδιοδρομίας του. Υπάρχουν περισσότερες εργαζόμενες γυναίκες από ό,τι ποτέ στο παρελθόν, αλλά για να επιτευχθεί πραγματική ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών θα πρέπει να εξαλειφθούν τα εμπόδια που εξακολουθούν να υφίστανται. Σε μια εποχή συρρίκνωσης του πληθυσμού της Ευρώπης που βρίσκεται σε ηλικία εργασίας, χρειάζεται να κινητοποιήσουμε ολόκληρο το δυναμικό των ταλέντων της. Η Ευρώπη διαθέτει ήδη τα πιο προηγμένα παγκοσμίως συστήματα κράτους πρόνοιας, που μπορούν να δώσουν λύσεις στις κοινωνικές προκλήσεις παγκοσμίου επιπέδου. Η επιστημονική της κοινότητα είναι πρωτοπόρος της παγκόσμιας έρευνας για την αντιμετώπιση των προκλήσεων στον τομέα της υγείας, όπως για τη θεραπεία της νόσου του Alzheimer. Ωστόσο, τα συστήματα κοινωνικής προστασίας θα πρέπει να εκσυγχρονιστούν σε ουσιαστικό βαθμό, ώστε να παραμείνουν προσιτά και να συμβαδίζουν με τη νέα δημογραφική και εργασιακή πραγματικότητα. Αυτό είναι διπλά

σημαντικό, καθώς η Ευρώπη προχωρεί σε μια ριζική «ψηφιοποίηση» της κοινωνίας, η οποία ήδη καθιστά δυσδιάκριτα τα όρια μεταξύ των μισθωτών και των αυτοαπασχολούμενων, των αγαθών και των υπηρεσιών ή των καταναλωτών και των παραγωγών. Πολλές από τις σημερινές θέσεις εργασίας δεν υπήρχαν πριν από μια δεκαετία. Πολλές άλλες θα δημιουργηθούν τα επόμενα χρόνια. Είναι πιθανό ότι τα περισσότερα από τα παιδιά που εισέρχονται σήμερα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση θα καταλήξουν να εργάζονται σε νέες μορφές απασχόλησης που δεν υπάρχουν ακόμη. Οι προκλήσεις της αυξημένης χρήσης της τεχνολογίας και της αυτοματοποίησης θα επηρεάσουν όλες τις θέσεις εργασίας και όλους τους κλάδους. Η πλήρης αξιοποίηση των νέων δυνατοτήτων, παράλληλα με τον μετριασμό των τυχόν αρνητικών τους επιπτώσεων, θα απαιτήσει μαζικές επενδύσεις σε δεξιότητες και σημαντική επανεξέταση των εκπαιδευτικών συστημάτων και των συστημάτων διά βίου μάθησης. Θα απαιτήσει επίσης την ανάπτυξη νέων κοινωνικών δικαιωμάτων, που θα συνοδεύουν τον μεταβαλλόμενο κόσμο της εργασίας. Παράλληλα, η Ευρώπη έχει θέσει τον φιλόδοξο στόχο να απαλλάξει την οικονομία της από τις ανθρακούχες εκπομπές και να μειώσει τις επιβλαβείς εκπομπές. Και θα πρέπει να εξακολουθήσουμε να προσαρμοζόμαστε στις αυξανόμενες κλιματικές και περιβαλλοντικές πιέσεις. Η βιομηχανία μας, οι πόλεις μας και τα νοικοκυριά μας θα πρέπει να αλλάξουν τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν και τροφοδοτούνται με ενέργεια. Κατέχουμε ήδη ηγετική θέση στον τομέα των «έξυπνων πόλεων», στην αποδοτική χρήση των φυσικών πόρων και στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι εταιρείες μας κατέχουν το 40% των παγκόσμιων ευρεσιτεχνιών για τεχνολογίες ανανεώσιμης ενέργειας. Μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις μας θα είναι να φέρουμε τις καινοτόμες λύσεις στην αγορά, τόσο στο εσωτερικό της όσο και στο εξωτερικό.

Η Ευρώπη είναι ένας αξιοσημείωτα ελεύθερος και σταθερός τόπος για τους πολίτες της σε έναν κόσμο που εξακολουθεί να είναι γεμάτος από διαφωνίες και διαιρέσεις. Από τις 25 χώρες που θεωρούνται οι πιο ειρηνικές στον κόσμο, οι 15 ανήκουν στην ΕΕ. Ωστόσο, ο ανατριχιαστικός αντίκτυπος των πρόσφατων τρομοκρατικών επιθέσεων έχει κλονίσει τις κοινωνίες μας. Τα ολοένα πιο ασαφή όρια μεταξύ εσωτερικών και εξωτερικών κινδύνων αλλάζουν τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι σκέφτονται την προσωπική ασφάλεια και τα σύνορα. Παραδόξως, αυτό συμβαίνει σε μια εποχή στην οποία οι μετακινήσεις παγκοσμίου επιπέδου τόσο για επαγγελματικούς λόγους όσο και για σκοπούς αναψυχής είναι ευκολότερες και συνηθέστερες απ' ό,τι στο παρελθόν. Οι πιέσεις που προκαλούν μετανάστευση θα πολλαπλασιαστούν και οι μεταναστευτικές ροές θα προέρχονται από διάφορα μέρη του κόσμου, λόγω της αύξησης του πληθυσμού, των εκτεταμένων εντάσεων και της αλλαγής του κλίματος. Η προσφυγική κρίση, λόγω της οποίας ήλθαν το 2015 στην Ευρώπη 1,2 εκατομμύρια άτομα, είναι πρωτόγνωρης κλίμακας από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και μετά. Έχει οδηγήσει σε μια διαμάχη σχετικά με την αλληλεγγύη και την ευθύνη μεταξύ των κρατών μελών και τροφοδότησε έναν ευρύτερο προβληματισμό για το μέλλον της διαχείρισης των συνόρων και της ελεύθερης κυκλοφορίας μέσα στην Ευρώπη.

Για τους 1,7 εκατομμύρια Ευρωπαίους πολίτες που μετακινούνται σε άλλο κράτος μέλος κάθε ημέρα και για τους εκατοντάδες εκατομμύρια ανθρώπους που ταξιδεύουν σε ολόκληρη την Ευρώπη για οικογενειακούς, τουριστικούς ή επαγγελματικούς λόγους κάθε έτος, τα σύνορα ανήκουν στο παρελθόν. Ωστόσο, για πρώτη φορά από τότε που γκρεμίστηκαν τα τείχη, πριν από μία γενιά, οι πρόσφατες κρίσεις οδήγησαν σε προσωρινή επαναφορά των ελέγχων σε ορισμένα σύνορα μέσα στην Ευρώπη.

Οι διάφορες αλλαγές οι οποίες επηρεάζουν τον κόσμο μας και η πραγματική αίσθηση ανασφάλειας που διακατέχει πολλούς είχαν ως αποτέλεσμα την αύξηση της δυσαρέσκειας για τις παραδοσιακές πολιτικές και τους θεσμούς σε όλα τα επίπεδα. Αυτό εκδηλώνεται συχνά με αδιαφορία και δυσπιστία ως προς τη δράση των δημόσιων αρχών. Και, επίσης, δημιουργεί ένα κενό που πολύ εύκολα καλύπτεται από λαϊκιστική και εθνικιστική ρητορική. Η πρακτική των πολιτικών να κατηγορούν τις «Βρυξέλλες» για τα προβλήματα, ενώ λαμβάνουν εύσημα επιτυχίας στις χώρες τους, και να αποποιούνται αποφάσεις που έχουν συμφωνηθεί από κοινού, καθώς και η συνήθεια να καταγγέλλουν τους άλλους, έχουν ήδη αποδειχθεί επιζήμιες. Οι Ευρωπαίοι δεν έχουν ανοσία στις σκληρές αυτές εικόνες διχόνοιας. Εξακολουθεί να υπάρχει ισχυρό ρεύμα υποστήριξης για το ευρωπαϊκό εγχείρημα, αλλά δεν είναι πλέον άνευ όρων. Περισσότεροι από τα δύο τρίτα των Ευρωπαίων θεωρούν την ΕΕ μια άσση σταθερότητας σε έναν ταραγμένο κόσμο. Περισσότεροι από το 80% υποστηρίζουν τις τέσσερις θεμελιώδεις ελευθερίες της ΕΕ. Το 70% των πολιτών της ζώνης του ευρώ υποστηρίζουν το κοινό νόμισμα. Ωστόσο, η εμπιστοσύνη των πολιτών στην ΕΕ, όπως και στις εθνικές αρχές, έχει μειωθεί. Σήμερα εμπιστεύεται την ΕΕ περίπου το ένα τρίτο των πολιτών, ενώ πριν από δέκα έτη την εμπιστεύονταν περίπου οι μισοί Ευρωπαίοι. Η γεφύρωση του χάσματος μεταξύ υποσχέσεων και τήρησής τους είναι μια διαρκής πρόκληση. Αυτό οφείλεται εν μέρει στο γεγονός ότι η ΕΕ είναι ένα οικοδόμημα που δεν είναι εύκολο να κατανοηθεί, καθώς συνδυάζει τόσο το ευρωπαϊκό επίπεδο όσο και το επίπεδο των κρατών μελών. Το ποιος κάνει τι δεν εξηγείται επαρκώς και ο θετικός ρόλος της ΕΕ στον καθημερινό βίο δεν είναι ορατός, αν δεν εξηγηθεί σε τοπικό επίπεδο. Οι πολίτες δεν έχουν πάντοτε επίγνωση του γεγονότος ότι το διπλανό τους αγρόκτημα, το δίκτυο των συγκοινωνιών τους ή τα πανεπιστήμιά τους χρηματοδοτούνται εν μέρει από την ΕΕ. Υπάρχει επίσης μια αναντιστοιχία μεταξύ των προσδοκιών και της ικανότητας της ΕΕ να ανταπεξέλθει σε αυτές. Παράδειγμα αποτελεί η ανεργία των νέων: παρά τις πολλές Συνόδους Κορυφής και τα χρήσιμα μέτρα στήριξης που λαμβάνει η ΕΕ, τα «εργαλεία» και οι αρμοδιότητες παραμένουν στα χέρια των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών. Οι πόροι που είναι διαθέσιμοι σε ευρωπαϊκό επίπεδο στον κοινωνικό τομέα αντιπροσωπεύουν μόνο το 0.3% των ποσών που δαπανούν συνολικά τα κράτη μέλη στον τομέα αυτό. Η αποκατάσταση της εμπιστοσύνης, η επίτευξη συναίνεσης και η δημιουργία μιας αίσθησης του ανήκειν κατακτώνται δυσκολότερα σε μια εποχή στην οποία οι πληροφορίες δεν ήταν ποτέ τόσο πολλές και τόσο προσιτές, αλλά και τόσο δύσκολο να κατανοηθούν. Ο κύκλος ροής των ειδήσεων, με τον συνεχή και αδιάλειπτο χαρακτήρα του (24 ώρες την ημέρα και 7 ημέρες την εβδομάδα), είναι ταχύτερος απ' ό,τι ήταν ποτέ στο παρελθόν και είναι δυσκολότερο να τον παρακολουθήσει κανείς και να ανταποκριθεί σ' αυτόν. Κάθε μέρα στέλνονται περισσότερα tweets απ' όσα στέλνονταν σε ένα ολόκληρο έτος πριν από μια δεκαετία. Και, έως το 2018, περίπου το ένα τρίτο του παγκόσμιου πληθυσμού θα χρησιμοποιεί τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Οι τάσεις αυτές θα επιταχυνθούν και θα εξακολουθήσουν να αλλάζουν τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί η δημοκρατία. Αυτό δημιουργεί νέες ευκαιρίες για να διευκολυνθεί η δημόσια συζήτηση με τη συμμετοχή των Ευρωπαίων. Ωστόσο, η Ευρώπη και τα κράτη μέλη της πρέπει να κινηθούν ταχύτερα στην αλληλεπίδρασή τους με τους πολίτες, ώστε να επιδείξουν μεγαλύτερη υπευθυνότητα και να επιτύχουν ταχύτερα και καλύτερα αποτελέσματα προς την κατεύθυνση των όσων έχουν συμφωνηθεί από κοινού.»

Jean-Claude Juncker, 25-Μαρτίου-2017, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Πέντε σενάρια για την Ευρώπη έως το 2025

Στις 25 Μαρτίου του 2017 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ο πρόεδρος της Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ παρουσίασε στην Ρώμη κατα την επέτειο για την Συνθήκη τη Λευκή Βίβλο που παρουσιάζει τα 5 πιθανά σενάρια για το μέλλον της ΕΕ ανάλογα με τις επιλογές που θα κάνει μέχρι το 2025. Το σημείο εκκίνησης για κάθε σενάριο είναι ότι τα 27 κράτη μέλη προχωρούν μαζί μπροστά ως Ένωση και σκοπό έχουν να προκαλέσουν ένα βαθύτερο συλλογισμό. Επιπλέον προσπαθούν να καλύψουν ένα ευρύ φάσμα από την υφιστάμενη κατάσταση, έως την αλλαγή του πεδίου και των προτεραιοτήτων, έως ένα μερικό ή συλλογικό άλμα προόδου. Υπάρχουν πολλές επικαλύψεις μεταξύ των σεναρίων και γι' αυτό ούτε αλληλοαποκλείονται ούτε είναι τα μόνα που μπορεί να υπάρξουν. Αναμφισβήτητα, το τελικό αποτέλεσμα θα είναι διαφορετικό από τον τρόπο που παρουσιάζονται τα σενάρια. Η ΕΕ των 27 θα αποφασίσει από κοινού ποιος συνδυασμός χαρακτηριστικών των πέντε σεναρίων πιστεύει ότι είναι ο καλύτερος για να βοηθήσει να προχωρήσει το έργο προς το συμφέρον των πολιτών.

5.1 Σενάριο 1: Συνεχίζουμε κανονικά

Η ευρωπαϊκή ένωση επικεντρώνει την προσοχή της στην επιτυχή ολοκλήρωση του προγράμματος θετικών μεταρρυθμίσεων.

Γιατί και πώς;

Σε ένα σενάριο στο οποίο η ΕΕ των 27 παραμένει προσκολλημένη στην πορεία της, η προσοχή της επικεντρώνεται στην υλοποίηση και την αναβάθμιση του τρέχοντος προγράμματος μεταρρυθμίσεων. Αυτό γίνεται στο πνεύμα των κατευθύνσεων της Επιτροπής του 2014 για ένα Νέο Ξεκίνημα για την Ευρώπη και της Δήλωσης της Μπρατισλάβας, την οποία προσυπέγραψαν και τα 27 κράτη μέλη το 2016. Οι προτεραιότητες επικαιροποιούνται τακτικά, τα προβλήματα αντιμετωπίζονται καθώς εμφανίζονται και ανάλογα θεσπίζεται νέα νομοθεσία. Κατά συνέπεια, τα 27 κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα της ΕΕ ακολουθούν ένα κοινό πρόγραμμα δράσης. Η ταχύτητα της λήψης των αποφάσεων εξαρτάται από την υπέρβαση των διαφορών απόψεων με στόχο την κατάληξη σε συλλογικές μακροπρόθεσμες προτεραιότητες. Η νομοθεσία της ΕΕ ελέγχεται τακτικά όσον αφορά την καταλληλότητά της για τον σκοπό για τον οποίο θεσπίζεται. Οι παρωχημένες νομοθετικές πράξεις αποσύρονται.

Αυτό σημαίνει ότι έως το 2025:

Η ΕΕ των 27 εξακολουθεί να εστιάζει τις προσπάθειές της στην απασχόληση, την ανάπτυξη και τις επενδύσεις, ενισχύοντας την ενιαία αγορά και εντατικοποιώντας τις επενδύσεις στις υποδομές για την ψηφιακή τεχνολογία, τις μεταφορές και την ενέργεια. Σημειώνεται σταδιακή πρόοδος στη βελτίωση της λειτουργίας του ενιαίου νομίσματος με σκοπό την ώθηση της ανάπτυξης και την πρόληψη των κραδασμών είτε αυτοί προέρχονται από το εσωτερικό είτε από το εξωτερικό. Λαμβάνονται περαιτέρω μέτρα για την ενίσχυση της χρηματοοικονομικής εποπτείας, ώστε να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών και η ανάπτυξη των κεφαλαιαγορών για τη χρηματοδότηση της πραγματικής οικονομίας. Η μεταρρύθμιση της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων από την Επιτροπή εξασφαλίζει ότι το 90% του συνόλου των μέτρων κρατικών ενισχύσεων υπάγεται στην αρμοδιότητα εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών. Ο αγώνας κατά της τρομοκρατίας εντείνεται και υποστηρίζεται από την προθυμία των εθνικών αρχών να ανταλλάσσουν πληροφορίες. Η συνεργασία στον τομέα της άμυνας γίνεται ουσιαστικότερη όσον αφορά την έρευνα, τη βιομηχανία και τις κοινές δημόσιες συμβάσεις. Τα κράτη μέλη αποφασίζουν να ενώσουν κάποιες από τις στρατιωτικές τους δυνατότητες και να ενισχύσουν την οικονομική αλληλεγγύη για τις αποστολές της ΕΕ στο εξωτερικό. Στην εξωτερική πολιτική, επιτυγχάνεται πρόοδος χάρη στην ομοφωνία. Η ΕΕ των 27 επιδιώκει ενεργά εμπορικές συμφωνίες με εταίρους από όλο τον κόσμο, όπως κάνει και σήμερα. Η διαχείριση των εξωτερικών συνόρων είναι πρωταρχική ευθύνη κάθε χώρας, αλλά η συνεργασία ενισχύεται χάρη στην επιχειρησιακή υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής. Η διαρκής βελτίωση στον τομέα της διαχείρισης των συνόρων είναι απαραίτητη για την αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων. Χωρίς τη διαρκή αυτή βελτίωση, ορισμένες χώρες είναι πιθανόν να θελήσουν να διατηρήσουν στοχευμένους εσωτερικούς ελέγχους. Η ΕΕ των 27 κατορθώνει να διαμορφώσει θετικά το παγκόσμιο θεματολόγιο σε διάφορους τομείς, όπως είναι το κλίμα, η οικονομική σταθερότητα και η βιώσιμη ανάπτυξη.

Υπέρ και κατά:

Το θετικό πρόγραμμα δράσης εξακολουθεί να αποδίδει συγκεκριμένα αποτελέσματα, τα οποία βασίζονται σε μια κοινή αίσθηση του σκοπού. Τα δικαιώματα που παρέχει στους πολίτες το δίκαιο της ΕΕ υποστηρίζονται. Η ενότητα της ΕΕ των 27 διατηρείται, αλλά μπορεί και πάλι να δοκιμάζεται στην περίπτωση μειζόνων διαφωνιών. Μόνο με τη συλλογική αποφασιστικότητα για επίτευξη προόδου σε όλα τα ζητήματα που έχουν σημασία για εμάς μπορεί να μειωθεί το χάσμα που υπάρχει μεταξύ των θεωρητικών υποσχέσεων και των προσδοκιών των πολιτών.

Επισκόπηση πολιτικής

- ❖ Η ενιαία αγορά ενισχύεται, μεταξύ άλλων στον ενεργειακό και το ψηφιακό τομέα· η ΕΕ-27 επιδιώκει προοδευτικές εμπορικές συμφωνίες
- ❖ Σταδιακή πρόοδος ως προς τη βελτίωση της λειτουργίας της ζώνης του ευρώ

- ❖ Η συνεργασία για τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων εντείνεται σταδιακά· πρόδος προς την κατεύθυνση ενός κοινού συστήματος ασύλου· βελτίωση του συντονισμού σε θέματα ασφάλειας
- ❖ Επιτυγχάνεται πρόδος στην προσπάθεια της ΕΕ να μιλάει με μία φωνή στις εξωτερικές υποθέσεις· στενότερη συνεργασία στον τομέα της άμυνας
- ❖ Εν μέρει εκσυγχρονισμένος, ώστε να ανταποκρίνεται στο πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων που έχουν συμφωνηθεί σε επίπεδο ΕΕ
- ❖ Η θετική ατζέντα για την ανάληψη δράσης αποφέρει απτά αποτελέσματα· η λήψη αποφάσεων παραμένει δυσνόητη·
- ❖ Η ικανότητα υλοποίησης των δεσμεύσεων δεν ανταποκρίνεται πάντα στις προσδοκίες

Ενδεικτικά παραδείγματα

- Τα νοικοκυριά και οι επιχειρήσεις έχουν κίνητρα για να περιορίσουν την κατανάλωση ενέργειας και να παράγουν τη δική τους καθαρή ενέργεια. Μπορούν εύκολα να αλλάξουν παρόχους. Κατά μέσο όρο, οι λογαριασμοί είναι χαμηλότεροι, αλλά το ήμισυ του συνολικού ποσού εξακολουθεί να καταβάλλεται σε παρόχους εκτός ΕΕ.
- Οι Ευρωπαίοι μπορούν να χρησιμοποιούν συνδεδεμένα αυτοκίνητα, αλλά ενδέχεται να εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν προβλήματα όταν περνούν τα σύνορα.
- Τόσο οι πόλεις όσο και οι αγροτικές περιοχές της Ευρώπης έχουν πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας και υψηλής ταχύτητας ευρυζωνικά δίκτυα. Το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι σε ανοδική πορεία, αλλά η αγορά προϊόντων από άλλα κράτη μέλη εξακολουθεί να είναι δυσανάλογα ακριβή.
- Οι Ευρωπαίοι μπορούν σε μεγάλο βαθμό να ταξιδεύουν πέραν των συνόρων των χωρών τους χωρίς να υφίστανται ελέγχους. Λόγω των ενισχυμένων ελέγχων ασφαλείας οι ταξιδιώτες πρέπει να φτάνουν στα αεροδρόμια ή τους σιδηροδρομικούς σταθμούς πολύ πριν από την ώρα αναχώρησης.
- Η ΕΕ συνάπτει στοχευμένες και προοδευτικές εμπορικές συμφωνίες με ομοϊδεάτες εταίρους, όπως η Ιαπωνία, η Αυστραλία, η Νέα Ζηλανδία, η Λατινική Αμερική και άλλοι. Η διαδικασία κύρωσης είναι χρονοβόρα και συχνά καθυστερεί ακόμη περισσότερο λόγω των συζητήσεων και των διαφωνιών σε κάποια εθνικά και περιφερειακά Κοινοβούλια.

5.2 Σενάριο 2: Τίποτα περισσότερο από την ενιαία αγορά

Η ευρωπαϊκή ένωση επικεντρώνεται σταδιακά εκ νέου στην ενιαία αγορά.

Γιατί και πώς:

Η ΕΕ των 27, σε ένα σενάριο σύμφωνα με το οποίο δεν μπορεί να καταλήξει σε συμφωνία για την ενίσχυση της δράσης σε πολλούς τομείς πολιτικής, επικεντρώνεται όλοι και περισσότερο στην εμβάθυνση ορισμένων βασικών πτυχών της ενιαίας αγοράς. Δεν υπάρχει κοινή θέληση για περισσότερη συνεργασία σε τομείς όπως η μετανάστευση, η ασφάλεια ή η άμυνα. Ως εκ τούτου, η ΕΕ δεν εντείνει τις εργασίες της στους περισσότερους τομείς πολιτικής. Η συνεργασία σε νέα ζητήματα κοινού ενδιαφέροντος αποτελεί αντικείμενο διμερούς διαχείρισης. Επίσης, η ΕΕ περιορίζει σε σημαντικό βαθμό τον κανονιστικό φόρτο καταργώντας δύο υφιστάμενες νομοθετικές πράξεις για κάθε νέα προτεινόμενη πρωτοβουλία.

Αυτό σημαίνει ότι έως το 2025:

Η λειτουργία της ενιαίας αγοράς καθίσταται ο βασικός λόγος ύπαρξης της ΕΕ. Η περαιτέρω πρόοδος εξαρτάται από την ικανότητα επίτευξης συμφωνίας για τις σχετικές πολιτικές και πρότυπα. Αυτό αποδεικνύεται ευκολότερο όσον αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων και αγαθών, που εξακολουθεί να πραγματοποιείται ατελώς, παρά σε άλλους τομείς. Δεδομένης της μεγάλης έμφασης που δίνεται στη μείωση των κανονιστικών ρυθμίσεων στο επίπεδο της ΕΕ, παραμένουν ή εντείνονται οι διαφορές σε τομείς όπως τα καταναλωτικά, τα κοινωνικά και τα περιβαλλοντικά πρότυπα, καθώς και στη φορολογία και τη χρήση δημόσιων επιδοτήσεων. Αυτό δημιουργεί έναν κίνδυνο «ανταγωνισμού προς τα κάτω». Είναι επίσης δύσκολο να επιτευχθεί συμφωνία για νέους κοινούς κανόνες όσον αφορά την κινητικότητα των εργαζομένων ή για την πρόσβαση σε νομοθετικώς κατοχυρωμένα επαγγέλματα. Κατά συνέπεια, δεν εξασφαλίζεται πλήρως η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων και των υπηρεσιών. Το ευρώ διευκολύνει τις εμπορικές συναλλαγές, αλλά οι αυξανόμενες αποκλίσεις και η περιορισμένη συνεργασία αποτελούν σημαντικές πηγές ευπάθειας. Αυτό θέτει σε κίνδυνο την ακεραιότητα του ενιαίου νομίσματος και την ικανότητά του να αντιμετωπίζει νέες οικονομικές κρίσεις. Διενεργούνται περισσότεροι συστηματικοί έλεγχοι των προσώπων στα εθνικά σύνορα λόγω της ανεπαρκούς συνεργασίας σε θέματα ασφάλειας και μετανάστευσης. Εσωτερικές διαφωνίες ως προς τον τρόπο προσέγγισης των διεθνών εμπορικών συναλλαγών μειώνουν σημαντικά τη δυνατότητα της ΕΕ να συνάπτει συμφωνίες με τους εταίρους της. Η μετανάστευση και ορισμένα θέματα εξωτερικής πολιτικής αποτελούν ολοένα και περισσότερο αντικείμενο διμερούς συνεργασίας. Η ανθρωπιστική και αναπτυξιακή βοήθεια αποφασίζεται σε εθνικό επίπεδο. Η ΕΕ ως ενιαία οντότητα δεν εκπροσωπείται πλέον σε μια σειρά από διεθνή φόρα, καθώς δεν καταφέρνει να

καταλήξει σε κοινή θέση σχετικά με ζητήματα που αφορούν τους παγκόσμιους εταίρους, όπως η κλιματική αλλαγή, η καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, η τιθάσευση της παγκοσμιοποίησης και η προώθηση των διεθνών εμπορικών συναλλαγών.

Υπέρ και κατά:

Ο επαναπροσδιορισμός των προτεραιοτήτων της ΕΕ έχει ως συνέπεια οι διαφορές απόψεων μεταξύ των κρατών μελών σε νέα αναδυόμενα ζητήματα να πρέπει συχνά να επιλύονται κατά περίπτωση σε διμερή βάση. Τα δικαιώματα που παρέχει στους πολίτες το δίκαιο της ΕΕ μπορεί σταδιακά να περιοριστούν. Είναι ενδεχομένως ευκολότερη η κατανόηση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων, αλλά η ικανότητα συλλογικής δράσης είναι περιορισμένη. Αυτό ενδέχεται να διευρύνει το χάσμα μεταξύ των προσδοκιών και της ανταπόκρισης σ' αυτές σε όλα τα επίπεδα.

Επισκόπηση πολιτικής

Ενισχύεται η ενιαία αγορά αγαθών και κεφαλαίων· τα πρότυπα εξακολουθούν να διαφέρουν· δεν διασφαλίζεται πλήρως η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων και των υπηρεσιών. Η συνεργασία στη ζώνη του ευρώ είναι περιορισμένη, δεν υπάρχει ενιαία πολιτική για τη μετανάστευση ή το άσυλο, ο περαιτέρω συντονισμός για την ασφάλεια επιτυγχάνεται σε διμερές επίπεδο· και οι έλεγχοι στα εσωτερικά σύνορα γίνονται συστηματικότεροι. Ορισμένα θέματα εξωτερικής πολιτικής αντιμετωπίζονται ολοένα και περισσότερο σε διμερές επίπεδο. Η διαδικασία λήψης αποφάσεων μπορεί να είναι πιο κατανοητή, αλλά η ικανότητα συλλογικής δράσης περιορίζεται· τα ζητήματα κοινού ενδιαφέροντος χρειάζεται συχνά να επιλυθούν σε διμερές επίπεδο

Ενδεικτικά παραδείγματα

- Η ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα διαφέρει σημαντικά μεταξύ των χωρών της Ευρώπης, καθώς ορισμένες χώρες επιλέγουν να καταργήσουν πρότυπα και κανονισμούς που διέπουν τις επιβλαβείς εκπομπές. Η ποιότητα των υδάτων μπορεί να παρουσιάζει διαφορές κατά μήκος των ποταμών που διασχίζουν διάφορες χώρες όπως ο Δούναβης ή ο Ρήνος.
- Οι Ευρωπαίοι διστάζουν να χρησιμοποιήσουν συνδεδεμένα αυτοκίνητα λόγω της έλλειψης κανόνων και τεχνικών προτύπων που ισχύουν ομοιόμορφα σε όλη την ΕΕ.
- Η διέλευση των εσωτερικών συνόρων για επαγγελματικούς λόγους ή για τουρισμό δυσχεραίνεται εξαιτίας των συστηματικών ελέγχων. Η εξεύρεση

εργασίας στο εξωτερικό είναι δυσκολότερη και η μεταφορά των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων σε άλλο κράτος μέλος δεν είναι εξασφαλισμένη. Αυτοί που ασθενούν στο εξωτερικό βρίσκονται αντιμέτωποι με υψηλές ιατροφαρμακευτικές δαπάνες.

- Η ΕΕ των 27 δεν καταφέρνει να συνάψει νέες εμπορικές συμφωνίες, καθώς τα κράτη μέλη δεν μπορούν να καταλήξουν σε συμφωνία σχετικά με τις κοινές προτεραιότητες ή ορισμένα αρνούνται να τις κυρώσουν.
- Οι πολίτες μιας χώρας που υφίσταται παραβιάσεις του εναέριου χώρου ή διαδικτυακές επιθέσεις στον κυβερνοχώρο από ξένη δύναμη δυσκολεύονται να κατανοήσουν για ποιον λόγο η ΕΕ ή ακόμα και γειτονικές χώρες δεν καταλήγουν σε συμφωνία για την επιβολή κυρώσεων.
- Η επανακρατικοποίηση της αναπτυξιακής βοήθειας καθιστά δυσχερέστερη την ανάπτυξη ολοκληρωμένων εταιρικών σχέσεων με τις αφρικανικές χώρες, περιορίζοντας τις οικονομικές ευκαιρίες σε μια αναπτυσσόμενη αγορά και αποτυγχάνοντας να αντιμετωπίσει τις γενεσιουργούς αιτίες της μετανάστευσης.

5.3 Σενάριο 3: Αυτοί που θέλουν περισσότερα κάνουν περισσότερα

Η ευρωπαϊκή ένωση επιτρέπει στα κράτη μέλη που το επιθυμούν να αναπτύξουν μεγαλύτερη δράση σε συγκεκριμένους τομείς

Γιατί και πώς;

Σε ένα σενάριο σύμφωνα με το οποίο η ΕΕ προχωρά όπως σήμερα, αλλά ορισμένα κράτη μέλη επιθυμούν να κάνουν περισσότερα με κοινή δράση, διαμορφώνονται μία ή περισσότερες «συμμαχίες πρόθυμων κρατών» που συνεργάζονται σε συγκεκριμένους τομείς πολιτικής. Οι τομείς αυτοί μπορούν να καλύπτουν πολιτικές όπως η άμυνα, η εσωτερική ασφάλεια, η φορολογία ή οι κοινωνικές υποθέσεις. Κατά συνέπεια, νέες ομάδες κρατών μελών καταλήγουν σε συμφωνίες σχετικά με συγκεκριμένες νομικές και δημοσιονομικές ρυθμίσεις για την εμβάθυνση της συνεργασίας τους στους τομείς που επιλέγουν. Όπως συνέβη στην περίπτωση του Σένγκεν ή του ευρώ, αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την αξιοποίηση του κοινού πλαισίου της ΕΕ και απαιτεί τον προσδιορισμό νέων δικαιωμάτων και αρμοδιοτήτων. Το καθεστώς των άλλων κρατών μελών παραμένει ως έχει, και τα κράτη αυτά διατηρούν τη δυνατότητα να προσχωρήσουν σταδιακά στις τάξεις των πιο «δραστήριων».

Αυτό σημαίνει ότι έως το 2025:

Μια ομάδα κρατών μελών αποφασίζει να αναπτύξει στενότερη συνεργασία σε θέματα άμυνας χρησιμοποιώντας τις υπάρχουσες νομικές δυνατότητες. Αυτό περιλαμβάνει μια ισχυρή κοινή ερευνητική και βιομηχανική βάση, κοινές δημόσιες συμβάσεις, πιο ολοκληρωμένες ικανότητες και ενισχυμένη στρατιωτική ετοιμότητα για κοινές αποστολές στο εξωτερικό. Αρκετές χώρες προχωρούν περισσότερο σε θέματα ασφάλειας και δικαιοσύνης. Αποφασίζουν να ενισχύσουν τη συνεργασία των αστυνομικών δυνάμεων και των υπηρεσιών πληροφοριών. Ανταλλάσσουν κάθε πληροφορία για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και των σχετικών με την τρομοκρατία δραστηριοτήτων. Χάρη σε μια κοινή εισαγγελία, ερευνούν από κοινού τις απάτες, τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την παράνομη διακίνηση ναρκωτικών και όπλων. Αποφασίζουν να προχωρήσουν περαιτέρω με τη δημιουργία ενός κοινού χώρου δικαιοσύνης στον τομέα των αστικών υποθέσεων. Μια ομάδα χωρών, όπως οι χώρες της ζώνης του ευρώ και πιθανώς και μερικές άλλες, επιλέγουν να αναπτύξουν στενότερη συνεργασία κυρίως σε φορολογικά και κοινωνικά ζητήματα. Η μεγαλύτερη εναρμόνιση των φορολογικών κανόνων και συντελεστών μειώνει το κόστος της συμμόρφωσης και περιορίζει τη φοροδιαφυγή. Ο καθορισμός κοινωνικών προτύπων βάσει σχετικών συμφωνιών παρέχει ασφάλεια στις επιχειρήσεις και συμβάλλει στη βελτίωση των εργασιακών συνθηκών. Η συνεργασία στον τομέα της βιομηχανίας ενισχύεται από μια σειρά πρωτοποριακών τεχνολογιών, προϊόντων και υπηρεσιών, ενώ οι κανόνες για τη χρήση τους καθορίζονται συλλογικά. Συντελείται περαιτέρω πρόοδος στο επίπεδο των 27 κρατών μελών για την ενίσχυση της ενιαίας αγοράς και την ενδυνάμωση των τεσσάρων ελευθεριών. Η διαχείριση των σχέσεων με τις τρίτες χώρες, συμπεριλαμβανομένων των εμπορικών συναλλαγών, εξακολουθεί να γίνεται σε επίπεδο ΕΕ για λογαριασμό όλων των κρατών μελών.

Υπέρ και κατά:

Η ενότητα της ΕΕ διατηρείται, ενώ, παράλληλα, καθίσταται δυνατή η περαιτέρω συνεργασία για όσους το επιθυμούν. Τα δικαιώματα που παρέχει στους πολίτες το δίκαιο της ΕΕ αρχίζουν να ποικίλλουν, ανάλογα με το αν οι πολίτες ζουν ή όχι σε χώρα που έχει επιλέξει να κάνει περισσότερα. Εγείρονται ερωτηματικά σχετικά με τη διαφάνεια και την υποχρέωση λογοδοσίας των διαφόρων επιπέδων λήψης αποφάσεων. Το χάσμα μεταξύ προσδοκιών και πεπραγμένων μειώνεται στις χώρες που επιθυμούν και επιλέγουν να προχωρήσουν περαιτέρω.

Επισκόπηση πολιτικής

Όπως και στο σενάριο «Συνεχίζουμε κανονικά»:

- ❖ Η ενιαία αγορά ενισχύεται και η ΕΕ επιδιώκει προοδευτικές εμπορικές συμφωνίες.
- ❖ Εξαιρείτε μια ομάδα χωρών οι οποίες εντείνουν τη συνεργασία σε τομείς όπως η φορολογία και τα κοινωνικά πρότυπα

- ❖ Εξαιρούνται επίσης οι χώρες οι οποίες εντείνουν τη συνεργασία σε θέματα ασφάλειας και δικαιοσύνης
- ❖ Με εξαίρεση μια ομάδα χωρών οι οποίες εντείνουν τη συνεργασία στον τομέα της άμυνας, με έμφαση στον στρατιωτικό συντονισμό και τον κοινό εξοπλισμό
- ❖ Διατίθενται συμπληρωματικοί προϋπολογισμοί από ορισμένα κράτη μέλη για τους τομείς στους οποίους αποφασίζουν να κάνουν περισσότερα
- ❖ Η θετική ατζέντα για την ανάληψη δράσης στο επίπεδο των 27 αποφέρει απτά αποτελέσματα· ορισμένες ομάδες επιτυγχάνουν περισσότερα από κοινού σε ορισμένους τομείς· η διαδικασία λήψης αποφάσεων γίνεται πιο σύνθετη.

Ενδεικτικά παραδείγματα

- Μια ομάδα χωρών συγκροτεί ένα σώμα αστυνομικών και εισαγγελέων για τη διερεύνηση διασυνοριακών εγκληματικών δραστηριοτήτων. Εξασφαλίζεται η άμεση ανταλλαγή πληροφοριών ασφάλειας χάρη στην πλήρη διασύνδεση των βάσεων δεδομένων. Τα πειστήρια και τα αποδεικτικά στοιχεία ποινικών υποθέσεων που συλλέγονται σε μια χώρα αναγνωρίζονται αυτόματα στις άλλες.
- Τα συνδεδεμένα αυτοκίνητα χρησιμοποιούνται ευρέως στα 12 κράτη μέλη που έχουν συμφωνήσει να εναρμονίσουν τους κανόνες και τα πρότυπά τους. Τα ίδια κράτη μέλη αναπτύσσουν ένα σύνολο κανόνων για την αποσαφήνιση θεμάτων κυριότητας και ευθύνης που συνδέονται με το διαδίκτυο των πραγμάτων.
- Μια ομάδα χωρών συνεργάζονται και καταλήγουν σε συμφωνία σχετικά με έναν κοινό «κώδικα δικαίου των επιχειρήσεων», ο οποίος ενοποιεί το εταιρικό και το εμπορικό δίκαιο καθώς και συναφείς τομείς του δικαίου, βοηθώντας τις επιχειρήσεις κάθε μεγέθους να δραστηριοποιούνται εύκολα σε διασυνοριακό επίπεδο.
- Σε 21 κράτη μέλη οι εργαζόμενοι μπορούν να έχουν πρόσβαση σε επιπρόσθετα και όλο και περισσότερο όμοια εργασιακά δικαιώματα και κοινωνική προστασία, ανεξάρτητα από την ιθαγένεια ή τον τόπο διαμονής τους.
- Έξι χώρες αποκτούν ένα μη επανδρωμένο αεροσκάφος για στρατιωτικούς σκοπούς. Το αεροσκάφος αυτός μπορεί να χρησιμοποιείται για την επιτήρηση της θάλασσας και της ξηράς, καθώς και για ανθρωπιστικές επιχειρήσεις διάσωσης.

Καταρτίζεται ένα κοινό αμυντικό πρόγραμμα για την προστασία των υποδομών κρίσιμης σημασίας από τις επιθέσεις στον κυβερνοχώρο.

5.4 Σενάριο 4: Κάνουμε λιγότερα με πιο αποδοτικό τρόπο

Η ευρωπαϊκή ένωση εστιάζει στην επιτευξη καλύτερων και ταχύτερων αποτελεσμάτων σε επιλεγμένους τομείς πολιτικής, κανοντας λιγότερα σε άλλους τομείς

Γιατί και πώς:

Στο σενάριο σύμφωνα με το οποίο υπάρχει συναίνεση σχετικά με την ανάγκη να αντιμετωπιστούν καλύτερα ορισμένες προτεραιότητες από κοινού, η ΕΕ των 27 αποφασίζει να εστιάσει το ενδιαφέρον της και τους περιορισμένους πόρους της σε ένα μειωμένο αριθμό τομέων. Ως εκ τούτου, η ΕΕ είναι σε θέση να ενεργεί ταχύτερα και πιο αποφασιστικά στους τομείς προτεραιότητας που επιλέγει. Για τις εν λόγω πολιτικές παρέχονται στην ΕΕ ισχυρότερα μέσα για την άμεση εφαρμογή και επιβολή των συλλογικών αποφάσεων, όπως συμβαίνει σήμερα στην πολιτική ανταγωνισμού ή για την εποπτεία των τραπεζών. Σε άλλους τομείς η ΕΕ σταματά να ενεργεί ή πράττει πολύ λιγότερα. Επιλέγοντας τις νέες προτεραιότητές της, η ΕΕ επιδιώκει να ευθυγραμμίσει καλύτερα τις υποσχέσεις με τις προσδοκίες και τα αποτελέσματα. Ένα πρόσφατο χαρακτηριστικό παράδειγμα αναντιστοιχίας είναι το πρόσφατο σκάνδαλο με τις εκπομπές των αυτοκινήτων, όπου η ΕΕ αναμένεται γενικά να προστατεύει τους καταναλωτές από απάτες κατασκευαστών, αλλά δεν διαθέτει την αρμοδιότητα ή τα μέσα για να ενεργήσει με άμεσο και ορατό τρόπο.

Αυτό σημαίνει ότι έως το 2025:

Η ΕΕ των 27 εντείνει το έργο της σε τομείς όπως η καινοτομία, το εμπόριο, η ασφάλεια, η μετανάστευση, η διαχείριση των συνόρων και η άμυνα. Αναπτύσσει νέους κανόνες και μέσα επιβολής της νομοθεσίας για την εμβάθυνση της ενιαίας αγοράς σε σημαντικούς νέους τομείς. Επικεντρώνεται στην αριστεία στον τομέα της έρευνας και της ανάπτυξης και επενδύει σε νέα σχέδια σε ενωσιακό επίπεδο για τη στήριξη της ψηφιοποίησης και της απαλλαγής από τις ανθρακούχες εκπομπές. Τυπικά παραδείγματα αποτελούν η περαιτέρω συνεργασία στον τομέα της διαστημικής πολιτικής, οι συνεργατικοί σχηματισμοί (clusters) υψηλής τεχνολογίας και η ολοκλήρωση των περιφερειακών ενεργειακών κόμβων. Η ΕΕ είναι σε θέση να λαμβάνει γρήγορες αποφάσεις για τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη εμπορικών συμφωνιών. Η συνεργασία μεταξύ αστυνομίας και δικαστικών αρχών σε θέματα σχετικά με την τρομοκρατία είναι συστηματική και διευκολύνεται από έναν κοινό ευρωπαϊκό οργανισμό για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Η Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή αναλαμβάνει πλήρως τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων. Όλες οι αιτήσεις ασύλου

εξετάζονται από έναν ενιαίο ευρωπαϊκό οργανισμό για το άσυλο. Καθορίζονται κοινές αμυντικές ικανότητες. Αντίθετα, η ΕΕ παύει να ενεργεί ή πράττει λιγότερα σε τομείς στους οποίους κρίνεται πως έχει περιορισμένη προστιθέμενη αξία ή πως δεν είναι σε θέση να αποφέρει τα αποτελέσματα που έχει υποσχεθεί. Αυτό περιλαμβάνει τομείς όπως η περιφερειακή ανάπτυξη, η δημόσια υγεία, ή τμήματα της πολιτικής απασχόλησης και της κοινωνικής πολιτικής τα οποία δεν σχετίζονται άμεσα με τη λειτουργία της ενιαίας αγοράς. Ο έλεγχος των κρατικών ενισχύσεων εκχωρείται ακόμη περισσότερο στις εθνικές αρχές. Τα νέα πρότυπα για την προστασία των καταναλωτών, του περιβάλλοντος καθώς και της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία απομακρύνονται από τον στόχο της λεπτομερούς εναρμόνισης και κινούνται προς ένα ελάχιστο απαιτούμενο επίπεδο. Στα κράτη μέλη παρέχεται μεγαλύτερη ευελιξία για πειραματισμό σε ορισμένους τομείς. Ωστόσο, για τους τομείς που ρυθμίζονται σε ενωσιακό επίπεδο, η αύξηση των εξουσιών επιβολής του νόμου διασφαλίζει πλήρη συμμόρφωση. Σε άλλους τομείς, εξακολουθούν να λαμβάνονται μέτρα για την ενοποίηση της ζώνης του ευρώ και τη διασφάλιση της σταθερότητας του κοινού νομίσματος. Το ειδικό βάρος της ΕΕ στον κόσμο αλλάζει σύμφωνα με τις αναπροσαρμοσμένες αρμοδιότητές της.

Υπέρ και κατά:

Σε τελική ανάλυση, η σαφέστερη κατανομή αρμοδιοτήτων βοηθά τους Ευρωπαίους πολίτες να κατανοήσουν καλύτερα τι γίνεται στο επίπεδο της ΕΕ των 27, καθώς και σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Τα δικαιώματα που παρέχει στους πολίτες το δίκαιο της ΕΕ θα ενισχυθούν στους τομείς στους οποίους αποφασίζουμε να κάνουμε περισσότερα και θα μειωθούν σε άλλους τομείς. Αυτό συμβάλλει στη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των υποσχέσεων και των αποτελεσμάτων, έστω και αν οι προσδοκίες παραμένουν ανεκπλήρωτες σε ορισμένους τομείς. Ωστόσο, είναι ιδιαίτερα δύσκολο να συμφωνηθεί σε ποιους τομείς θα πρέπει η ΕΕ να δώσει προτεραιότητα και σε ποιους θα πρέπει να κάνει λιγότερα.

Επισκόπηση πολιτικής

- ❖ Ορίζονται ελάχιστα κοινά πρότυπα, αλλά ενισχύεται η εφαρμογή τους σε τομείς που ρυθμίζονται σε επίπεδο ΕΕ το εμπόριο ρυθμίζεται αποκλειστικά σε επίπεδο ΕΕ
- ❖ Λαμβάνονται μέτρα για την ενοποίηση της ζώνης του ευρώ και για την εξασφάλιση της σταθερότητάς της· η ΕΕ έχει μικρότερη συμβολή σε ορισμένες πτυχές της πολιτικής για την απασχόληση και της κοινωνικής πολιτικής
- ❖ Η συνεργασία για τη διαχείριση των συνόρων, την πολιτική ασύλου και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας είναι συστηματική

- ❖ Η ΕΕ μιλάει με μία φωνή για όλα τα ζητήματα εξωτερικής πολιτικής· δημιουργείται η Ευρωπαϊκή Αμυντική Ένωση
- ❖ Σημαντικά επανασχεδιασμένος, ώστε να ανταποκρίνεται στις νέες προτεραιότητες που έχουν συμφωνηθεί στο επίπεδο της ΕΕ
- ❖ Η αρχική συμφωνία σχετικά με την ιεράρχηση ή την εγκατάλειψη καθηκόντων παρουσιάζει δυσκολίες· μόλις καθιερωθεί, η διαδικασία λήψης αποφάσεων μπορεί να γίνει πιο κατανοητή· η ΕΕ ενεργεί ταχύτερα και πιο αποφασιστικά στους τομείς όπου έχει μεγαλύτερο ρόλο

Ενδεικτικά παραδείγματα

- Η Ευρωπαϊκή Αρχή Τηλεπικοινωνιών έχει την εξουσία να αποδεσμεύει συχνότητες για την παροχή διασυνοριακών υπηρεσιών επικοινωνίας, όπως εκείνες που απαιτούνται για τη χρήση των συνδεδεμένων οχημάτων σε όλη την Ευρώπη. Ενεργεί ως ρυθμιστική αρχή για την προστασία των δικαιωμάτων των μετακινούμενων χρηστών και των χρηστών του διαδικτύου, οπουδήποτε και αν βρίσκονται στην ΕΕ.
- Ένας νέος ευρωπαϊκός οργανισμός για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας συμβάλλει στην αποτροπή και την πρόληψη σοβαρών επιθέσεων σε ευρωπαϊκές πόλεις με τον συστηματικό εντοπισμό και χαρακτηρισμό των υπόπτων. Οι εθνικές αστυνομικές αρχές έχουν εύκολη πρόσβαση σε βάσεις δεδομένων που περιέχουν τα βιομετρικά στοιχεία των εγκληματιών.
- Η Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή αναλαμβάνει πλήρως τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων.
- Οι μισθοί, η κοινωνική νομοθεσία και τα επίπεδα φορολόγησης εξακολουθούν να ποικίλλουν σε μεγάλο βαθμό στην Ευρώπη.
- Οι Ευρωπαίοι καταναλωτές που παραπλανώνται από τους κατασκευαστές αυτοκινήτων μπορούν πλέον να βασίζονται στην ΕΕ για την επιβολή κυρώσεων στις εν λόγω εταιρείες και τη λήψη αποζημίωσης.
- Οι αγρότες μπορούν να αποκτούν σε πραγματικό χρόνο πρόσβαση σε οικονομικά προσιτά στοιχεία σχετικά με τις καιρικές συνθήκες και τη διαχείριση των καλλιεργειών χάρη σε ένα πλήρως λειτουργικό ευρωπαϊκό δορυφορικό σύστημα.

5.5 Σενάριο 5: Κάνουμε μαζί πολύ περισσότερα

Η ευρωπαϊκή ένωση αποφασίζει να εντείνει την κοινή της δράση σε όλους τους τομείς πολιτικής.

Γιατί και πώς:

Στο σενάριο σύμφωνα με το οποίο υπάρχει συναίνεση ότι ούτε η ΕΕ ούτε οι ευρωπαϊκές χώρες είναι από μόνες τους αρκετά καλά εξοπλισμένες για να αντιμετωπίσουν τις τρέχουσες προκλήσεις, τα κράτη μέλη αποφασίζουν να μοιραστούν περισσότερες αρμοδιότητες, πόρους και διαδικασίες λήψης αποφάσεων σε όλους τους τομείς. Με τον τρόπο αυτόν, η συνεργασία μεταξύ όλων των κρατών μελών εντείνεται περισσότερο από ποτέ σε όλους τους τομείς. Ομοίως, η ζώνη του ευρώ ενισχύεται, με το σαφές σκεπτικό πως ό,τι είναι επωφελές για τις χώρες που έχουν κοινό νόμισμα είναι επωφελές για όλους. Οι αποφάσεις εγκρίνονται ταχύτερα σε ευρωπαϊκό επίπεδο και εφαρμόζονται επίσης ταχύτερα.

Αυτό σημαίνει ότι έως το 2025:

Στη διεθνή σκηνή η Ευρώπη μιλά και δρα με μία φωνή στα εμπορικά ζητήματα και εκπροσωπείται από μία έδρα στα περισσότερα διεθνή φόρα. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει τον τελευταίο λόγο στις διεθνείς εμπορικές συμφωνίες. Η άμυνα και η ασφάλεια αποτελούν προτεραιότητες. Σε πλήρη συμπληρωματικότητα με το ΝΑΤΟ, δημιουργείται η Ευρωπαϊκή Αμυντική Ένωση. Η συνεργασία σε θέματα ασφαλείας είναι συστηματική. Η ΕΕ των 27 εξακολουθεί να έχει ηγετικό ρόλο στον παγκόσμιο αγώνα για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και ενισχύει τον ρόλο της ως του μεγαλύτερου χορηγού ανθρωπιστικής και αναπτυξιακής βοήθειας στον κόσμο. Η ευρεία εμβέλεια της εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ την οδηγεί στην ενδυνάμωση της κοινής προσέγγισης για τη μετανάστευση. Στενότερες συνεργασίες και αυξημένες επενδύσεις στις γειτονικές χώρες της Ευρώπης και πέραν αυτών συμβάλλουν στη δημιουργία οικονομικών ευκαιριών, τη διαχείριση της νόμιμης μετανάστευσης και την αντιμετώπιση των παράνομων διαύλων. Υπάρχει στην ΕΕ των 27 ισχυρή προσήλωση και φιλοδοξία για την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς στους τομείς της ενέργειας και των ψηφιακών υπηρεσιών. Χάρη σε κοινές επενδύσεις στην καινοτομία και την έρευνα αναδύονται πολλές ευρωπαϊκές «Silicon Valleys» που φιλοξενούν συνεργατικούς σχηματισμούς επενδυτών επιχειρηματικών κεφαλαίων, μεγάλες επιχειρήσεις και ερευνητικά κέντρα. Πλήρως ολοκληρωμένες κεφαλαιαγορές συμβάλλουν στην κινητοποίηση χρηματοδότησης για ΜΜΕ και για μεγάλα έργα υποδομών σε όλη την ΕΕ. Εντός της ζώνης του ευρώ, αλλά και για τα κράτη μέλη που επιθυμούν να προσχωρήσουν σ' αυτήν, υπάρχει μεγαλύτερος συντονισμός στα δημοσιονομικά, τα κοινωνικά και τα φορολογικά θέματα, καθώς και ευρωπαϊκή εποπτεία των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Η ΕΕ

διαθέτει πρόσθετη χρηματοδοτική στήριξη για την τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης και την αντιμετώπιση των κραδασμών σε περιφερειακό, τομεακό και εθνικό επίπεδο.

Υπέρ και κατά:

Διευρύνονται και επιταχύνονται σε μεγάλο βαθμό οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων σε επίπεδο ΕΕ. Οι πολίτες έχουν περισσότερα δικαιώματα που τα αντλούν απευθείας από το δίκαιο της ΕΕ. Ωστόσο, υπάρχει ο κίνδυνος να αποξενωθούν τμήματα της κοινωνίας που θεωρούν ότι η ΕΕ δεν έχει νομιμοποίηση ή ότι έχει αφαιρέσει υπερβολική εξουσία από τις εθνικές αρχές.

Επισκόπηση πολιτικής

- ❖ Η ενιαία αγορά ενισχύεται, με την εναρμόνιση των προτύπων και την αυστηρότερη εφαρμογή τους· το εμπόριο ρυθμίζεται αποκλειστικά σε επίπεδο ΕΕ
- ❖ Υλοποιείται η οικονομική, χρηματοοικονομική και δημοσιονομική ένωση, όπως περιγράφεται στην έκθεση των πέντε προέδρων του Ιουνίου 2015
- ❖ Όπως στο σενάριο «Κάνουμε λιγότερα με πιο αποδοτικό τρόπο», αλλά η συνεργασία για τη διαχείριση των συνόρων, την πολιτική ασύλου και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας είναι συστηματική
- ❖ Η ΕΕ μιλάει με μία φωνή για όλα τα θέματα εξωτερικής πολιτικής· όπως στο σενάριο «Κάνουμε λιγότερα με πιο αποδοτικό τρόπο», δημιουργείται η Ευρωπαϊκή Αμυντική Ένωση
- ❖ Σημαντικά εκσυγχρονισμένος και αυξημένος, με τη στήριξη των ιδίων πόρων·
- ❖ Εφαρμόζεται η λειτουργία δημοσιονομικής σταθεροποίησης για τη ζώνη του ευρώ
- ❖ Η λήψη αποφάσεων είναι ταχύτερη και η εφαρμογή αυστηρότερη σε όλους τους τομείς· τίθενται ζητήματα λογοδοσίας για κάποιους που έχουν την αίσθηση ότι η ΕΕ έχει αφαιρέσει υπερβολικά πολλές εξουσίες από τα κράτη μέλη.

Ενδεικτικά παραδείγματα

- Επιδιώκεται ενεργά η σύναψη εμπορικών συμφωνιών. Η ΕΕ αναλαμβάνει εξ ονόματος των 27 κρατών μελών της τη δρομολόγηση, τη διαπραγμάτευση και την ταχεία κύρωση των συμφωνιών.
- Οι Ευρωπαίοι χρησιμοποιούν συνδεδεμένα οχήματα απρόσκοπτα σε όλη την Ευρώπη χάρη στους πανευρωπαϊκούς κανόνες και στο έργο μιας ευρωπαϊκής υπηρεσίας επιβολής του νόμου.
- Οι Ευρωπαίοι που επιθυμούν να έχουν λόγο σχετικά με προτεινόμενο έργο αιολικής ενέργειας που χρηματοδοτείται από την ΕΕ στην περιοχή τους συναντούν δυσκολίες στην προσπάθειά τους να εντοπίσουν την αρμόδια ευρωπαϊκή αρχή.
- Οι πολίτες που ταξιδεύουν στο εξωτερικό λαμβάνουν προξενική προστασία και συνδρομή από πρεσβείες της ΕΕ, οι οποίες σε ορισμένες περιοχές του κόσμου έχουν αντικαταστήσει τις εθνικές. Πολίτες τρίτων χωρών που επιθυμούν να ταξιδέψουν στην Ευρώπη μπορούν να διεκπεραιώνουν τις αιτήσεις θεώρησης μέσω του ίδιου δικτύου.
- Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας γίνεται το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ταμείο. Υπόκειται στον έλεγχο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και αναλαμβάνει νέες αρμοδιότητες με σκοπό τη στήριξη της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων για τη χρηματοδότηση της τρίτης γενιάς του «Σχεδίου Juncker», με στόχο την τόνωση των επενδύσεων σε όλη την Ευρώπη.

Η μελλοντική πορεία

Η πρόοδος που, σε μεγάλο βαθμό, φαινόταν αδύνατη πριν από 60 χρόνια στην Ευρώπη θεωρείται πλέον δεδομένη. Οι πιο ζοφερές μας ημέρες θα εξακολουθήσουν να είναι πολύ πιο λαμπρές από οποιαδήποτε ημέρα πέρασαν οι πρόγονοί μας όταν ήταν φυλακισμένοι στο Βεντοτένε.

Οι ελευθερίες, τα δικαιώματα και οι ευκαιρίες τις οποίες δημιούργησε έκτοτε η ΕΕ θα ήταν αδιανόητες ακόμη και για τον νου τέτοιων οραματιστών. Τώρα που η ενωμένη Ευρώπη γιορτάζει την επέτειο της ίδρυσής της, είναι καιρός να ανανεώσουμε τις δεσμεύσεις μας, να ανακτήσουμε την περηφάνια μας και να διαμορφώσουμε το μέλλον μας. “Ζαν Κλοντ Γιούνκερ, 2017”

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Θεόδωρος Σκούντζος (2006), Θεσμοί & Πολιτικές Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκή Ένωσης, εκδόσεις Αθ.Σταμούδης.

Κυριάκος Δ. Κεντρώτης, Σταύρος Α. Κάτσιος (2002), Διεθνείς Οργανισμοί, εκδόσεις Παπαζήση.

Οδυσσέας Γ. Σπηλιόπουλος (2010), Δίκαιο της Ευρωπαϊκή Ένωσης και Οικονομική Ολοκλήρωση, εκδόσεις Διόνικος.

Νίκος Κότζιας (1995), Ευρωπαϊκή Ένωση Ένα Σύστημα εν τω Γίγνεσθαι , εκδόσεις Δελφίνοι

Π.Κ Ιωακειμίδης (1993) Ευρωπαϊκή Πολιτική ένωση , εκδόσεις Θεμέλιο

Χρήστος Παπούτσης (1999) Για την Ευρώπη του 21αιώνα, εκδόσεις Νέα σύνορα –Α.Α Λιβάνη

Jean-Luis Quermonne (2005) Το πολιτικό Σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκδόσεις Παπαζήση

Σωτήρης Κωστόπουλος (1986) ΕΟΚ Παρελθόν και Μέλλον, εκδόσεις Παπαζήση

Νίκος Μούσης, Ευρωπαϊκή Ένωση, Δίκαιο, Οικονομία, Πολιτική, Εκδόσεις Παπαζήση

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

https://europa.eu/european-union/index_el

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CF%85%CF%81%CF%89%CF%80%CE%B1%CF%8A%CE%BA%CE%AE_%CE%88%CE%BD%CF%89%CF%83%CE%B7

https://ec.europa.eu/commission/news/commission-presents-white-paper-future-europe-2017-mar-01_en

<https://www.britannica.com/topic/European-Union>

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 1599/1988 και τα άρθρα 2,4,6 παρ. 3 του Ν. 1256/1982, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας και δεν προσβάλλει κάθε μορφής πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον.

Σωτήριος Μαχαίρας

Παπαγιαννοπούλου Σοφία, 2018